

ЗАКОН ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Глава прва

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на Законот

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и јавни електронски комуникациски услуги во Република Северна Македонија.

Цел на Законот

Член 2

Целта на овој закон е да обезбеди:

- поттикнување на развојот на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги во Република Северна Македонија, со цел да се обезбеди економски и социјален развој;
- унапредување на развојот и поттикнување на инвестиции во јавните електронски комуникациски мрежи со воведување на нови технологии и услуги, а особено на мрежи со многу висок капацитет;
- заштита на правата на корисниците, вклучувајќи ги крајните корисници со инвалидитет и крајните корисници со посебни социјални потреби,
- обезбедување на ефикасна и одржлива конкуренција на пазарот за електронски комуникации;
- интероперабилност на електронски комуникациски услуги;
- обезбедување на универзална услуга,

- ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и нумерацијата,
- обезбедување на безбедност на мрежи и услуги

Дефиниции

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Електронска комуникациска мрежа** е систем за пренос, без разлика на тоа дали се базира на постојана инфраструктура или централизиран управувачки капацитет и таму каде што е применливо комутациска или насочувачка и други средства вклучително мрежни елементи што не се активни, а коишто овозможуваат пренос на сигнали преку жичени, радиобранови, оптички или други електромагнетни средства, вклучувајќи сателитски мрежи, фиксни (со комутација на кола или комутација на пакети, вклучувајќи и Интернет) и мобилни мрежи, електроенергетски кабелски системи, доколку се користат за пренос на сигнали, мрежи кои се користат за радио и телевизиско емитување и кабелски телевизиски мрежи, независно од видот на информациите што се пренесуваат;

2. **Мрежа со многу висок капацитет (Very High Capacity Network-VHCN)** е електронска комуникациска мрежа која се состои целосно од елементи на оптички влакна најмалку до точката на дистрибуција во сервисната зона, или електронска комуникациска мрежа способна да обезбеди во вообичаени услови во време на врвно оптоварување може да обезбеди слични мрежни перформанси во однос на достапната ширина на опсег за преземање (downlink) и (uplink), отпорноста, параметрите поврзани со грешки, доцнењето и неговите варијации; мрежните перформанси може да се сметаат за слични, без разлика на тоа, дали искуството на крајниот корисник се разликува заради различните карактеристики на медиумот со кој мрежата се поврзува со мрежната завршна точка;

3. **Електронска комуникациска услуга** е услуга која по правило се обезбедува со наплата на надоместок преку електронска комуникациска мрежа, а се состои:

- од услугата за пристап до интернет,

- комуникациски услуги помеѓу лица,

- услуга која во целост или во поголем дел се состои од пренос на сигнали, вклучувајќи и обезбедување на комуникациски услуги помеѓу машини, како и преносните услуги наменети за емитување или реемитување на програмски содржини.

Електронската комуникациска услуга ги исклучува услугите кои овозможуваат или извршуваат уредувачка контрола врз содржините кои се пренесуваат со помош на електронските комуникациски мрежи или услуги.

4. Комуникациска услуга помеѓу лица е услуга која вообичаено се обезбедува со наплата на надоместок, а која овозможува директна комуникација помеѓу лица и интерактивна размена на информации преку електронски комуникациски мрежи помеѓу ограничен број на лица, при што лицето кое ја започнува комуникацијата или учествува во неа го одредува нејзиниот примател. Оваа услуга не ја опфаќа услугата која овозможува инератктивна комуникација помеѓу лица, само како незначителна дополнителна услуга која суштински е поврзана со друга услуга;

5. Комуникациска услуга помеѓу лица која користи нумерација е комуникациска услуга помеѓу лица која се поврзува или овозможува комуникација со јавно доделен нумерациски простор, односно со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација, или која овозможува комуникација со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација;

6. Комуникациска услуга помеѓу лица која не користи нумерација е комуникациска услуга помеѓу лица која не е поврзана со јавно доделен нумерациски простор, односно со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација или која не овозможува комуникација со броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација;

7. Јавна електронска комуникациска мрежа е електронска комуникациска мрежа која целосно или поголемиот дел од неа се користи за обезбедување на јавно достапни електронски комуникациски услуги, кои поддржуваат пренос на информации меѓу мрежни завршни точки;

8. Мрежна завршна точка е физичка точка на која крајниот корисник пристапува до јавна електронска комуникациска мрежа и која во случај кога се работи за мрежи што вклучуваат комутација или рутирање, се идентификува со специфична мрежна адреса што може да биде поврзана со бројот или името на крајниот корисник;

9. Придружни средства се придружните услуги, физичката инфраструктура и други средства или елементи кои се придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга со кои се овозможува и/или поддржува обезбедувањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и вклучува, меѓу другото, згради или влезови во згради, жични инсталации во згради, антени, кули и други придружни конструкции, кабелски канали, цевки, антенски столбови, шахти и кабинети;

10. Придружни услуги се оние услуги придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга кои го овозможуваат и/или го поддржуваат давањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и опфаќаат, меѓу другото, транслација на броеви или системи кои нудат еднаква функционалност, системи за условен пристап и електронски програмски водичи, како и други услуги, на пример, услуги за идентификација, локација или присуство;

11. Систем за условен пристап е техничка мерка, систем за автентикација и/или решение кои овозможуваат пристап до заштитени радио или телевизиско емитувања во разбирлива

форма, условено со наплата на претплата или друг начин на претходна индивидуална авторизација;

12. **Корисник** е физичко или правно лице кое користи или бара да користи јавна електронска комуникациска услуга;

13. **Краен корисник** е корисник кој не обезбедува јавна комуникациска мрежа или не обезбедува јавна комуникациска услуга;

14. **Потрошувач** е физичко лице кое користи или бара да користи јавна електронска комуникациска услуга за цели кои не се поврзани со неговата трговска, деловна, занаетчиска или професионална дејност;

15. **Обезбедување на електронски комуникациски мрежи** е воспоставување, работа, управување и/или давање на користење на такви електронски комуникациски мрежи;

16. **Напредна опрема за дигитална телевизија** е прилагодувачка опрема (сет-топ бокс), што служи за поврзување на телевизиски приемници или интегрирани дигитални телевизиски приемници кои овозможуваат прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги;

17. **Апликациски програмски интерфејс (API)** е софтверски интерфејс меѓу апликациски програми кој е направен да биде достапен од страна на радиодифузерите или давателите на услуги и средства на напредна дигитална телевизиска опрема за дигитални телевизиски и радио услуги;

18. **Намена на радиофреквенциски спектар** е определување на намена на определен опсег од радиофреквенцискиот спектар, доколку е применливо, врз основа на утврдени услови за една или повеќе видови на радиокомуникациски служби;

19. **Штетна интерференција** е интерференција која го загрозува функционирањето на радионавигациските служби или другите служби за безбедност или сериозно ги деградира, попречува или повторливо го прекинува функционирањето на радиокомуникациските служби на други корисници кои работат согласно со овој закон и меѓународни прописи и договори што ги склучила или кои ги ратификувала Република Северна Македонија;

20. **Безбедност на мрежи и услуги** е способност на електронски комуникациски мрежи и услуги да се спротистават, со одредено ниво на доверба, на секое дејство кое ја загрозува достапноста, автентичноста, интегритетот или доверливоста на складираните, пренесените или обработените податоци или на поврзаните услуги што ги нудат или се достапни преку тие мрежи или услуги;

21. **Безжична пристапна точка со краток домет** е опрема за пристап на безжична мрежа со мала моќност, мала големина и краток домет, која користи радиофреквенциски спектар, за која е издадена или за која не се издава дозвола, или нивна комбинација, која може да се користи како дел од јавна електронска комуникациска мрежа, а се состои од една или од

повеќе визуелно невпечатливи антени и која на корисниците им овозможува безжичен пристап на електронска комуникациска мрежа независно од тоа дали се работи за фиксна или мобилна мрежа.

22. Радио локална мрежа (RLAN) е систем за безжичен пристап со ниска моќност и краток домет и со мал ризик за интерференции за други такви системи во чија непосредна близина ги поставиле други корисници кои на неексклузивна основа користат усогласен радиофреквенциски спектар;

23. Усогласен радиофреквенциски спектар е радиофреквенциски спектар за кој се утврдени усогласени услови во однос на неговата достапност и неговото ефикасно користење во согласност со препораките на Европската унија;

24. Заедничко користење на радиофреквенциски спектар е пристап на двајца или повеќе корисници до исти радиофреквенциски опсези, врз основа на договор за заедничко користење;

25. Пристап е овозможување на достапност до средства и/или услуги на друг оператор под определени услови, на ексклузивна или неексклузивна основа, заради обезбедување на електронски комуникациски услуги вклучително и кога тие се користат за обезбедување на услуги на информатичкото општество или емитување на програмски содржини. Тоа, меѓу другото, опфаќа: пристап до мрежни елементи и придружни средства што може да вклучува поврзаност на опремата преку фиксен или подвижен начин (ова особено вклучува пристап до локалната јамка и до средствата и услугите, неопходни за обезбедување на услуги преку локалната јамка); пристап до физичка инфраструктура, вклучувајќи згради, канал и столбови; пристап до соодветни софтверски системи, вклучувајќи системи за оперативна поддршка; пристап до информатички системи или бази на податоци за поднесување на барања за преднарачка, обезбедување, испорака, одржување, поправка и наплата; пристап до системите за транслирање на броеви или пристап до системи кои нудат таква еквивалентна функционалност; пристап до фиксни и мобилни мрежи, особено за роаминг;

пристап до системи со условен пристап за дигитални телевизиски услуги и/или пристап до виртуелни мрежни услуги;

26. . Интерконекција е посебен вид на пристап кој се обезбедува меѓу оператори на јавни електронски комуникациски мрежи и со кој се воспоставува физичко и логично поврзување на јавните електронски комуникациски мрежи со еден или повеќе различни оператори со цел да им се овозможи на корисниците на еден оператор да комуницираат со корисниците на друг оператор, или да пристапат до услугите што ги обезбедува друг оператор. Овие услуги може да ги обезбедуваат страните кои се меѓусебно поврзани или други страни кои имаат пристап до мрежа;

27. Оператор е правно или физичко лице кое обезбедува електронски комуникациски мрежи и/или услуги, или кое дава или е овластено да ја дава на користење јавната комуникациска мрежа или поврзаната опрема;

28. **Локална јамка** е физичко комуникациско коло што ја поврзува мрежната завршна точка со дистрибутивната рамка или со друго еквивалентно средство во јавна фиксна електронска комуникациска мрежа;

29. **Повик** е врска воспоставена преку јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица која овозможува двонасочна говорна комуникација;

30. **Услуга за говорна комуникација** е јавна електронска комуникациска услуга за остварување на појдовни и дојдовни повици, директно или индиректно, на национални или национални и меѓународни повици преку број или броеви во национален или меѓународен план за нумерација;

31. **Географски број** е број од Планот за нумерација каде што дел од неговата цифрена структура содржи географски број користен за пренасочување на повиците до физичката локација на крајната точка на мрежата;

32. **Негеографски број** е број од Планот за нумерација кој не е географски број, а кој ги опфаќа броевите во мобилните мрежи, броевите на услугите на бесплатен повик и броевите на услугите со додадена вредност..

33. **Услуга за целосен разговор** е услуга за мултимедијални повици во реално време, која обезбедува двонасочен симетричен пренос на видеослики, текст и глас помеѓу корисниците лоцирани на две или повеќе места во реално време;

34. **Пристапна точка за итни повици (PSAP)** е физичка локација во надлежност на државно тело или приватно правно лице, одредени согласно посебен пропис, на која што најпрво се прима комуникацијата кон итните служби;

35. **Најсоодветен PSAP** е PSAP кој што однапред е утврден од страна на надлежните тела за прием на комуникации кон итните служби на одредено подрачје или за комуникација кон итните служби од одреден вид;

36. **Комуникација кон итни служби** е комуникација преку комуникациски услуги помеѓу лица, меѓу краен корисник и пристапната точка за итни повици (во натамошниот текст: PSAP) со цел барање и примање брза помош од итните служби;

37. **Итна служба** е служба која што на територијата на Република Северна Македонија, согласно посебен закон, обезбедува моментална и брза помош во случај на постоење на непосредна опасност по животот на поединец и опасност за телесни повреди на поединец, опасност по јавното здравје или безбедност, како и опасност за приватен или јавен имот или околина;

38. **Податоци за локација на повикувач** се податоци од мрежната инфраструктура или мобилните уреди обработени во јавните мобилни мрежи, кои ја одредуваат географската положба на мобилната терминална опрема на крајниот корисник, или податоци за физичката адреса на крајната точка на мрежата во јавните мобилни мрежи;

39. **Броеви** се низи од цифри кои се користат за адресирање во електронските комуникациски мрежи;

40. **План за нумерација** е севкупност на сите можни комбинации на адреси со посредство на цифри заради единствено препознавање на лица, компјутерски процеси, машини, уреди или електронска комуникациска опрема која што е вклучена во постапката за остварување на врска;

41. **Преносливост на број** е можност краен корисник на јавно достапни услуги на говорна комуникација, вклучувајќи и услуги во мобилна електронска комуникациска мрежа, на сопствено барање да го задржи доделениот број независно од промена на операторот;

42. **Доделување на броеви и/или серии на броеви** е право на користење на броеви и/или серии на броеви без право на сопственост на броевите и/или сериите на броеви;

43. **Терминална опрема** е производ или негов соодветен дел кој ја овозможува комуникацијата на начин што се приклучува директно или индиректно на мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа која во целост или делумно се користи за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги;

44. **Безбедносен инцидент** е настан што има вистински негативен ефект врз безбедноста на електронските комуникациски мрежи и услуги;

45. **Јавна електронска комуникациска услуга** е електронска комуникациска услуга која е јавно достапна на пазарна основа;

46. **Колокација** е можност за користење на просторни и технички содржини кои се користат за соодветно сместување и поврзување на потребната опрема на операторот корисник заради користење на големопродажни услуги;

47. **Комуникација** е секоја информација што се разменува или пренесува меѓу ограничен број на страни преку јавни електронски комуникациски услуги, а не вклучува информации што се пренесуваат како дел од емитување на програмски содржини преку јавна електронска комуникациска мрежа, освен кога информацијата е наменета за одреден петплатник или корисник;

48. **Електромагнетска компатибилност (ЕМС)** е можност на направа, уред или систем да работи на задоволителен начин во своето електромагнетно опкружување и да не создава електромагнетни пречки на друга опрема или системи во тоа опкружување;

49. **Електронска комуникациска мрежа со големи брзини** е електронска комуникациска мрежа која овозможува обезбедување на услуга на широкопојасен пристап со брзини од најмалку 30 Mbit/s;

50. **Електронска комуникациска инфраструктура и друга поврзана опрема** е физичка инфраструктура, поврзани услуги и друга опрема или елементи поврзани со електронско

комуникациската мрежа и/или услуга кои овозможуваат или поддржуваат обезбедување на услуги преку таа мрежа или услуга, или имаат таква можност и вклучува, меѓу другото, згради или пристап до згради, инсталации во згради, кули и други придружни конструкции, канали, цевки, столбови, шахти и кабинети, безжични пристапни точки со краток домет, системи за условен пристап и електронски програмски водичи;

51. Електронска комуникациска опрема е опрема која се користи за обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги;

52. Електронска пошта е секоја текстуална, говорна, звучна или сликовна порака испратена преку јавна комуникациска мрежа, која може да се чува во мрежата или во терминалната опрема на примателот на пораката се додека истиот не ја преземе;

53. е – повик е итен повик од возило на бројот 112, кој се воспоставува автоматски со активирање на сензори вградени во возило, или рачно, и кој преку јавна мобилна комуникациска мрежа пренесува стандардизиран минимален збир на податоци и се воспоставува аудио канал помеѓу возилото и бројот 112;

54.. Физичка инфраструктура во зграда е физичка инфраструктура или инсталации на место положбата на крајниот корисник , вклучително и елементите кои се во заедничка сопственост наменети да сместуваат жични и/или безжични пристапни електронски комуникациски мрежи способни да обезбедуваат електронски комуникациски услуги и да ја поврзат пристапната точка во зградата со крајната точка на мрежата;

55. Физичка инфраструктура во зграда за пренос со големи брзиние е физичка инфраструктура во зграда наменета да содржи елементи на електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини;

56. Инфраструктурен оператор е правно или физичко лице кое користи сопствени недвижности и/или недвижности на други заради изградба, одржување, развој и користење на електронски комуникациски мреж и електронска комуникациска инфраструктура, или кое има право на пат во согласност со овој закон, или или има обврска да дава пристап на електронска комуникациска инфраструктура и поврзана опрема врз основа на анализа на релевантен пазар спроведена во согласност со овој закон;

57. Мултиплекс е редосед на дигитални сигнали кои содржат повеќе радио или телевизиски програми и/или други податоци што истовремено се пренесуваат во еден радиофреквенциски канал;

58. Неуспешен повик значи комуникација кога телефонскиот повик бил успешно воспоставен, но на него не било одговорено или кога имало интервенција за управување со мрежата;

59. Оператор корисник е оператор кој во согласност со овој закон ја користи електронската комуникациска инфраструктура на инфраструктурниот оператор заради поставување и користење на своја електронска комуникациска мрежа;

60. **Пристапна точка** е физичка точка што се наоѓа внатре или надвор од зградата, пристапна за оператори на јавни електронски комуникациски мрежи, каде што поврзувањето е достапно до физичката инфраструктура во зграда за пренос со големи брзини

61. **Придружни објекти** се придружни услуги, физичка инфраструктура и други објекти или елементи поврзани со електронска комуникациска мрежа или електронска комуникациска услуга што обезбедуваат или овозможуваат давање услуги преку таа мрежа или услуга или имаат потенцијал да го сторат тоа и вклучуваат згради или пристап до згради, кабли на згради, антени, кули и други придружни структури, канали, цевки, шипки, шахти и кабинети;

62. **Распределување на радиоспектар** е назначување на радиофреквенциски опсег за користење на една или повеќе видови радиокомуникациски услуги, под одредени услови;

63. **Претплатничка линија** е физичка рута користена од електронски комуникациски сигнали што ја поврзуваат крајната точка на мрежата со дистрибутер или еквивалентен објект во фиксните јавни електронски комуникациски мрежи;

64. **Услуга со додадена вредност** е услуга којашто бара обработка на податоци за сообраќај или податоци за локација, повеќе отколку што е потребно за да се обезбеди пренос на комуникацијата или наплата на истата;

65. **Градежни работи** е секој резултат од градење или градежни работи земен во целина, што е доволен сам по себе да изврши економска или техничка функција и содржи еден или повеќе елементи на физичка инфраструктура;

66. **Податоци за комуникациски сообраќај** се податоци што се обработуваат заради пренос на комуникација преку јавна електронска комуникациска мрежа или заради наплата на истата;

67. **Нарушување на безбедност на личните податоци** е нарушување што доведува до случајно или незаконско уништување, губење, промена, неовластено откривање или пристап до лични податоци кои се пренесуваат, чуваат или на друг начин се обработуваат во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги;

68. **Претставување на идентификација на повикувачка линија** е услуга што овозможува повиканиот претплатник да ја идентификува мрежната завршна точка од каде што потекнува повикот врз основа на број или код доделен за таа мрежна завршна точка;

69. **Претставување на идентификација на повикана линија** е услуга што овозможува корисникот кој повикува да ја идентификува мрежната завршна точка каде што завршува повикот врз основа на бројот или кодот доделен за таа мрежна завршна точка;

70. **Телевизиска услуга со формат на широк екран** е телевизиска услуга која се состои целосно или првенствено од програми што се произведени и уредени да се прикажуваат во

полна висина на екрани со широк формат. Форматот 16:9 е референтен формат за услугите за телевизија на широк екран;

71. **Мрежен оператор** е правно лице што обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи, како и правно лице што обезбедува физичка инфраструктура наменета да обезбеди:

а) услуга за производство, транспорт или дистрибуција на:

- гас

- електрична енергија, вклучително и јавно осветлување;

- греење;

- вода, вклучително и испуштање или третирање отпадни води и канализација, и системи за одводнување;

б) транспортни услуги како што се: железници, патишта, пристаништа и аеродроми;

72. **Физичка инфраструктура** се елементи на мрежа, без и самата да е активен мрежен елемент, како што се: цевки, столбови, канали, контролни комори, шахти, разводни табли, кабинети, згради или влезови во згради, антенски инсталации, кули и нивни придружни средства. Кабли, вклучително и неосветлени оптички влакна (dark fibre), како и елементи на мрежи кои се користат за обезбедување на вода наменета за консумирање од страна на човекот, не се сметаат за физичка инфраструктура;

73. **Услуги на информатичко општество** се услуги што се обезбедуваат за надоместок на далечина преку електронски средства и на лично барање на примателот на услугата. “На далечина” означува дека услугата се обезбедува без истовремено присуство на две страни. “Преку електронски средства” значи дека услугата се испраќа од почетната/изворната точка и се добива на крајната дестинација преку електронска опрема за процесирање (вклучително и дигитална компресија) и чување на податоци и се испраќа, пренесува и добива во целост преку кабел, радиобранови, оптички средства или други електромагнетни средства. “На лично барање на примателот на услугата” значи дека услугите се обезбедуваат преку пренос на податоци на лично барање;

Глава втора

НАДЛЕЖНОСТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Надлежни органи

Член 4

За работите од областа на електронските комуникации утврдени со овој закон, се надлежни:

- Владата на Република Северна Македонија;
- Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и
- Агенцијата за електронски комуникации.

Надлежности на Владата на Република Северна Македонија

Член 5

Владата на Република Северна Македонија, по предлог на Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации (во натамошниот текст: Министерство) ја утврдува политиката во областа на електронските комуникации имајќи ги предвид целите и принципите на регулирање на односите во областа на електронските комуникации и тоа:

- донесува документи со кои се определуваат националните приоритети во однос на планирањето на изградбата, поставувањето и обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги кои се од интерес за Република Северна Македонија;
- поблиску ги уредува и превзема поттикнувачки мерки за унапредување на пазарот на електронските комуникации кои особено се однесуваат на развојот на широкопојасната комуникациска инфраструктура во руралните и неразвиените подрачја во Република Северна Македонија, обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и услуги, како и начинот на обезбедување на тие услуги, вклучувајќи ги критериумите за реализација на поттикнувачките мерки, временскиот период на примена на тие мерки на транспарентен и недискриминаторски начин, а сразмерно на целите и очекуваните резултати од нивната примена, со почитување на принципите на контрола на државната помош и заштита на конкуренцијата.

Надлежности на министерството

Член 6

(1) Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации:

- ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на електронските комуникации,

- дава иницијатива за донесување на прописи или изменување на постојните прописи и/или изготвува прописи од областа на електронските комуникации во соработка со Агенцијата за електронски комуникации, со други државни органи и со други институции,

- ги врши работите во врска со развојот на електронските комуникации во насока на развој на информатичкото општество и

- врши усогласување со други прописи кои, меѓу другото, уредуваат и прашања поврзани со развојот на електронските комуникации.

(2) Министерот надлежен за електронските комуникации:

- подготвува стратешки документи во областа на електронските комуникации и организира јавни расправи по истите,

- го промовира развојот на конкуренцијата во областа на електронските комуникации и зголемувањето на достапноста и користењето на електронските комуникациски услуги,

- ги координира и усогласува работите од областа на електронските комуникации,

- дава согласност на одлуката за распишување на јавен тендер за избор на давател на универзална услуга,

- соработува со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со прашања од областа на електронските комуникации што се однесуваат на одбраната и безбедноста,

- ја координира работата со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со користењето на радиофреквенциите за целите на одбраната и безбедноста, во соработка со Агенцијата за електронски комуникации,

- го промовира значењето и дава препораки за развојот на мрежната и информациската безбедност;

- ги врши работите утврдени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив во врска со работата на јавните електронски комуникациски мрежи во услови на воена и вонредна состојба и обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги во такви услови и

- ја претставува Република Северна Македонија во меѓународните организации во областа на електронските комуникации и преговара и потпишува билатерални и меѓународни спогодби во областа на електронските комуникации во име на Владата на Република Северна Македонија.

Агенција за електронски комуникации

Член 7

(1) Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенцијата) е самостојно, непрофитно регулаторно тело на пазарите за електронски комуникации во Република Северна Македонија и има својство на правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон.

(2) Република Северна Македонија е основач на Агенцијата. Собранието на Република Северна Македонија ги има основачките права во поглед на имотот и средствата за работа на Агенцијата. Имотот и средствата за работа на Агенцијата ги користи и со нив управува Агенцијата.

(3) Агенцијата е независна од кој било државен орган или тело, односно организација формирана од државен орган, како и од друго правно или физичко лице кое обезбедува електронски комуникациски мрежи и/или услуги при регулацијата на пазарите за електронски комуникации и решавањето на спорови, согласно овој закон.

(4) Агенцијата ги извршува работите во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него, Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е одредено, Законот за административни службеници, други закони и стратешки документи на Република Македонија, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или кои ги ратификувала Република Македонија.

(5) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

Општи цели што треба да ги постигне Агенцијата

Член 8

(1) Агенцијата при извршувањето на своите надлежности утврдени со овој закон ги презема сите потребни, пропорционални и разумни мерки за да се постигнат целите наведени во ставот (4) на овој член.

(2) Владата на Република Северна Македонија, односно Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации придонесуваат за постигнување на целите наведени во ставот (4) на овој член.

(3) Агенцијата, Владата на Република Северна Македонија, Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и другите надлежни органи, во рамките на нивните надлежности, придонесуваат за спроведување на политики насочени кон промовирање на слободата на изразување и слободата на информации, културна и јазична разновидност и плурализам на медиумите.

(4) Целите што треба да се постигнат, особено се:

(а) промовирање на поврзаност, пристап и користење на мрежи со многу висок капацитет, вклучувајќи фиксни, мобилни и безжични мрежи, од страна на сите граѓани и деловни субјекти во државата;

(б) промовирање на конкуренцијата во обезбедување на електронски комуникациски мрежи и придружни средства, вклучително и ефективна конкуренција во инфраструктурата и во обезбедувањето на електронски комуникациски услуги и придружни услуги;

(в) придонесување за развој на пазарот преку отстранување на пречки и создавање на услови за инвестирање во електронски комуникациски мрежи, електронски комуникациски услуги, придружни средства и услуги во целата држава, обезбедување на предвидлива регулација, промовирање на ефикасно, ефективно и координирано користење на радиофреквенцискиот спектар, пристап на отворена иновација (open innovation), создавање и развој на трансевропски мрежи, обезбедување достапност и интероперабилност на паневропските услуги и „поврзување од крај до крај (end to end connectivity);

(г) промовирање на интересите на граѓаните на Република Северна Македонија, преку обезбедување поврзаност, широка распространета достапност и користење на мрежи со многу висок капацитет, вклучувајќи фиксни, мобилни и безжични мрежи и електронски комуникациски услуги, создавање максимални придобивки во однос на изборот, цената и квалитетот базирани на ефективна конкуренција, одржување на безбедноста на мрежите и услугите, обезбедување на високо ниво на заштита на крајните корисници имајќи ги предвид нивните потреби, како што се прифатливи цени, а особено за крајни корисници со инвалидитет, постари крајни корисници и крајни корисници со посебни социјални потреби, како и можност за избор и еквивалентен пристап за крајните корисници со инвалидитет.

(5). За да се постигнат целите од ставот (4) на овој член, Агенцијата меѓу другото:

(а) ја промовира предвидливоста на регулативата преку обезбедување на постојан регулаторен пристап во соодветните рокови за преглед и преку соработка со БЕРЕК, РСПГ и Комисијата;

(б) обезбедува дека, во слични околности, не постои дискриминација во третманот на операторите на електронски комуникациски мрежи и услуги;

(в) применува технолошки неутрален начин за да се постигнат целите од ставот (4) на овој член;

(г) промовира ефикасна инвестиција и иновации во нова и подобрена инфраструктура, на начин со кој се обезбедува дека било која обврска за пристап го вклучува ризикот за инвестицијата и се овозможуваат различни договори за соработка помеѓу инвеститорите во инфраструктурата и барателите на пристап, со цел да се распредели ризикот за инвестицијата, обезбедувајќи при тоа заштита на конкуренцијата на пазарот и почитување на начелото на недискриминација;

(д) водат сметка за разновидноста на условите во врска со инфраструктурата, конкуренцијата, околностите на крајните корисници и особено потрошувачите во различни географски области во државата, вклучително и локалната инфраструктура управувана од од физички лица на непрофитна основа;

(ѓ) наметнува претходни регулаторни обврски само во мера колку што е потребно за да се обезбеди ефективна и одржлива конкуренција во интерес на крајните корисници и ги намалува или укинува овие обврски веднаш штом ќе се исполнат овие услови.

Надлежност на Агенцијата

Член 9

За остварување на регулаторните цели и начела од членот 8 од овој закон, Агенцијата е надлежна да:

- 1) врши надзор и контрола и да го следи работењето на операторите во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;
- 2) води прекршочна постапка и изрекува прекршочни санкции, согласно овој закон;
- 3) управува, редовно го спроведува и ажурира географскиот преглед на достапност на електронски комуникациски мрежи со кои може да се обезбеди широкопојасен пристап до интернет;
- 4) обезбедува воспоставување на интерконекција или пристап;
- 5) одобрува референтни понуда за интерконекција или пристап на оператори со значителна пазарна моќ;
- 6) спроведува анализа на релевантни пазари и утврдува релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територијата на Република Северна Македонија;
- 7) определува оператори со значителна пазарна моќ, да им наметнува обврски согласно со овој закон и да го следи нивното исполнување;
- 8) врши регистрација на нотификација на оператори;
- 9) донесува План за намена на радиофреквенциските опсези и План за доделување и користење на радиофреквенции;
- 10) врши контрола и мониторинг на радиофреквенцискиот спектар, како и испитување и откривање на штетни интерференции;
- 11) издава одобренија за користење на радиофреквенции;

12) врши координација на радиофреквенциите со регулаторните тела на соседните и други држави;

13) донесува План за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Северна Македонија;

14) доделува броеви и серии на броеви на оператори;

15) овозможува независна алатка за споредба на различните услуги за пристап до интернет и јавно достапните електронски комуникациски услуги помеѓу лица;

16) овозможува промена на оператор и преносливост на број;

17) одобрува општи услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедува, операторот, во согласност со овој закон;

18) презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на прописите донесени врз основа на него;

19) раководи и управува со компензацискиот фонд за универзална услуга и да врши исплата на средства од истиот;

20) води постапка за решавање на спорови, согласно со овој закон;

21) одржува и ажурира електронска база на податоци, согласно со овој закон;

22) соработува, дава мислења, предлози и разменува податоци со органи на државната управа, надлежни тела и институции за работи што се предмет на уредување со овој закон;

23) бара податоци и информации од операторите, согласно со овој закон;

24) обезбедува информации за корисниците, операторите и меѓународните организации и тела;

25) донесува подзаконски акти потребни за спроведување на овој закон;

26) дава согласност на основниот проект за градба на јавна електронска комуникациска мрежа и придружни средства;

27) дава мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување;

28) дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства;

29) спроведува примена на националните и меѓународните стандарди и технички прописи во областа на електронските комуникации;

30) учествува во работата на меѓународни организации и здруженија на национални регулаторни тела во областа на електронските комуникации;

31) спроведува постапка за определување на давател на универзална услуга и склучува договор со истиот;

32) обезбедува единствена точка за информации;

33) ги контролира и мери параметрите за квалитет на јавните електронски комуникациски услуги;

34) го контролира и мери нејонизирачкото зрачење предизвикано со употреба на јавните електронски комуникациски мрежи;

35) презема активности за развој на точки за размена на интернет сообраќајот;

36) ограничува, забранува и/или наметнува специфични барања и услови, во однос на снабдувањето, употребата и работењето на опремата за електронските комуникациски мрежи, следејќи пристап базиран на процена на ризик, земајќи го предвид следново:

- безбедност на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи кај операторите,
- безбедност на самата опрема за електронските комуникациски мрежи,
- ризик од инволвирање на трета земја во ланецот на снабдување на опрема за електронските комуникациски мрежи,
- ризик од голема зависност од еден добавувач и производител на ниво на оператор или на национално ниво,
- ризици за националната безбедност;

37) обезбедува официјална национална точка за контакт и координација во справувањето со безбедносните инциденти кај мрежите и информациските системи и идентификува и обезбедува одговор на безбедносни инциденти и ризици;

38) води регистри утврдени со овој закон и

39) врши и други работи утврдени со овој закон.

Статут на Агенцијата

Член 10

(1) Организацијата и работењето на Агенцијата поблиску се уредува со Статутот на Агенцијата.

(2) Статутот на Агенцијата особено содржи одредби за:

- место, заштитен знак и седиште на Агенцијата,
- изработка и употреба на печати на Агенцијата,
- застапување на Агенцијата,
- начин на именување и разрешување на директорот на Агенцијата,
- начин за донесување на подзаконските акти на Агенцијата,
- обврска за вработените во однос на чување на доверливост на податоците и
- други одредби од значење за работењето на Агенцијата.

(3) Статутот на Агенцијата е јавно достапен и се објавува на веб страната на Агенцијата.

Други акти на Агенцијата и начин на нивно објавување

Член 11

(1) Агенцијата донесува подзаконски акти за работите од својата надлежност, годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, а за одредени работи може да донесува и препораки.

(2) Агенција одлучува за работите од својата надлежност со донесување на одлуки и решенија.

(3) Подзаконските акти на Агенцијата се објавуваат во “Службен весник на Република Македонија“ и на веб страната на Агенцијата.

(4) Подзаконските акти, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, одлуките и решенијата, како и препораките на Агенцијата се објавуваат на веб страната на Агенцијата.

Отчетност за работата на Агенцијата

Член 12

(1) Агенцијата за својата работа дава отчет пред Собранието на Република Северна Македонија со доставување на извештај за својата работа.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да го достави до Собранието на Република Северна Македонија на разгледување најдоцна до 31 март во тековната година.

(3) Извештајот од ставот (1) на овој член содржи:

а) годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година и

б) годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година.

(4) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член, особено содржи:

- извештај за развојот на пазарот за електронски комуникации во Република Северна Македонија во претходната година,

- извештај за реализацијата на активностите утврдени во годишната програма за работа на Агенцијата за претходната година,

- финансиски извештај за реализација на финансискиот план за претходната година и годишна сметка, со податоци за реализирани приходи, расходи, побарувања и обврски за претходната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата,

- ревизорски извештај од независен овластен ревизор, како и од Државниот завод за ревизија, доколку има извршено ревизија. Во прилог на ревизорскиот извештај се доставува и ставот на Агенцијата во однос на резултатите од извршената ревизија и

- извештај за состојбата на средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга, кој особено содржи податоци за исплата на нето трошоците на давателите на универзална услуга.

(5) Со годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член се утврдуваат задачите и целите кои Агенцијата треба да ги исполни наредната година, согласно со овој закон и истата особено треба да содржи:

- програма на планирани активности за наредната година и

- финансиски план за наредната година, кој содржи податоци за реализација на планираните активности, планираните приходи и расходи на Агенцијата за наредната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата, како и предвидените капитални инвестиции на Агенцијата за наредната година.

(6) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член го усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 март во тековната година.

(7) Годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член ја усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 декември во тековната година.

(8) Годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член може во текот на годината да се измени, по постапка предвидена за нејзиното донесување.

Транспарентност во работењето на Агенцијата

Член 13

(1) Агенцијата е должна квартално, во текот на годината, јавно да објавува извештаи за развојот и состојбите на пазарот за електронски комуникации.

(2) Агенцијата е должна најмалку два пати годишно да организира јавни состаноци со цел да им овозможи на сите заинтересирани страни, да ги изразат нивните ставови и мислења по однос на развојот на електронските комуникации во Република Северна Македонија, а особено за:

- состојбите на пазарот за електронски комуникации,

- реализација на активностите и исполнување на целите од годишната програма за работа на Агенцијата и

- правата на сите крајни корисници, вклучувајќи ги и лицата со инвалидитет во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги.

(3) Добиените ставови и мислења од ставот (2) на овој член, како и ставот на Агенцијата по однос на истите во рок од седум дена од денот на одржување на јавниот состанок се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

(4) Агенцијата со подзаконски акт поблиску ги уредува:

- начинот на примање на предлози од заинтересираните страни,

- податоците и информациите што Агенцијата ќе ги објавува, како и начинот на пристап до истите, согласно со закон и

- начин на соработка со претставници на организации на корисниците на електронски комуникациски услуги.

Влијание на јавноста

Член 14

(1) Агенцијата пред да донесе или измени подзаконски акти или одлуки од своја надлежност, а кои значително влијаат на релевантниот пазар на електронски комуникации, како и пред да ја донесе годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година е должна на својата веб страна јавно да ја објави предложената одлука или подзаконскиот акт, односно предложената годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, со цел да обезбеди јавна расправа со која ќе им се овозможи на сите заинтересирани страни да ги изразат своите мислења, гледишта и ставови во однос на истите.

(2) Рокот на траењето на јавната расправа не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на предложените акти од ставот (1) на овој член.

(3) По истекот на рокот од ставот (2) на овој член, а пред донесувањето на актите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страна добиените мислења и коментари, како и ставот на Агенцијата по однос на истите, при што доверливите информации и податоци не се објавуваат.

(4) Пред да ги донесе актите од ставот (1) на овој член Агенцијата може да одржи и јавен состанок со заинтересираните страни.

Органи на Агенцијата

Член 15

Органи на Агенцијата се комисија и директор.

Состав и именување на членови на Комисијата

Член 16

(1) Комисијата се состои од пет члена кои ги именува и разрешува Собранието на Република Северна Македонија на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија.

(2) За именување на членовите на Комисијата се објавува јавен оглас во најмалку два дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Комисијата од редот на своите членови избира и разрешува претседател и заменик на претседателот на Комисијата на начин и постапка утврдени во Деловникот за работа на Комисијата.

(4) Членовите на Комисијата се именуваат со мандат од пет години.

(5) Членовите на Комисијата не можат да бидат именувани повеќе од два последователни мандата.

(6) Членовите на Комисијата се именуваат не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на нивните претходници. Претседателот е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија за истекот на мандатот на членовите на Комисијата не подоцна од 60 дена пред истекот на истиот.

(7) Постапката за именување на членовите на Комисијата задолжително мора да заврши во рокот утврден во ставот (6) на овој член, освен во исклучителни и предвидливи ситуации.

(8) Членовите на Комисијата ако донесат одлука од својата надлежност со која ќе ги повредат интересите на Агенцијата, одговараат неограничено и солидарно за штетата настаната со таквата одлука. Нема да се смета за одговорен оној член на Комисијата кој укажал дека предложената одлука е спротивна на овој закон и се спротивставил на донесувањето на одлуката, на начин што го издвоил своето мислење во записникот од седницата и гласал “против“ одлуката.

Услови за именување на членови на Комисијата

Член 17

(1) За член на Комисијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,

- во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

- активно го користи македонскиот јазик,

- има завршен VI-A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на информатичките и комуникациските технологии, правото или економијата,; и

- има најмалку пет години соодветно работно искуство во струката и посебни знаења од областа на електронските комуникации

(2) За член на Комисијата може да биде именувано лице вработено во друго правно лице, освен во друго правно лице кое може да бидат во конфликт на интересите, согласно со овој закон.

Неспојливост на функцијата член на Комисија

Член 18

(1) Во текот на времетраењето на својот мандат членовите на Комисијата не можат да бидат пратеници во Собранието на Република Северна Македонија, членови на Владата на Република Северна Македонија, како и лица кои извршуваат должности во органите и телата на политички партии, како и да бидат вработени во оператори.

(2) Член на Комисијата, неговиот/нејзиниот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено не можат:

- да бидат сопственици на удели или акции, директно или индиректно, во организации што извршуваат активности што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата,
- да бидат вработени или да вршат работи во или за правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон или
- членови на управен или надзорен орган, да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

(3) Во постапката за именување на член на Комисијата, предложениот кандидат е должен да достави изјава заверена на нотар дека нема несопоивост на функцијата, согласно овој член.

(4) Членовите на Комисијата се должни секоја година во февруари да доставуваат изјава заверена на нотар дека немаат несопоивост на функцијата, согласно овој член.

Предвременно разрешување на член на Комисија

Член 19

(1) Собранието на Република Северна Македонија, по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија, може да разреши член на Комисијата пред истекот на мандатот:

- на негово барање,

- настапила некоја од пречките за членство во Комисијата предвидени во членот 18 од овој закон,

- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое е предвидена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење подолго од шест месеци,

- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,

- ако неоправдано отсутствувал од три состаноци на Комисијата едно по друго или вкупно од пет состаноци за време од една година,

- ако се утврди дека членот на Комисијата во постапката за негово именување дал неистинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување,

(2) Недоставување на извештај за работа на Агенцијата од членот 12 од овој закон до Собранието на Република Северна Македонија е причина за колективното разрешување на Комисијата.

(3) За исполнување на условите за предвременно разрешување на член на Комисијата, предвидени во ставот (1) на овој член претседателот, односно заменикот на претседателот на Комисијата е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија во рок од пет дена од денот на исполнувањето на условите од ставот (1) на овој член.

Надлежност на Комисијата

Член 20

Комисијата ги има следниве надлежности:

- донесува Статут по претходно добиена согласност од Собранието на Република Северна Македонија,

- донесува Деловник за својата работа во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,

- донесува одлука за усвојување на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година,

- донесува одлука за усвојување на годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година,

- ја усвојува завршната сметка на Агенцијата;

- го усвојува Годишниот план за јавни набавки;

- го усвојува Годишниот план за обуки;
 - дава претходна согласност за склучување на меморандуми и протоколи за соработка;
 - дава претходна согласност за склучување на договори во име на Агенцијата;
 - дава претходна согласност на одлука за спроведување на постапка за јавна набавка;
 - дава претходна согласност за вработување во Агенцијата или престанок на договорот за вработување на вработен во Агенцијата;
 - ги усвојува кварталните извештаи за работата на Агенцијата, доставени од директорот на Агенцијата;
 - донесува подзаконски акти утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата;
- донесува одлука за именување и разрешување на директорот на Агенцијата во согласност со овој закон и по постапка утврдена во Статутот на Агенцијата,
- го следи спроведувањето на годишната програма за работа на Агенцијата преку кварталните извештаи доставени од директорот на Агенцијата,
 - донесува одлука за користење на нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, по предлог на директорот на Агенцијата,
 - донесува одлука за давање во закуп на слободен деловен простор што Агенцијата не го користи и за висината на закупнината што ќе претставува почетна цена во постапката на јавното наддавање, по предлог на директорот на Агенцијата,
 - соработува со други државни органи и институции, органи на единиците на локалната самоуправа и со невладини организации и здруженија на граѓани во Република Северна Македонија,
 - дава мислења, препораки и предлози до Собранието на Република Северна Македонија и други државни органи и институции од областа на електронските комуникации и

Начин на работа и одлучување на Комисијата

Член 21

- (1) Комисијата се состанува најмалку еднаш во месецот..
- (2) Одлуките на Комисијата се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата.
- (3) Претседателот на Комисијата ги свикува состаноците на Комисијата по писмен предлог на директорот на Агенцијата или по писмен предлог на тројца членови на Комисијата. Претседателот на Комисијата претседава на состаноците на Комисијата и ја претставува

Комисијата, а во случај на негово отсуство или спреченост, обврските ги извршува заменикот на претседателот на Комисијата.

(4) Претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата свикува состанок на Комисијата во рок кој не може да биде подолг од пет дена од денот на приемот на барањето за свикување на состанок.

(5) Комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата го избира и разрешува претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата. Постапката за избор и разрешување на претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата се утврдува со Деловникот за работа на Комисијата.

(6) Директорот присуствува и учествува на состаноците на Комисијата, без право на глас.

(7) На состаноците на Комисијата, без право на одлучување, можат да присуствуваат и вработени од стручната служба на Агенцијата на покана на Комисијата, а заради давање на информации, појаснувања и стручни образложенија за прашања што се на дневен ред на состанокот, а во согласност со Деловникот за работа на Комисијата.

(8) Одлуките и другите акти на Комисијата ги потпишува претседателот на Комисијата, а во случај на негова спреченост, заменикот на претседателот на Комисијата, најдоцна во рок од три дена од денот на нивното донесување.

(9) Материјалите за состаноците на Комисијата ги подготвува стручната служба на Агенцијата и истите се доставуваат до сите членови на Комисијата, на начин и во рок утврден во Деловникот за работа на Комисијата.

(10) Дневниот ред, записниците од состаноците на Комисијата, донесените одлуки и акти се објавуваат на веб страната на Агенцијата во рок од седум дена од денот на одржувањето на состанокот.

(11) Ако член на Комисијата има директен или индиректен приватен интерес во врска со донесувањето на одлуки од надлежност на Комисијата, членот е должен за тоа да ја извести Комисијата и да не учествува во одлучувањето по тоа прашање. Не известувањето на Комисијата е основ за негово разрешување и одговорност согласно закон.

Надоместоци на членовите на Комисијата

Член 22

(1) Членовите на Комисијата имаат право на:

- месечен надоместок во висина на четири просечни месечни плати исплатени во Република Северна Македонија за претходната година според податоците објавени од Државниот завод за статистика, и
- надоместок за патни трошоци, сместување и дневници за службено патување согласно со Законот за плата и другите надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и другите избрани и именувани лица во Републиката.

(2) Месечниот надоместок од ставот (1) на овој член не се исплатува доколку во тековниот месец не се одржи состанок, како и за неприсуство на одржан состанок во месецот.

(3) Средствата за месечниот надоместок и на другите трошоци на членовите на Комисијата се обезбедуваат од средствата на Агенцијата утврдени со финансискиот план.

Именување на директор на Агенцијата

Член 23

(1) Комисијата именува директор на Агенцијата по пат на јавен оглас кој се објавува во најмалку два дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(2) За директор на Агенцијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија;
- во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- активно го користи македонскиот јазик;
- една година пред денот на објавувањето на јавниот конкурс да не е вработен кај оператор;
- има завршен VI-A според Македонската рамка на квалификации и најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на информатичките и комуникациските технологии, правото или економијата,;
- има најмалку пет години соодветно работно искуство во областа на електронските комуникации;
- поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години:
 - ТОЕФЕЛ ИБТ- најмалку 74 бода,
 - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,

- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво,

- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,

- БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или

- АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2)

(3) При изборот на директорот на Агенцијата предвид ќе се земе неговото професионално и менаџерско искуство во областа на електронските комуникации.

(4) Комисијата е должна да именува директор на Агенцијата не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на неговиот претходник.

(5) Директорот на Агенцијата е професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

(6) Мандатот на директорот на Агенцијата е пет години со можност за уште еден последователен мандат.

(7) Ако мандатот на директорот на Агенцијата е завршен, а постапката за именување на директор не е завршена, директорот на Агенцијата продолжува да ја врши функцијата се додека не се именува директор, но не подолго од шест месеци.

Неспојливост на функцијата директор на Агенцијата

Член 24

(1) Директорот на Агенцијата, неговиот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено, не можат да бидат:

- сопственици на удели или акции, директно или индиректно, во организации што извршуваат активности што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата,
- вработени или да вршат работи во или за правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон или
- членови на управен или надзорен орган, да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

- (2) Во постапката за именување на директор на Агенцијата, предложениот кандидат е должен да достави изјава заверена на нотар дека нема неспоивост на функцијата, согласно овој член.
- (3) Директорот на Агенцијата е должен секоја година во февруари да доставува изјава заверена на нотар дека нема неспоивост на функцијата, согласно овој член.

Надлежност на директорот на Агенцијата

Член 25

(1) Директорот на Агенцијата раководи со работата на Агенцијата, е одговорен за законитото работење на Агенцијата и ги има следниве надлежности:

- ја застапува и претставува Агенцијата,
- потпишува договори во име на Агенцијата,
- ,
- презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на прописите донесени врз основа на него, како и условите и обврските од издадените решенија и одобренија,
- донесува одлуки, решенија и други акти по прашања од надлежност на Агенцијата во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,
- ги предлага Статутот, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, како и подзаконските и другите акти што ги усвојува Комисијата на Агенцијата,
- дава овластувања во рамките на своите надлежности,
- овластува лица за вршење на надзор имајќи ја предвид соодветната и правичната застапеност,
- донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година и
- врши и други работи утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.

(2) Директорот е должен на Комисијата да и доставува квартални извештаи за спроведување на годишната програма за работа на Агенцијата.

Предвременно разрешување на директорот

Член 26

(1) Директорот на Агенцијата може да биде разрешен пред истекот на неговиот мандат со одлука донесена од Комисијата само во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,
- прифаќање на функција или работа што е неспојлива со неговата функција на директор на Агенцијата согласно со членот 24 од овој закон,
- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое му е изречена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност, во траење подолго од шест месеци или
- ако се утврди дека во постапката за негово именување дал неистинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување,
- ако врз основа на реализацијата на активностите наведени во Годишниот извештај за работата на Агенцијата за претходната година се утврди дека не извршил некоја од надлежностите утврдени во членот 25 на овој закон.

(2) Директорот на Агенцијата против кого е во тек постапка за разрешување му се овозможува одбрана пред Комисијата.

(3) Одлуката за разрешување на директорот на Агенцијата, покрај другото, треба да ги содржи причините за неговото разрешување, детално образложени и истата се објавува на веб страницата на Агенцијата во рок од седум дена од денот на нејзиното донесување.

(4) Ако директорот на Агенцијата е разрешен, а постапката за именување на директор на Агенцијата не е завршена, функцијата директор на Агенцијата ќе ја врши лице вработено во стручната служба на Агенцијата кое за таа цел ќе биде овластено од Комисијата за период не подолг од три месеци.

Организација и вработување во Агенцијата

Член 27

(1) Стручните, нормативно-правните, управните, управно-надзорните, материјалнофинансиските, сметководствените, информатичките и други работи на

Агенцијата ги врши стручна служба чија внатрешна организација, делокруг на работа и услови за вработување поблиску се уредуваат со актите за внатрешна организација и систематизација на работите и задачите.

(2) Вработените во стручната служба од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

(3) Вработените во Агенцијата, кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички персонал, согласно со Законот за вработени во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(4) Начинот на уредување на основната плата и на додатоците на плата на вработените во Агенцијата, како и висината на коефициентот на основната плата ги пропишува Комисијата.

Национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT)

Член 28

(1) Во состав на Агенцијата како посебна организациона единица се формира национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT) како официјална национална точка за контакт и координација во справувањето со безбедносните инциденти кај мрежите и информациските системи кој идентификува и обезбедува одговор на безбедносни инциденти и ризици.

(2) Директорот на Агенцијата во соработка со министерот надлежен за работите од областа на електронските комуникации донесува Годишна програма за работа на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и Годишен извештај за работата на националниот центар за одговор на компјутерски инциденти и истите ги доставува на усвојување до Владата на Република Северна Македонија.

(3) Годишната програма од ставот (2) на овој член Владата на Република Северна Македонија ја усвојува најдоцна до 1 декември во тековната година, а Годишниот извештај од ставот (2) на овој член Владата на Република Северна Македонија го усвојува најдоцна до 31 март во тековната година.

(4) Вработените во посебната организациона единица од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

Соработка со други органи и организации

Член 29

(1) Агенцијата при вршењето на своите надлежности утврдени со овој закон, соработува со:

- телото надлежно за електронски медиуми, во согласност со овој закон и со законот со кој се уредува областа на електронските медиуми;
 - органот надлежен за заштита на конкуренцијата на начин што може да бара мислење од тој орган или да предложи покренување на постапка пред тој орган кога се работи за спречување, ограничување или нарушување на конкуренцијата, согласно законот со кој се уредува заштитата на конкуренцијата;
 - организациите за заштита на потрошувачите, согласно со законот со кој се уредува заштитата на потрошувачите;
 - телото надлежно за заштита на личните податоци, согласно овој закон и законот со кој се уредува заштитата на личните податоци;
 - органот надлежен за работите за државен премер и катастер;
 - надлежните органи за одбрана и безбедност, во согласност со законите со кои се уредува одбраната и безбедноста на Република Северна Македонија.
- (2) Агенцијата на органите и организациите од ставот (1) на овој член им обезбедува соодветна стручна и техничка помош и со истите може да склучува соодветни менорандуми за соработка.
- (3) Обемот на размена на податоците и информациите меѓу Агенцијата и органите и организациите од ставот (1) на овој член е ограничен на податоци и информации што се соодветни и пропорционални на целите за коишто се разменуваат, согласно со овој закон.
- (4) (3) Агенцијата може да разменува податоци и информации со кои располага со органите и организациите од ставот (1) на овој член, на нивно барање, под услов податоците и информациите што се разменуваат да се од надлежност на органите и организациите и да се разменуваат под услови и на начин утврдени во ставот (3) на овој член.
- (5) При размената на информациите и податоците со надлежните органи и организации од ставот (1) на овој член се применуваат прописите со кои се уредува областа на заштитата на личните податоци и се обезбедува ист степен на доверливост и заштита на тие информации и податоци.

Хармонизација со ЕУ, друга меѓународна соработка и примена на стандарди

Член 30

- (1) Агенцијата во својата работа, заради унапредување и развој на пазарот на електронските комуникации во Република Северна Македонија, ги зема предвид препораките на Европската комисија и на Меѓународната унија за телекомуникации.
- (2) Агенцијата согласно со своите надлежности, а во насока на спроведување на одредбите од овој закон, соработува со регулаторните тела од други држави и меѓународни организации, институции и тела и со нив може да склучува договори за соработка.
- (3) Агенцијата може да соработува со национални регулаторни тела на други земји надлежни за електронски комуникации.

Глава трета

НАДОМЕСТОЦИ

Финансирање на Агенцијата

Член 31

(1) Агенцијата се финансира од средствата остварени од приходите од надоместоците утврдени во оваа глава од овој закон заради покривање на административните трошоци, односно обезбедување на адекватни финансиски и човечки ресурси со цел Агенцијата да може да ги спроведе надлежностите утврдени со овој закон.

(2) Агенцијата може да се финансира и од донации, давање во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата, заеми и друга финансиска и техничка помош.

(3) Висината на надоместоците од ставот (1) на овој член се утврдуваат со одлука што ја донесува директорот на Агенцијата врз основа на усвоена годишна програма за работа за наредната година во чиј состав е финансискиот план на Агенцијата за наредната година и во согласност со подзаконските акти од членовите 32, 33 и 34 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член директорот на Агенцијата е должен да ја донесе во рок од десет дена од денот на усвојувањето на годишната програма за работа за наредната година.

(5) Давањето во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата од ставот (2) на овој член се врши по пат на јавно наддавање на начин утврден со подзаконски акт на Агенцијата. Постапката на јавно наддавање се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Директорот на Агенцијата по предлог на посебната комисија за јавно наддавање донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(6) Ревизија на материјалното и финансиското работење на Агенцијата и на компензацискиот фонд за универзална услуга ја врши надворешен и независен ревизор избран согласно со Законот за јавните набавки, како и од Државниот завод за ревизија.

(7) Агенцијата е должна да води посебно сметководство за средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга, по неговото формирање, како и за средствата од работењето на Агенцијата.

(8) Нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во финансискиот план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските

комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Надоместок за надзор на пазарот

Член 32

- (1) Операторите плаќаат годишен надоместок за надзор на пазарот.
- (2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член изнесува најмногу до 0,30% од вкупниот годишен приход на операторот остварен со употребата на јавни комуникациски мрежи и давањето на јавни комуникациски услуги во текот на претходната календарска година, или пократок дел од годината кога операторот почнал да работи.
- (3) Операторот е должен најдоцна до 15 март во тековната година до Агенцијата да достави извештај за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член.
- (4) Доколку операторот не го достави извештајот за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член во рокот утврден во ставот (3) на овој член, Агенцијата податоците за вкупниот приход ќе ги побара од Управата за јавни приходи на Република Македонија.
- (5) Операторот е должен најдоцна до 15 април во тековната година на сметка на Агенцијата да го плати годишниот надоместок од ставот (1) на овој член врз основа на претходно доставениот извештај за износот на вкупниот приход од ставот (3) на овој член или добиените податоци од ставот (4) на овој член, а во согласност со одлуката од членот 31 став (3) од овој закон.
- (6) Доколку кај Агенцијата постои основано сомнение за вистинитоста на остварениот годишен вкупен приход наведен во извештајот од ставот (3) на овој член, има право на трошок на операторот или давателот да изврши процена на истиот.
- (7) Доколку проценетиот вкупен приход значително отстапува од пријавениот вкупен приход, при наплата на годишниот надоместок од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе го задолжи операторот да ја плати пресметаната разлика.
- (8) Начинот на пресметување на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност, го пропишува Агенцијата.

Надоместок за користење на радиофреквенции

Член 33

- (1) Имателите на одобренија за користење на радиофреквенции плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенциите.

(2) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се утврдува врз основа на следниве критериуми:

- вид на радикомуникациска услуга,
- доделен радиофреквенциски опсег,
- ширина на доделени радиофреквенциски канали,
- област на покриеност,
- големина на сервисна зона (населено место/број на жители),
- ефективна висина на антената,
- заедничко користење на иста радиофреквенција или
- комбинација од истите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата. Висината на годишниот надоместок се утврдува со одлуката од членот 31 став (3) од овој закон.

(4) Агенцијата може да го зголемува годишниот надоместок од ставот (1) на овој член, утврден согласно со одлуката од членот 31 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(5) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред почнувајќи од датумот на важење на одобрението за користење на радиофреквенци.

(6) На имателот на одобрението за користење на радиофреквенции на кого му престанало правото за нивно користење согласно со членовите 159 и 160 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на радиофреквенции за оние цели месеци од календарската година во кои не се користат доделените радиофреквенции, пресметан на начин што бројот на преостанатите месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(7) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член имателите на привремени одобренија за користење на радиофреквенции согласно со овој закон, на Агенцијата и плаќаат надоместок за користење на радиофреквенции, во висина од 10% од годишниот надоместок што би бил платен за користење на тие радиофреквенции.

(8) Годишен надоместок за користење на радиофреквенции не плаќаат органите на државната управа, ЈП Македонска радиодифузија за пренос на радио-телевизиските програмски сервиси на ЈП Македонска радио-телевизија, радиоаматерите и корисниците на граѓанскиот опсег (ЦБ).

Надоместок за користење на доделени броеви и/или серии на броеви

Член 343

(1) Операторите на кои Агенцијата им има доделено броеви и/или серии на броеви плаќаат годишен надоместок на Агенцијата за користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се пресметува според критериумите утврдени врз основа на видот, намената и должината на броевите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да биде базиран на начелото на објективност и пропорционалност, се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата.

(4) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се изразува во бодови. Вредноста на бодот се утврдува со одлуката од членот 31 став (3) од овој закон.

(5) Агенцијата може да го зголемува надоместокот од ставот (1) на овој член, утврден со одлуката од членот 31 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(6) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред, почнувајќи од денот на доделувањето на броевите и/или сериите на броеви.

(7) На операторот на кого му престанало правото за користење на броевите и/или сериите на броеви заради пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви согласно со членот 173 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви за оние месеци од календарската година во кои не се користат доделените броеви и/или серии на броеви, пресметан на начин што бројот на преостанатите цели месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(8) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член операторите чии броеви се пренесени на друг оператор согласно со членот 124 од овој закон, за тие броеви не го плаќаат годишниот надоместок од ставот (1) на овој член. Годишниот надоместок го плаќа операторот на кого му се пренесени броевите. Агенцијата притоа ги користи податоците од централната база на податоци за пренесување на броеви согласно со подзаконскиот акт од членот 125 од овој закон.

Еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви

Член 35

(1) Кога се доделуваат радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање согласно со овој закон се плаќа еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви.

(2) Еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по спроведената постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Буџетот на Република СевернаМакедонија.

(3) Најниската висината на еднократниот надоместок од ставот (1) на овој член, како и начинот на неговото плаќање коешто може да биде извршено на неколку месечни или годишни рати, го определува Агенцијата со одлука донесена од директорот на Агенцијата, по претходно спроведена постапка на јавна расправа согласно со членот 147 став (6) од овој закон и по добиена согласност од Владата на Република Северна Македонија,

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член Агенцијата е должна да ја објави во “Службен весник на Република Северна Македонија“ и на својата веб страна.

(5) При утврдување на најниската висина на еднократниот надоместок од ставот (3) на овој член Агенцијата треба да ги има предвид регулаторните цели и начела од членот 8 од овој закон.

Глава четврта

НАДЗОР

Надлежност за вршење на надзор

Член 36

(1) Агенцијата врши надзор над оператори и други правни и физички лица кои вршат активности на обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од нејзина страна, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви, како и стручен надзор со цел детална техничка анализа на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи.

(2) Директорот на Агенцијата донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година.

Видови на надзор

Член 37

(1) Агенцијата врши:

- редовен надзор,
- вонреден надзор или
- контролен надзор.

(2) Редовниот надзор се врши врз основа на годишната програма за вршење на надзор и опфаќа надзор над спроведувањето на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви.

(3) Вонредниот надзор се врши врз основа на писмена иницијатива поднесена од државни органи, оператори, физички или правни лица, како и во случај на сомневање по службена должност на Агенцијата.

(4) Контролниот надзор се врши по истекот на рокот определен во поединечен акт донесен од страна на директорот на Агенцијата со цел да се утврди дали субјектот на надзорот:

- постапил по актот во целост,
- делумно постапил по актот или
- не постапил по актот.

Извештај за извршен надзор и полагање на стручен испит

Член 38

(1) Надзорот од членот 36 од овој закон го вршат вработени во стручната служба на Агенцијата согласно со актот за систематизација на работите и задачите во стручната служба на Агенцијата.

(2) За секој извршен надзор се составува писмен извештај кој се доставува до директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на извршениот надзор.

(3) Доколку со надзорот е констатирана повреда или прекршување, писмениот извештај содржи и предлог на мерка согласно со овој и друг закон.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат високо образование од областа на техничките науки, правото или економијата со најмалку три години работно искуство во струката.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат положено стручен испит и да поседуваат сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(6) Стручниот испит од ставот (5) на овој член се полага заради проверка на стручната оспособеност на лицата од ставот (1) на овој член и заради познавање и примена на прописите од делокругот на електронските комуникации, општата управна постапка, прекршочната постапка, заштитата на личните податоци, како и прописите од областа на медиумите.

(7) Стручниот испит од ставот (5) на овој член го спроведува комисија формирана од директорот на Агенцијата во состав од пет члена, од кои три члена се од редот на стручната служба на Агенцијата, а два члена од високо образовниот сектор. Начинот на спроведувањето на полагањето на стручниот испит со акт го утврдува Агенцијата.

Вршење на надзор кај субјект на надзорот

Член 39

(1) Во случај кога надзорот од членот 36 од овој закон се врши кај субјект на надзорот, истиот го вршат лица вработени во стручната служба на Агенцијата, кои за тоа се овластени од директорот на Агенцијата (во натамошниот текст: овластено лице).

(2) Агенцијата на овластеното лице му издава службена легитимација која му служи за докажување на неговото службено својство и која е должен да ја покаже при вршењето на надзорот.

(3) Формата и содржината на службената легитимација од ставот (2) на овој член и начинот на издавање и одземање се утврдуваат со подзаконски акт.

(4) Во случаи кога се врши редовен надзор кај субјект на надзорот, Агенцијата е должна писмено за тоа да го известат субјектот на надзорот најмалку еден ден пред почетокот на надзорот. Во писменото известување Агенцијата е должна да даде образложение за причините за вршење на надзор.

(5) Одредбите од ставот (4) на овој член не се применуваат во случаи кога со известувањето би се намалила ефикасноста на надзорот, кога се работи за заштита на јавниот интерес, сериозна закана по јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или во случаи кога се врши вонреден стручен надзор.

Права на овластено лице

Член 40

При вршење на надзор овластеното лице има право:

- да бара достава на податоци и информации во согласност со членот 58 од овој закон и истите да ги проверува, како и да побара од субјектот на надзорот или неговите овластени вработени да ги подготват потребните копии и документи кои се изработени на странски јазик да бидат преведени на македонски јазик и неговото кирилско писмо и да бидат заверени од овластен судски преведувач,
- да врши надзор во деловни простории и други објекти што не се користат како живеалиште,
- да проверува идентификациски документи на лица поради потврдување на нивниот идентитет во согласност со закон,
- да бара од субјектот на надзорот или од неговите вработени писмено или усно објаснување во врска со прашања од делокругот на надзорот,
- да обезбеди звучни и видеозаписи кои можат да бидат искористени при надзорот,
- да изврши запечатување на просториите и/или комуникациските средства или опрема, согласно со членот 49 од овој закон и
- привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата, согласно со членот 49 од овој закон.

Известување на надлежниот орган

Член 41

Ако при вршењето на надзор овластеното лице утврди неправилности за чие отстранување не е надлежна Агенцијата, истото записнички го констатира, а Агенцијата го известува надлежниот орган.

Обврска на субјектот на надзорот во постапката на надзор

Член 42

- (1) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му овозможи непречено вршење на надзорот и да му ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот.
- (2) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му ги обезбеди условите неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба.
- (3) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му овозможи во определениот рок утврден од овластеното лице пристап до просториите и документите што се предмет на надзорот.

Права на субјектот на надзорот во постапката на надзор

Член 43

- (1) Субјектот на надзорот има право да дава изјави на записник и забелешки во однос на постапката на надзорот, односот на овластеното лице кое го врши надзорот или точноста на утврдената фактичка состојба, со образложение за причините за тоа.
- (2) Субјектот на надзорот има право да одбие да го потпише записникот, ако не се согласува со фактите кои се наведени во записникот или ако му е оневозможено правото од ставот (1) на овој член.
- (3) Одбивањето да се потпише записникот не го спречува натамошното водење на постапката на надзор.

Обврски за другите лица

Член 44

- (1) Лицето кое не е субјект на надзорот во постапката на вршење на надзор е должно да овозможи вршење на надзор кога постои основано сомневање дека во неговите простории и објекти се врши дејност или се наоѓаат предмети кои се во врска со надзорот.
- (2) Ако лицето од ставот (1) на овој член не дозволи вршење на надзор, кон него ќе се применуваат овластувањата кои овластеното лице кое го врши надзорот ги има како кон субјектот на надзор.

Вршење на надзор без присуство на субјектите на надзорот

Член 45

(1) Ако овластеното лице кое го врши надзорот на денот на кој го најавил надзорот не го затече одговорното лице кај субјектот на надзорот или физичкото лице кај кое е потребно да се изврши надзор, овластеното лице на местото на надзорот ќе му остави писмена покана во определено време да биде присутен заради вршење на надзорот.

(2) Подоцнежното оштетување, уништување или отстранување на писмената покана не влијае на уредноста на доставувањето.

(3) Ако лицето од ставот (1) на овој член не се јави на писмената покана, овластеното лице ќе го изврши надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Попречување на овластено лице кое врши надзор

Член 46

(1) Овластеното лице кое го врши надзорот има право да го предупреди или да го отстрани лицето кое го попречува вршењето на надзорот.

(2) Ако овластеното лице кое го врши надзорот процени дека надзорот не може да се изврши ни со преземање на мерките од ставот (1) на овој член, ќе побара асистенција од орган на државната управа под услови и во постапка утврдена со закон.

Записник

Член 47

(1) За извршениот надзор овластеното лице кое го врши надзорот составува записник на местото на вршење на надзорот.

(2) Овластеното лице кое го врши надзорот и субјектот на надзорот го потпишуваат записникот по завршувањето на надзорот. На субјектот на надзорот му се предава примерок од записникот.

(3) Ако субјектот на надзорот одбие да го потпише записникот, овластеното лице кое го врши надзорот ќе ги наведе причините за одбивањето.

(4) Записникот треба да содржи приказ на утврдената фактичка состојба при извршениот надзор, како и констатирани забелешки, изјави и други релевантни факти и околности.

(5) Образецот на формата и задолжителните елементи на записникот од извршениот надзор ги пропишува Агенцијата.

(6) Овластеното лице кое го врши надзорот е должно најдоцна во рок од три дена од денот на извршениот надзор, записникот од извршениот надзор и писмениот извештај од членот 35 од овој закон да ги достави до директорот на Агенцијата.

Надзор кај непознати субјекти

Член 48

(1) Во случаите кога овластеното лице кое го врши надзорот не може да утврди кој е субјектот на надзорот во постапката, овластеното лице на местото на надзорот ќе остави писмена покана до непознат субјект на надзорот во определен ден и час да биде присутен на вршењето на надзорот.

(2) Ако непознатиот субјект на надзорот не се јави на поканата од ставот (1) на овој член, надзорот ќе се изврши без присуство на субјектот на надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Запечатување и привремено одземање на предмети

Член 49

(1) Кога овластеното лице кое го врши надзорот утврди дека субјектот на надзорот прави штетна интерференција во работата и користењето на други комуникациски мрежи и средства или не постапил по мерките изречени од страна на Агенцијата во согласност со овој закон, и тоа: забрана за обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, забрана за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви, како и временна мерка забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги, ќе изврши запечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема или комуникациските средства и опрема со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон.

(2) Запечатувањето од ставот (1) на овој член се означува со жиг чија содржина и форма ги пропишува Агенцијата.

(3) По писмено барање на субјектот на надзорот на кој му е извршено запечатувањето, овластеното лице во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, ќе изврши отпечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема или на комуникациските средства и опрема, со цел истиот да ги отстрани неправилностите и недостатоците поради кои е извршено запечатувањето од ставот (1) на овој член.

(4) Субјектот на надзорот по отстранување на неправилностите и недостатоците поради кои е извршено запечатувањето од ставот (1) на овој член, во рокот утврден од страна на овластеното лице, писмено за тоа ќе ја извести Агенцијата.

(5) Овластеното лице кое го врши надзорот има право привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон, за што на субјектот на надзор му издава потврда за одземената опрема.

(6) Потврдата од ставот (5) на овој член содржи податоци за името и презимето, односно називот на субјектот на надзорот, времето и местото на одземање на опремата, правниот основ за одземање на опремата, точно назначување на одземената опрема по вид и количина, потпис од одговорното лице на субјектот на надзорот и други податоци потребни за идентификација на одземената опрема и име и презиме на овластеното лице.

(7) Привремено одземената опрема, со соодветно барање за поведување на прекршочна постапка, Агенцијата ги предава на надлежниот прекршочен орган.

(8) Агенцијата е должна да обезбеди услови за чување на привремено одземената опрема до нејзиното предавање на надлежниот прекршочен орган.

Мерки во случај на повреда на прописите

Член 50

(1) Доколку Агенцијата при вршење на надзор утврди дека оператор или други правни и физички лица кои вршат активности на обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, во согласност со овој закон, при своето работење не се усогласен со еден или повеќе од условите утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви, таа за тоа писмено ќе го извести операторот и ќе му даде рок не пократок од 30 дена од денот на приемот на писменото известување да ја отстрани утврдената неусогласеност.

(2) Доколку операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност согласно со ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе покрене прекршочна постапка, а во случај кога се работи за неусогласеност со обврските за пристап наметнати од страна на Агенцијата по извршената анализа на релевантниот пазар што предизвикува значителна штета на развојот на конкуренцијата, Агенцијата со решение и ќе му нареди на операторот во рок од десет дена од денот на приемот на решението да престане со обезбедувањето на некоја услуга или на пакет на услуги се додека се обезбеди усогласеноста со обврските наметнати од Агенцијата.

(3) Во случај кога се работи за неусогласеност што се однесува на недоставување на информации согласно со членот 57 од овој закон или неусогласеност со обврската за транспарентност согласно со членот 88 од овој закон, Агенцијата против операторот ќе

покрена прекршочна постапка без притоа да ги примени одредбите од ставот (1) на овој член.

(4) Во случај кога се работи за сериозни или повторени неусогласености, а мерките што Агенцијата ги презела согласно со ставот (2) на овој член не ги дале очекуваните резултати, директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое на операторот ќе му забрани обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, ќе му го отповика правото на користење на радиофреквенции, како и правото на користење броеви и/или серии на броеви.

(5) Без оглед на одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член, во случај кога Агенцијата има доказ дека постои неусогласеност што претставува итна и сериозна закана за јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или ќе им создаде сериозни економски или оперативни проблеми на другите оператори или други корисници на радиофреквенции, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое на операторот ќе му изрече итна временна мерка забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги со цел да се отстрани несусогласеноста. Рокот за кој е изречена времената мерка не може да биде подолг од три месеци.

(6) Директорот на Агенцијата по донесувањето на решението од ставот (5) на овој член ќе му овозможи на операторот во рок којшто не може да биде подолог од 15 дена од денот на приемот на решението да го изнесе својот став по однос на утврдената неусогласеност и да предложи превентивни мерки за отстранување на истата.

(7) Доколку во рокот за кој е изречена времената мерка од ставот (5) на овој член, операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност, Агенцијата може рокот за кој е изречена времената мерка да го продолжи за период кој не може да биде подолг од три месеци.

(8) Доколку операторот ја отстрани утврдената неусогласеност Агенцијата во рок од три дена од денот на истекот на рокот за кој е изречена времената мерка ќе донесе решение со кое ќе ја укине изречената временна мерка.

Право на судска заштита

Член 51

(1) Решението на директорот на Агенцијата донесено во случај на повреда на одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и серии на броеви, е конечно и извршно.

(2) Против решение на директорот на Агенцијата незадоволната страна има право на тужба за поведување на управен спор пред управниот суд.

(3) Тужбата за поведување на управен спор се поднесува во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Глава петта

ПРЕКРШОЧЕН ОРГАН

Надлежност за прекршок

Член 52

(1) За прекршоците определени во членовите 204 и 205 од овој закон надлежен прекршочен орган е надлежниот суд.

(2) За прекршоците определени во членовите 206, 207, 208 и 209 од овој закон надлежен прекршочен орган е Агенцијата.

(3) Прекршочната постапка пред Агенцијата ја води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок формирана со решение донесено од директорот на Агенцијата.

(4) Комисијата за одлучување по прекршок се состои од три члена од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Членовите на Комисијата треба да имаат високо образование од правните науки и работно искуство од најмалку три години во областа од кои еден е дипломиран правник со положен правосуден испит кој е претседател на Комисијата.

(5) Мандатот на членовите на Комисијата за одлучување по прекршок е со времетраење од три години со право на повторен избор.

(6) Покрај членовите на Комисијата за одлучување по прекршок, директорот на Агенцијата може да определи секретар на Комисијата кој врши административни работи за Комисијата и заменици членови, кои по исклучок, учествуваат во работата на Комисијата во случај на отсуство на некој од членовите.

(7) Начинот на работа на Комисијата за одлучување по прекршок, водењето на евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки, како и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата, се уредува со Деловник за работа на Комисијата за одлучување по прекршок што го донесува директорот на Агенцијата.

(8) Против решенијата на Комисијата за одлучување по прекршок со кои се изрекува прекршочна санкција може да се поведе управен спор.

(9) Член на Комисијата за одлучување по прекршок може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван;
 - 2) по негово барање;
 - 3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;
 - 4) ако биде осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци;
 - 5) ако му се утврди трајна неспособност;
 - 6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;
 - 7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата за одлучување по прекршок или
 - 8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Комисијата за одлучување по прекршок.
- (10) Предлог за разрешување на член на Комисијата за одлучување по прекршок за случаите од ставот (9) точки од 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Комисијата до директорот на Агенцијата.
- (11) Комисијата за одлучување по прекршок има право да изведува докази и да собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.
- (12) Членовите на Комисијата за одлучување по прекршок се самостојни и независни во работата на Комисијата и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.
- (13) Комисијата за одлучување по прекршок работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.
- (14) Претседателот и членовите на Комисијата за одлучување по прекршок за својата работа добиваат надоместок, согласно на бројот на изработени предмети и одржани состаноци во месецот, но не повеќе од 20.000 денари месечно.
- (15) Висината на надоместокот од ставот (14) на овој член, со решение го определува директорот на Агенцијата.
- (16) Комисијата за одлучување по прекршок води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин утврден во Деловникот за работа на Комисијата за одлучување по прекршок.

(17) Евиденцијата од ставот (16) на овој член ги содржи следниве лични податоци име и презиме, единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ), место и датум на раѓање, место на живеење, улица и број, адреса на привременото престојувалиште, занимање, државјанство, ако физичкото лице е странец, тогаш наместо ЕМБГ број на патната исправа, а за одговорно лице во правното лице и функцијата што ја врши во тоа правно лице. Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на правосилноста на одлуката на изречената санкција.

Порамнување

Член 53

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоците утврдени во членовите 206, 207, 208 и 209 од во овој закон се спроведува постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Застареност

Член 54

(1) Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторена повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(2) Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога се дознало за повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое според законот гонење не може да започне или да продолжи.

(4) Застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие што се презема заради гонење на сторителот на повредата. Застарувањето се прекинува и кога сторителот во времето додека тече рокот на застареноста стори, исто така, тежок или потежок прекршок. По секој прекин застарувањето започнува повторно да тече.

(5) Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине два пати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење.

Глава шеста

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

Постапка за решавање на спор

Член 55

(1) Агенцијата води постапка за решавање на спорови меѓу:

- оператори во согласност со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и обврските наметнати од страна на Агенцијата,
- мрежни оператори и оператори, согласно со овој закон и
- крајни корисници и оператори согласно со одредбите од овој закон.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член Агенцијата започнува постапка за решавање на спор на барање на една од страните во спорот.

(3) По приемот на барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата, пред да ја започне постапката за решавање на спор, е должна на страните во спорот да им ја предложи постапката за посредување утврдена во членот 56 од овој закон.

(4) Доколку која било од страните во спорот не ја прифати постапката за посредување од ставот (3) на овој член, или доколку во постапката за посредување не дојде до склучување на спогодба меѓу страните во спорот, Агенцијата по барање на една од страните во спорот или по службена должност доколку се работи за спор за обврските од членот 79 од овој закон, ќе го реши спорот.

(5) Во постапката на решавање на спорови Агенцијата ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(6) Доколку која било од страните во постапката за решавање на спор пред Агенцијата, за истиот спор започне судска постапка, постапката за решавање на спор пред Агенцијата се запира.

(7) Агенцијата е должна да го реши спорот во најкраток можен временски рок, а најдоцна во рок од четири месеци од денот на започнувањето на постапката за решавање на спорот, освен во исклучителни околности кога истиот може да биде продолжен.

(8) Агенцијата е должна при решавање на споровите да ги има предвид и целите и регулаторните начела од членот 8 од овој закон. Во постапката за решавање на спор страните се должни во целост да соработуваат со Агенцијата. Операторите, во согласност со членот 57 од овој закон, во врска со постапката за решавање на спор се должни на Агенцијата да и ги достават сите собрани информации со кои располагаат.

(9) Агенцијата е должна јавно да ги објавува одлуките во врска со споровите при што треба да ја има предвид заштитата на личните податоци и забраната за објавување на деловни тајни на странките.

Посредување

Член 56

- (1) Агенцијата на страните во спорот им предлага постапка на посредување со цел за истите меѓусебно да се договорат со склучување на спогодба.
- (2) Агенцијата е должна во рок од осум дена од денот на приемот на барањето за решавање на спор на страните во спорот да им достави писмен предлог за спроведување на постапка за посредување.
- (3) Постапката на посредување ќе се спроведе доколку страните во спорот во рок од пет дена од денот на приемот на писмениот предлог од ставот (2) на овој член писмено ќе ја известат Агенцијата дека се согласни да се спроведе постапка на посредување.
- (4) Во постапката на посредување Агенцијата има улога на посредник и ја води постапката на посредување применувајќи ги начелата на непристрасност, еднаквост и правичност и притоа водејќи сметка за испочитување на целите и регулаторните начела од членот 8 од овој закон.
- (5) При спроведување на постапката на посредување сите страни што се учесници во постапката се должни да го почитуваат начелото на доверливост.
- (6) Начинот на спроведување на посредувањето ќе го пропише Агенцијата.

Глава седма

ДОСТАВУВАЊЕ, ЕВИДЕНЦИЈА, ЧУВАЊЕ И ОБЈАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ

Доставување на податоци и информации

Член 57

- (1) Операторите се должни на Агенцијата да и доставуваат податоци и информации, вклучително и документи и финансиски информации, а кои Агенцијата ќе ги користи за вршење на надлежностите утврдени со овој закон, а особено за:
 - а) систематска или поединечна контрола на усогласеноста со:
 - обврската за уплата на средства во фондот за универзална услуга,
 - обврската за плаќање на надоместоците кон Агенцијата,

- обврската за ефикасното и ефективното користење на радиофреквенциите броевите и/или сериите на броеви и

- обврските наметнати од страна на Агенцијата согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

б) поединечна усогласеност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и поединечните акти на Агенцијата во случај кога:

- е поднесена жалба,

- Агенцијата има сознанија дека се сторени повреди на одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и/или серии на броеви или

- Агенцијата по службена должност спроведува постапка за утврдување на усогласеноста на работењето на операторите со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и серии на броеви;

в) постапка за и процена на барањето за доделување право за користење на ограничените ресурси во согласност со овој закон;

г) објавување на извештаи или компаративни прегледи за квалитетот и цената на услугите кои се од корист за потрошувачите;

д) јасно утврдени статистички цели;

ѓ) анализа на пазарот;

е) заштита на ефикасна употреба и обезбедување ефикасно управување со радиофреквенциите;

ж) евалуација на развојот на идни мрежи или услуги кои можат да имаат влијание врз големопродажните услуги што и се достапни на конкуренцијата;

з) сметководствени податоци за малопродажните пазари кои се поврзани со големопродажните пазари;

с) планови за набавување на опремата за електронските комуникациски мрежи и

и) планови за вклучување на трети страни во процесот на набавката.

(2) Податоците и информациите од ставот (1) точки а), б), г) д) ѓ) е), ж) и з) на овој член Агенцијата не смее да ги бара пред или како услов за започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(3) Информациите кои ги бара Агенцијата треба да бидат пропорционални и објективни на целта за којашто ќе бидат употребени.

(4) Операторите се должни на пишано барање на Агенцијата да и ги достават информациите од ставот (1) на овој член, на ниво на деталност и во рок којшто не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на барањето, без надоместок. Агенцијата е должна во барањето да ги наведе причините за користење на побараните информации.

(5) Агенцијата може доверливите податоци и информации кои ги има добиено да ги користи само за цели за коишто тие се побарани со почитување на доверливоста на истите.

Евиденција и чување на податоци

Член 58

(1) Агенцијата води евиденција и чува документација која содржи податоци за:

а) оператори;

б) корисници на доделени радиофреквенции;

в) корисници на доделени броеви и/или серии на броеви;

г) референтни понуди за интерконекција или пристап од операторите;

д) договори за интерконекција склучени од оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар на комуникациски услуги;

ѓ) договорите за интерконекција меѓу домашните оператори, како и меѓу домашните и странските оператори;

е) пресметки за надоместоци и трошоци за обезбедување на универзална услуга и

ж) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(2) Агенцијата води евиденција и ја чува документацијата од ставот (1) на овој член во својата информативна база на податоци.

(3) Агенцијата води евиденција и чува податоци за операторите кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација, ЕДБ, име и адреса на правен застапник за правни лица;

б) нотификација за јавните комуникациски мрежи и/или јавни комуникациски услуги;

в) датумот на почеток, промена или престанок на обезбедување на јавни комуникациски услуги;

г) одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар;

д) исполнување на обврските на операторите што произлегуваат од овој закон и

ѓ) изречени казни за повреда на одредбите од овој закон.

(4) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на радиофреквенции кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ за правни лица;

б) име, адреса и единствен матичен број на граѓаните;

в) одобреност за користење на радиофреквенции;

г) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на радиофреквенции;

д) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и

ѓ) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(5) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на доделени броеви и/или серии на броеви кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ и име и адреса на правен застапник за правни лица;

б) решенијата за доделените броеви и/или серии на броеви;

в) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;

г) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и

д) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(6) Податоците и документацијата од овој член Агенцијата е должна редовно да ги ажурира.

(7) Агенцијата ги чува податоците од ставот (3) на овој член се додека операторот обезбедува јавна комуникациска услуга во согласност со овој закон, а потоа во архива следните пет години. Агенцијата ги чува податоците од ставовите (4) и (5) на овој член се

додека правното или физичкото лице има право да ја користи радиофреквенцијата, бројот и/или серии на броеви, а потоа во архива следните пет години по истекот на таквите права.

Објава на податоци и информации

Член 59

(1) Агенцијата е должна на својата веб страница да објавува податоци и информации за:

- склучени договори за интерконекција на операторите со значителна пазарна моќ,
- референтните понуди на операторите со значителна пазарна моќ,
- пресметаниот надоместок и трошоците за обезбедување на универзална услуга,
- одобренјата за користење на радиофреквенции и решенијата за доделување на броеви и/или серии на броеви,
- издадени дозволи на радиоаматери,
- преносот или издавањето на правото на користење на доделени радиофреквенции и доделени броеви и/или серии на броеви,
- јавни повици за добивање на мислење од заинтересираните страни,
- јавни повици и тендери кои ги спроведува Агенцијата,
- одлуки во врска со решавањето на спорови и
- завршени постапки на надзор.

(2) Агенцијата на својата веб страница објавува и податоци и информации со цел да го поттикне користењето на броевите на службите за итни повици, како и користењето на телефонските броеви 116 (хуз) што се наменети за услуги од општествено значење.

(3) Податоците и информациите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој овој член, Агенцијата ги објавува и на друг начин согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(4) При објавувањето на податоците и информациите од ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата е должна на соодветен начин да води сметка за доверливоста на податоците и информациите, како и заштитата на личните податоци согласно со овој и друг закон.

Деловна тајна

Член 60

(1) Претседателот, заменикот на претседателот, членовите на Комисијата на Агенцијата, директорот на Агенцијата и вработените во стручната служба на Агенцијата како и други правни и физички лица на кои Агенцијата им доверила извршување на одредени работи, се должни да ја чуваат деловната тајна, без оглед на начинот на кој ја дознале истата, за време и по престанокот на извршување на должноста или по престанокот на работниот однос во Агенцијата се додека информацијата е утврдена како деловна тајна, или се додека сопственикот на информацијата донесе одлука за престанок на тајноста на информацијата.

(2) За деловна тајна ќе се смета следното:

- секој податок кој согласно со закон или друг пропис е утврден како деловна тајна,
- секој податок кој сопственикот на истиот посебно го означил како деловна тајна, врз основа на образложение кое го прифатила Агенцијата и
- секој податок кој е утврден како деловна тајна во согласност со акт донесен од страна на Агенцијата.

(3) Доколку податоците и документацијата од членот 59 став (1) од овој закон содржат деловна тајна операторот треба истите да ги означи како деловна тајна со детално образложение кој податок се смета за деловна тајна и на Агенцијата да и достави и примерок од документацијата која не ја содржи деловната тајна. Доколку само означи кои податоци се сметаат за деловна тајна, а не достави примерок од дописот и/или документацијата без деловна тајна, Агенцијата ќе побара од тој оператор да го достави дописот и/или документацијата без деловна тајна. Ако операторот не постапи по барањето на Агенцијата ќе се смета дека таквиот допис и/или документација не содржи деловна тајна.

(4) Без оглед на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, за деловна тајна нема да се сметаат податоци или документација која на кој било начин била јавно достапна или се објавува врз основа на посебни прописи или одлука на сопственикот на податоците, како и во случај од ставот (3) на овој член.

Глава осма

УСЛОВИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И/ИЛИ УСЛУГИ

Известување (Нотификација)

Член 61

- (1) Обезбедувањето на електронски комуникациски мрежи и/или услуги на територијата на Република Северна Македонија, е слободно, а врз основа на условите утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на него.
- (2) Правно или физичко лице на територијата на Република Северна Македонија, може да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги доколку истото, за тоа е регистрирано, согласно закон.
- (3) Обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, согласно ставот (1) на овој член, може да се ограничи, доколку е тоа потребно заради примена на посебните прописи кои за странските државјани предвидуваат посебен третман, кој е оправдан заради заштита на јавниот поредок, јавната безбедност или здравјето на луѓето.
- (4) Обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, со исклучок на комуникациските услуги помеѓу лица, кои не користат нумерација, се врши врз основа на известување, согласно ставот (5) од овој закон.
- (5) Оператор на јавна електронска комуникациска мрежа и/или услуга е должен пред започнување, односно по извршена измена или престанок со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, за тоа, во пишана форма, да ја извести Агенцијата.
- (6) Известувањето од ставот (5) на овој член, мора најмалку да содржи изјава од операторот, за неговата намера да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и да ги содржи следните податоци:
 - 1) името на операторот, матичен број, даночен број, адреса, односно седиште, адреса на електронската пошта, како и податоци за одговорното лице;
 - 2) адреса на веб страната која е поврзана со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, доколку ја има;
 - 3) податоци за лицата за контакт;
 - 4) краток опис на јавните електронска комуникациски мрежи и/или услуги на кои се однесува известувањето; и
 - 5) предвиден датум за почеток со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- (7) По достава на известувањето од ставот (5) на овој член, операторот може да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.
- (8) Агенцијата е должна во рок од седум дена од добивањето на известувањето од ставот (5) на овој член, кое не ги содржи сите потребни податоци од ставот (6) на овој член да го извести операторот да го дополни истото со потребните податоци.
- (9) По добивањето на целосното известување, од ставот (8) на овој член, Агенцијата во рок од седум дена од денот на приемот на истото, на операторот ќе му издаде писмена потврда за извршена регистрација.
- (10) Агенцијата води и редовно ажурира регистер на оператори кои имаат дбиено потврда за извршена регистрација и истиот го објавува на својата веб страна.

- (11) Операторот е должно да ја извести Агенцијата за измена на податоците од ставот (6) точки од 1) до 4) на овој член, најдоцна во рок од 15 дена од денот на настанатата измена.
- (12) Операторот е должен да ја извести Агенцијата за измена на предвидениот датум за почеток со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги најдоцна 15 дена пред наведениот датум во известувањето.
- (13) Оператор има обврска да ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга во рок не подолг од 90 дена пред датумот на престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга. Во известувањето операторот е должен да го опише начинот на кој ќе биде обезбедено чување на податоците согласно со овој закон, како и начинот на пристап до истите.
- (14) Агенцијата од регистрот од ставот (10) на овој член, ќе го избрише операторот, во следните случаи:
- а) кога операторот, во пишана форма, ќе ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги со датумот на престанок кој е наведен во известувањето,
 - б) доколку операторот не обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги подолго од една година, непрекинато,
 - в) доколку операторот е избришан од регистрот на трговски друштва или друг соодветен регистар,
 - г) доколку на операторот со правосилна судска пресуда му е забрането обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги
- (15) Агенцијата со пропис донесен врз основа на овој закон ќе ги пропише содржината и формата на известувањето (нотификацијата), потребната документација и потврдата за регистрација, како и податоците кои ќе ги содржи регистрот од ставот (10) на овој член.

Обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги

Член 62

Правните и физичките лица кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и придружни средства се должни да ги исполнуваат условите предвидени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или на кои им пристапила Република Северна Македонија и да не ги загрозуваат јавниот ред, животот и здравјето на луѓето, јавната безбедност и одбраната на земјата.

ИЗГРАДБА НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И ПРИДРУЖНИ СРЕДСТВА

Прописи, стандарди и/или технички спецификации

Член 63

- (1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства, интерфејси и други мрежни елементи треба да бидат планирани, проектирани, изградени, одржувани и да работат во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон, прописите за просторно планирање и градење, прописите за заштита на животната средина, прописите, стандардите и/или техничките спецификации содржани во препораките на Европската унија.
- (2) Доколку не постојат препораки од ставот (1) на овој член се применуваат стандардите и/или техничките спецификации на Европскиот телекомуникационен институт за стандардизација (ETSI), Европскиот комитет за стандардизација (CEN), Европскиот комитет за електротехничка стандардизација (CENELEC), Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), Меѓународната организација за стандардизација (ISO), Меѓународната електротехничка комисија (IEC) и Европската конференција на администрациите за пошти и телекомуникации (CEPT).
- (3) Доколку не постојат соодветни стандарди и/или технички спецификации од ставот (2) на овој член, се применуваат нормативите на Република Северна Македонија.
- (4) Листата на прописите, стандардите и/или техничките спецификации од ставовите (1), (2) и (3) на овој член Агенцијата ги објавува на својата веб страница.

Географски преглед на покриеност со широкопојасни мрежи

Члан 64

- (1) Агенцијата управува и е должна редовно да спроведува и да го ажурира најмалку на секои три години географскиот преглед на достапност на електронски комуникациски мрежи со кои може да се обезбеди широкопојасен пристап до интернет (во натамошниот текст: широкопојасни мрежи).
- (2) Географскиот преглед од ставот (1) на овој член, опфаќа преглед на географска достапност на постоечките широкопојасни мрежи на територијата на Република Северна Македонија кој е изработен со цел Агенцијата да може да ги извршува работите од својата надлежност во согласност со одредбите од овој закон и примената на прописите за државна помош.
- (3) Географскиот преглед од ставот (1) на овој член содржи и планирано покривање со широкопојасни мрежи за период кој ќе го утврди Агенцијата, а кој не може да

биде подолг од три години, вклучувајќи ги и мрежите со многу висок капацитет на територијата на Република Северна Македонија.

- (4) Географскиот преглед од ставот (1) на овој член ги содржи сите релевантни податоци, вклучувајќи и податоци за плановите за поставување на мрежи со многу висок капацитет на било кој оператор или јавна институција, како и податоци за значителни надоградби или проширувања на мрежата за да се постигне најмалку 100 Mbit/s, брзини на преземање на податоци.
- (5) Операторите и јавните институции, се должни на барање на Агенцијата, да и ги достават сите податоци од ставовите (3) и (4) на овој член, согласно членот 57 од овој закон
- (6) Податоците добиени со географскиот преглед од ставот (1) на овој член, треба да содржат соодветно ниво на деталност и расчленетост по подрачја, вклучувајќи ги и податоците за параметрите за квалитет на услугите. На сите собрани податоци се применуваат одредбите од членот 60 од овој закон.
- (7) Агенцијата може да назначи област со јасни географски граници на која врз основа на собраните податоци, утврдува дека во текот на времетраењето на рокот од ставот (3) на овој член, ниту еден оператор или јавна институција не поставила и не планира да постави широкопојасна мрежа, мрежа со многу висок капацитет, или значително не ја надградила или проширила својата мрежа, така да нема можност да се постигне најмалку 100 Mbit/s, брзини на преземање на податоци. Агенцијата јавно ги објавува податоците за така определените области.
- (8) Агенцијата може за областите определени во согласност со ставот (7) на овој член да ги повика операторите и јавните институции да се изјаснат дали имаат намера да постават мрежа со многу висок капацитет во текот на времетраењето на рокот од ставот (3) на овој член.
- (9) Доколку оператор или институција од јавниот сектор изјави дека има намера да постави мрежа со многу висок капацитет, Агенцијата може и од други оператори и јавни институции да побара изјава дали имаат намера да постават мрежа со многу висок капацитет или дали имаат намера значително ја надградат или прошират својата мрежа, со цел да се постигне најмалку 100 Mbit/s, брзини на преземање на податоци во таа област.
- (10) Агенцијата на својата веб страна ја објавува изјавата на операторот или јавната институција од ставот (9) на овој член.
- (11) Врз основа на собраните податоци, Агенцијата го известува секој оператор или институцијата од јавниот сектор која изјавила интерес за инвестирање, за тоа дали областа определена во согласност со ставот (7) на овој член е покриена или

веројатно ќе биде покриена со пристапна мрежа од следна генерација која ќе овозможи најмалку 100 Mbit/s, брзини на преземање на податоци.

- (12) Агенцијата при вршењето на работите од својата надлежност, кои се однесуваат на наметнување на обврска за покриеност поврзана со правото на користење на радиофреквенциски спектар, како и на проверка на достапноста на универзалните услуги ги има предвид податоците од географскиот преглед во согласност со одредбите на овој член.
- (13) Министерството и надлежните органи на државната управа за доделување на јавни средства кои се однесуваат на развојот и поставувањето на електронски комуникациски мрежи, како и развој на национални планови за широкопојасен пристап до интернет, ги имаат предвид податоците од географскиот преглед во согласност со одредбите на овој член.
- (14) Агенцијата може на институциите од ставот (13) на овој член, на нивно барање да им достави и податоци од географскиот преглед, кои претставуваат деловна тајна, согласно овој закон, под услов да обезбедат доверливост и заштита на деловната тајна и за истото Агенцијата ќе ги извести сите оние кои доставиле податоци кои претставуваат деловна тајна.
- (15) Податоците собрани во постапката на географскиот преглед од ставот (1) на овој член, кои не се достапни на пазарот и на кои не се однесуваат прописите за заштита на деловна тајна, Агенцијата во соодветна форма ќе ги објави на својата веб страна, со цел тие податоци да им бидат достапни на крајните корисници за да им го олеснат изборот на оператор или на давател на електронски комуникациски услуги.

Планирање, проектирање, градење и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства

Член 65

- (1) Градењето и одржувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства, се сметаат за работи од јавен интерес.
- (2) Одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, во смисла на прописите од областа на градењето, го опфаќа следново:
- а) доградба и надградба на постојните комуникациски средства или опрема на електронски комуникациски мрежи (инсталирање или замена на опрема, зголемување на капацитети, инсталирање на комуникациски кабли во постојните цевки, реконструкција, промена на локација, заштита и поправка);

б) зајакнување и замена на постојните антенски системи и намалување или зголемување на нивната висина;

в) замена на постојните контејнери;

г) проширување на постојните системи за напојување со енергија или

д) заземјување или проширување на постојното заземјување поради замена на постојни објекти.

(3) Работите од ставот (2) на овој член треба да се извршуваат на начин со што ќе се обезбеди задржување на основните карактеристики на јавната електронска комуникациска мрежа и придружни средства, како и на начин што ќе овозможи минимално попречување и загрозување на сопственоста.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, освен во случај кога не постои техничка можност, мора да се градат на начин што ќе обезбеди пристап и нивно заедничко користење согласно со овој закон, а со цел да се обезбеди заштита на животната средина, заштита на просторот од непотребни интервенции, како и заштита на човековото здравје и безбедност. За таа цел, при градењето на овие електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се предвиди поставување на пристапна точка која ќе го овозможи заедничкото користење на пристапниот дел на мрежата, за што Агенцијата ќе донесе одлука согласно со членот 81 од овој закон.

(5) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење, со пропис подетално ќе ги пропише техничките и другите прашања кои се однесуваат на имплементацијата на одредбите од ставот (4) на овој член и членот 66 од овој закон.

Планирање, проектирање, градење на деловни или станбени згради со физичка инфраструктура за обезбедување на електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини

Член 66

Деловна или станбена зграда, мора да биде планирана и изградена на начин што ќе содржи точка на концентрација лоцирана внатре или надвор од зградата, согласно со Законот за градење и прописите донесени врз основа на него, која ќе биде пристапна за оператори со цел на истите да им се овозможи пристап до физичката инфраструктура во зграда за големи брзини.

Други обврски

Член 67

(1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи нивната комутациска или насочувачката опрема да не биде поставена надвор од Република Северна Македонија.

(2) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи давање на приоритет на комуникациите од определени мрежни приклучни точки пред другите комуникации во случај на пад на мрежа, воена или вонредна состојба или елементарна непогода. Владата на Република Северна Македонија ги определува групите на корисници со право на приоритетни мрежни завршни точки.

(3) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи по барање на надлежен државен орган или тело, без надоместок да обезбедат пренос на пораки и известувања во случај на воена состојба или непосредно загрозување на независноста и суверенитетот на Република Северна Македонија, во случај на големи природни непогоди, техничко-технолошки и еколошки несреќи и епидемии, кога постои опасност за животот и здравјето на луѓето и сигурноста на земјата.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства за јавни мобилни комуникациски услуги мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој без надоместок ќе се обезбеди пренос на СМС пораки кои содржат информации од Електронскиот дневник (Е-дневник) што го обезбедува Министерството за образование и наука.

Изведба на работи во зоната на електронска комуникациска мрежа и придружни средства

Член 68

(1) За работи кои се извршуваат во просторот во рамките на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, на таа заштитна зона и радиокоридорот на одредени радиостаници, Агенцијата:

- доставува мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување и

- дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства.

(2) Начинот за одредување на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, како и на заштитната зона и радиокоридорот на одредени

радиостаници поблиску се пропишуваат со пропис кој го донесува
Агенцијата. **Обезбедување пристап до постоечка физичка инфраструктура на мрежен оператор**

Член 69

(1) Секој мрежен оператор има право да им понуди на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи пристап до својата физичка инфраструктура со цел поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување на пренос со големи брзини.

(2) Мрежниот оператор, согласно ставот (1) на овој член, врз основа на добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи е должен на истиот да му овозможи пристап до неговата физичка инфраструктура со цел поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување на пренос со големи брзини, под фер и разумни услови и цени. Во писменото барање треба да се наведат елементите на активната, односно изведбата за кои е побаран пристапот, вклучително и временската рамка на изведбата.

(3) Мрежниот оператор од ставот (1) на овој член може да го одбие барањето од ставот (2) на овој член, само во следниве случаи:

- не постои техничка соодветност на физичката инфраструктура за која е побаран пристапот за реализација на бараната изведба од ставот (2) на овој член,
- нема достапност на простор за да се сместат елементите од ставот (2) на овој член, вклучително и идните потреби за простор на мрежниот оператор кои треба да бидат детално поткрепени и образложени;
- прашања поврзани со заштитата на јавното здравје;
- се нарушува интегритетот и безбедноста на секоја мрежа, а особено на критичната инфраструктура
- постои ризик од можна сериозна интерференција или
- постои алтернативен начин на големопродажен физички пристап до електронска комуникациска мрежа, кој го обезбедува мрежниот оператор соодветен за овозможување на електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини, врз основа на фер и разумни рокови и услови.

(4) Мрежниот оператор од ставот (1) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член, писмено да го извести барателот за одбивање на неговото барање и да ги наведе причините за тоа.

(5) Доколку барањето од ставот (2) на овој член е одбиено или пак не е постигнат заеднички договор за бараниот пристап во рок од два месеца од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 55 од овој закон.

(6) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (5) на овој член ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност и притоа каде што е соодветно ќе утврди фер рокови, услови и цени. При утврдувањето на цените, Агенцијата треба да го има предвид влијанието што ќе го има бараниот пристап врз деловниот план за инвестиции на мрежниот оператор од ставот (1) на овој член, вклучително и инвестициите направени од мрежниот оператор, а особено кога станува збор за физичката инфраструктура што се користи за електронски комуникациски мрежи за обезбедување пренос со големи брзини.

Единствена точка за информации (ЕТИ)

Член 70

- (1) Агенцијата преку јавно достапна ГИС платформа обезбедува единствена точка за информации (во понатамошниот текст: ЕТИ) со цел заинтересираните страни, покрај другото, да добијат минимални информации, во однос на постоечката физичка инфраструктура на мрежните оператори и тоа: геореференцирана локација и траса, податоци за видот, основните технички карактеристики и хоризонталната и вертикалната поставеност на подземните и надземните инфраструктурни објекти и придружната инсталација, податоци за постоечко користење, како и податоци за мрежните оператори кои управуваат со истите и нивен контакт.
- (2) Агенцијата преку ЕТИ од ставот (1) на овој, а со цел обезбедување координација на градежни работи согласно членот 71 од овој закон, ги прави достапни следните минимални информации кои се однесуваат на планирани градежни работи поврзани со физичка инфраструктура на мрежен оператор за која планира во следните шест месеци да поднесе барање за добивање на одобрение за градење, и тоа:
 - геореференцирана локација, траса и вид на градежни работи,
 - мрежни елементи кои ќе бидат инволвирани во градежните работи,
 - предвиден датум на започнување со градежните работи и нивното времетраење и
 - лица за контакт.
- (3) Агенцијата преку ЕТИ ги прави достапни податоците од ставот (1) на овој член, а се однесуваат на постојни кабли, вклучително и неосветлени оптички влакна (dark fibre) на оператори на јавни електронски комуникациски мрежи.
- (4) Оператор на јавна електронска комуникациска преку пристап до ЕТИ може да добие и информации за начинот, условите и текот на постапката за добивање на одобрение за

градење, согласно со закон, за што Агенцијата соработува со министерството надлежно за градење

(5) Оператор на јавна електронска комуникациска мрежа е должен во рок од 30 дена од денот на запишување на јавната електронска комуникациска мрежа во катастар на инфраструктура, до Агенцијата да достави писмено известување со геодетски елаборат за изведена состојба на инфраструктурен објект. Заради спроведување на одредбата од ставот (5) на овој член Агенцијата ќе склучи Меморандум за соработка со Агенцијата за катастер на недвижност.

(6) Минималните податоци од ставовте (1) и (2) на овој член Агенцијата ги обезбедува од мрежните оператори со исклучок на операторите на јавни електронски комуникациски мрежи, со доставување на писмено барање, два пати во годината. Мрежните оператори се должни на Агенцијата да и ги достават бараните податоци во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето. Добиените податоци Агенцијата ќе ги објави преку ЕТИ во рок од 15 дена од денот на приемот на податоците. Агенцијата нема да ги бара податоците од мрежните оператори за физичката инфраструктура која е определена како критична физичка инфраструктура согласно закон.

(7) Формата и начинот на доставување на податоците од ставовите (1), (2) и (3) на овој член ги поропишува Агенцијата со акт донесен врз основа на овој закон.

(8) Секој мрежен оператор е должен по добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи да му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура. Барањето треба да содржи податоци за кои елементи од физичката инфраструктура треба да се овозможи увидот, од аспект на поставување на елементи за јавни електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини. Увидот треба да биде овозможен во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање, при што треба да се почитуваат начелата на пропорционалност, недискриминација и транспарентност.

(9) Во случај на спор во врска со ставот (8) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 56 од овој закон. Агенцијата, имајќи го предвид принципот на пропорционалност, ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот во најкраток можен рок, но не подолг од два месеци од денот на приемот на барањето,

Координација на градежни работи

Член 71

(1) Секој мрежен оператор има право да преговара со оператор на јавна електронска комуникациска мрежа за склучување на договор за координација на градежни работи со цел поставување на елементи за јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини.

- (2) Секој мрежен оператор во државна сопственост или мрежен оператор во приватна сопственост кој директно или индиректно планира или изведува градежни работи кои се целосно или делумно финансирани со јавни средства е должно под недискриминаторски и транспарентни услови, да задоволи секое разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи доставено од оператор на јавна електронска комуникациска мрежа заради изградба и поставување на елементи за јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини,
- (3) Мрежниот оператор ќе постапи по барањето од ставот (2) на овој член, доколку се исполнети следните услови:

а) барањето да не предизвикува било какви дополнителни трошоци, особено поради дополнително задоцнување за првично предвидените градежни работи;

б) барањето да не влијае врз контролата над координацијата на градежните работи, и

в) барањето да биде доставено до мрежниот оператор во рок не подолг од еден месец пред поднесување на финалниот проект до надлежниот орган за добивање на одобрение за градење, согласно закон.

(4) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член не се постигне договор за меѓусебно координирање на градежните работи, која било од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(5) Агенцијата имајќи ги предвид принципите на пропорционалност ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот од ставот (3) на овој член, во нјкраток можен рок, но не подолг од два месеци од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член и притоа ќе утврди фер и недискриминаторски рокови и услови како и надоместоци, каде што е соодветно.

(6) Агенцијата во соработка со локалната самоуправа, информациите за правните лица од ставот (1) на овој член ги објавува преку единствената информациска точка од членот 70 од овој закон.

Физичка инфраструктура во зграда

Член 72

(1) Имател на правото за користење на точка за пристап и физичка инфраструктура за големи брзини во зграда, врз основа на добиено писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, е должен на истиот, под не дискриминаторски услови и рокови да му овозможи пристап до точката за пристап, и физичката инфраструктура за големи брзини во зградата, во случај кога дуплирањето на инфраструктурата е економски неефикасно или физички е непрактично. Операторот кој бара пристап е должен на сопствен трошок и со минимално нарушување на приватниот имот да го обезбеди пристапот до точката за пристап.

(2) Доколку во зградата не постои физичка инфраструктура за големи брзини, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи има право да постави своја мрежа до просториите на претплатникот согласно со склучениот договор со истиот, под услов тоа да биде со минимално нарушување на имотот на трети лица .

(3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, не е постигнат договор за пристап, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 55 од овој закон.

(4) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (3) на овој член ќе донесе одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(5) Оператор на јавни електронски комуникациски мрежи на кого му е овозможен пристапот согласно со ставовите (1) и (2) на овој член е должен во рок од 30 дена од денот на склучувањето на договорот за пристап, на Агенцијата да и достави информации во врска со реализацијата на пристапот, заради овозможување достапност до тие информации преку ЕТИ согласно со членот 70 од овој закон.

Национална канцеларија за бродбенд компетентност - НКБК

(Broadband Competence Office)

Член 73

(1) Национална канцеларија за бродбенд компетентност (во натамошниот текст: НКБК) е експертско и советодавно тело за поддршка на инвестиции во бродбенд мрежи.

(2) НКБК ги има следниве надлежности:

- учествува во работата на мрежата од канцеларии за бродбенд компетентност во европската Унија и во регионот,

- дава мислења и предлози за постигнување на побрз развој на електронските комуникации, а особено на бродбендот во државата,

- соработува со државните органи, органите на државната управа, јавните претпријатија, единиците на локалната самоуправа, јавните установи и институции како и правните лица со јавни овластувања и трговските друштва во целосна државна сопственост и обезбедува поддршка за развојни планови/проекти/студии поврзани со бродбенд мрежи, како и поддршка во нивната имплементација,

- дава мислења и предлози за користењето и потребниот развој на оптичката инфраструктура која е изградена или ќе се гради со јавни средства,

- учествува при утврдувањето на целни области во кои ќе се користи државна помош за изградба и развој на бродбенд мрежи,

- дава мислења и предлози при изградба на бродбенд мрежи со користење на државна помош за: можни технички решенија, инвестициски и бизнис модели, услови за избор на оператор, ценовна политика и поврзани прашања,
 - учествува, дава мислења и предлози при подготовката на планови за промоција на бродбендот во државата,
 - учествува на јавни расправи и консултации кои се однесуваат на изградба на бродбенд мрежи преку користење на државна помош,
 - учествува при утврдувањето на локациите за обезбедување бесплатен безжичен WIFI интернет пристап во општините,
 - учествува, дава мислења и предлози при подготовката на идни национални стратешки документи и планови за развој кои имаат поврзаност со развојот на бродбендот,
 - го следи спроведувањето на усвоените национални стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите и дава мислења и предлози за ревидирање на истите,
 - најмалку два пати годишно подготвува извештај до министерот за информатичко општество и администрација за развој на бродбендот во државата во однос на развој на бродбенд пазарот во Европската Унија, согласно со DESI (The Digital Economy and Society Index) и извештај за спроведувањето на усвоените стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите.
- (3) НКБК за својата работа одговара пред министерот за информатичко општество и администрација.

Состав на НКБК

Член 74

- (1) НКБК се состои од седум члена од кои еден е претседател на НКБК.
- (2) Претседателот на НКБК го именува министерот за информатичко општество и администрација од редот на вработените во министерството за време од пет години.
- (3) Шест члена на НКБК се независни експерти, избрани по пат на јавен конкурс, согласно со овој закон.
- (4) НКБК се формира со решение донесено од страна на министерот за информатичко општество и администрација.

Јавен конкурс за член во НКБК

Член 75

(1) Јавниот конкурс за избор на независните експерти од членот 74 став (3) од овој закон го распишува министерот за информатичко општество и администрација.

(2) Јавниот конкурс од ставот (1) на овој член се објавува во најмалку три дневни весници, кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Рокот за пријавување на кандидатите за членови на НКБК на јавниот конкурс трае пет дена, сметано од последниот ден на објавувањето на јавниот конкурс во дневните весници.

(4) Кон пријавата на јавниот конкурс, кандидатите за членови на НКБК се должни да достават и:

- доказ за државјанство на Република Северна Македонија,
- доказ дека со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност издадена од надлежен суд,
- уверение за стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен на образование од областа на информациско комуникациските технологии,
- доказ за работно искуство најмалку десет години од областа на информациско комуникациските технологии,
- препорака за соодветно познавање од областа на бродбендот и
- изјава заверена на нотар дека блиски лица не се вработени во оператор и дека немаат склучено договор за соработка со истиот, дека не се сопственици на удели или акции, директно или индиректно во оператори и дека не се членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во оператор.

(5) Министерот за информатичко општество и администрација донесува решение за избор на независните експерти членови на НКБК најдоцна во рок од десет дена, сметано од денот на истекот на рокот за пријавување на кандидатите за членови на НКБК на јавниот конкурс.

(6) Членовите на НКБК се избираат за време од пет години, со право на еден повторен реизбор.

Услови кои треба да ги исполнат членовите на НКБК

Член 76

(1) Членови на НКБК може да бидат лица со високо образование и со најмалку десет години работно искуство во областа на информациско комуникациските технологии.

(2) Членовите треба да имаат соодветни познавања од областа на бродбендот, а особено за:

- домашната и Европската регулатива за електронски комуникации (особено за бродбенд) и за користење на државна помош за развој на бродбенд,
- стратешко планирање, развој и работење со бродбенд мрежи,
- технички решенија, инвестициски и бизнис модели, услови за избор на оператор, ценовна политика,
- користење на апликации за планирање и дизајнирање на електронски комуникациски мрежи, географски информациски системи и други апликации кои се важни за надлежностите на НКБК.

(3) Кандидатите за членови на НКБК ја докажуваат исполнетоста на условот од ставот (2) на овој член со приложување на препорака за соодветно познавање од областа на бродбендот.

(4) Член на НКБК и негови блиски лица не можат да бидат вработени во оператор или да имаат склучено договор за соработка со истиот, да бидат сопственици на удели или акции, директно или индиректно во оператори или да бидат членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во оператор.

(5) Член на НКБК може да биде разрешен пред истекот на мандатот доколку:

- поднесе барање за негово разрешување,
- престане да ги исполнува условите кои се однесуваат за член на НКБК,
- нестручно и несовено ја врши својата функција како член на НКБК и
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет.

Начин на работа на НКБК

Член 77

- (1) Претседателот на НКБК го претставува НКБК, ги свикува состаноците, претседава со истите и учествува во работата на мрежата од НКБК во Европската Унија и во регионот, а во случај на негово отсуство или спреченост, овие обврски ги извршува заменикот на претседателот на НКБК.
- (2) НКБК работи со кворум од најмалку пет члена.
- (3) Претседателот на НКБК за работата на НКБК редовно го известува министерот за информатичко општество и администрација.
- (4) Претседателот и членовите на НКБК имаат право на месечен надоместок во висина од една просечна плата во Република Северна Македонија, според податоците објавени од Државниот завод за статистика, кој надоместок се исплатува од буџетот на Министерството за информатичко општество и администрација.
- (5) Министерството за информатичко општество и администрација обезбедува веб страница на НКБК и ажурирање на истата, како и административни капацитети, технички, просторни и други услови неопходни за работењето на НКБК.
- (6) НКБК на својата веб страница ја информира јавноста за своите активности во спроведувањето на надлежностите, за развојот на бродбенд пазарот во државата во однос на бродбенд пазарот во Европската Унија, согласно со DESI, за спроведувањето на усвоените стратешки документи и планови за развој на бродбендот во државата, исполнувањето на националните бродбенд таргети утврдени во истите.
- (7) НКБК за својата работа донесува Деловник.“

Глава десетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КОНКУРЕНЦИЈА ОПШТИ ОДРЕДБИ

Водење на посебно сметководство и финансиски извештаи

Член 78

- (1) Операторите кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги и имаат посебни или ексклузивни права на обезбедување на услуги во други економски сектори во Република Северна Македонија, се должни да исполнат едно од следните барања:

- да водат посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, во онаа мера во која тоа би било потребно кога овие активности би се обезбедувале како посебно правно лице, со цел да се утврдат сите елементи на трошоците и приходите, начинот на кои тие се пресметани и детален опис на методите за распределба во врска со овие активности, вклучително и распределбата по ставки на основни средства и структурни трошоци; или

- да основаат посебно правно лице за обезбедување на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(2) Барањата од ставот (1) на овој член не се однесуваат на операторите чии вкупен приход остварен од обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, во Република Северна Македонија, во претходната година, е помал од еден милион евра во денарска против вредност.

(3) Операторите од ставот (2) на овој член, за своето работење во врска со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се должни да објават финансиски и ревизорски извештај, на соодветен и јавно достапен начин.

(4) Ревизијата на работењето од ставот (3) на овој член ја врши овластен независен ревизор, во согласност со посебните прописи за ревизија. Трошоците за ревизијата ги плаќаат операторите од ставовите (1) и (2) на овој член.

(5) Обврските од ставовите (3) и (4) на овој член се применуваат и на операторите кои се должни да водат посебно сметководство во согласност со ставот (1) алинеја 1 на овој член.

(6) Агенцијата може по службена должност или по барање на оператор, да спроведе постапка на проверка, што вклучува и спроведување на ревизија во согласност со ставот (4) на овој член, доколку постои основано сомнение за постапување спротивно на одредбите на овој член и ќе преземе соодветни мерки во согласност со членот 50 од овој закон.

(7) Агенцијата при спроведувањето на одредбите на овој член особено соработува со органот надлежен за заштита на конкуренцијата.

Обврски за интерконекција и пристап

Член 79

(1) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи имаат право, а по барање на оператор и обврска, меѓусебно да преговараат, директно или преку посредници, во врска со интерконекцијата или пристапот, со цел за обезбедување на јавни комуникациски услуги и интероперабилност меѓу услугите.

(2) За техничките, финансиските и другите прашања поврзани со интерконекцијата или пристапот, страните се должни да склучат договор кој не смее да биде во спротивност со овој закон. Доколку страните не постигнат договор, Агенцијата по барање на една од страните го решава спорот согласно со одредбите од овој закон.

(3) Страните се должни да ја штитат доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договори за интерконекција или пристап. Податоците не смеат да се користат за ни една друга намена или да се пренесуваат на трети лица на кои таквите информации би им овозможиле конкурентна предност, притоа водејќи сметка за обврските одредени со членовите 88 и 89 од овој закон.

(4) Операторот е должен во рок од десет работни дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап да одговори на истото. Договорот за интерконекција или пристап треба да се склучи во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап.

(5) Операторите со значителна пазарна моќ, се должни да ги задоволат барањата за интерконекција или пристап на која било точка во нивните мрежи каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата, согласно со одредбите на овој закон, обврските утврдени од страна на Агенцијата и одобрените референтни понуди.

(6) Договорите за интерконекција или пристап меѓу оператор со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар и друг оператор мора:

а) да бидат во писмена форма и

б) да го содржат целосно договорот меѓу страните.

(7) Операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар е должен до Агенцијата да ги достави склучените договори за интерконекција или пристап со други оператори во Република Северна

Македонија, како и склучените договори за интерконекција или пристап со странски оператори во рок од 15 дена од денот на нивното потпишување.

(8) Договорите за интерконекција или пристап од ставот (6) на овој член се јавно достапни согласно со членот 59 од овој закон.

(9) Доколку постигнатиот договор е спротивен на одредбите од овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски, Агенцијата по службена должност ќе донесе одлука со која во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката ќе ги задолжи страните да го усогласат договорот со одредбите на овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски.

Надлежности и обврски на Агенцијата во врска со обезбедувањето на интерконекција или пристап

Член 80

(1) Агенцијата, во согласност со целите утврдени со овој закон поттикнува и каде што е соодветно овозможува интерконекција или пристап и интероперабилност на услуги на начин што промовира ефикасна, одржлива конкуренција, развој на мрежи со многу висок капацитет, (VHCN) ефикасно инвестирање и иновации и обезбедување на максимални поволности за крајните корисници.

(2) Агенцијата обезбедува упатства и јавно објавува постапки кои се применуваат за обезбедување пристап и интерконекција, со цел да се обезбеди операторите кои се сметаат за мали и средни претпријатија и/или кои имаат ограничен географски опфат во обезбедувањето на своите услуги да можат да имаат корист од наметнатите обврски.

(3) Агенцијата може на операторите, покрај обврските кои им ги наметнува на операторите со значителна пзарна моќ во согласност со овој закон, да им ги наметне следните обврски:

а) обврска за интерконекција, доколку истата не е воспоставена, на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, а со цел поврзување на завршни точки на мрежите, во онаа мера во која е неопходно.,

б) обврска за интероперабилност на услуги на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, во онаа мера во која е неопходно и оправдано;

в) обврска за даватели на комуникациски услуги без нумерација помеѓу лица, а кои имаат значително ниво на покриеност и број на корисници, а со цел да ги направат своите услуги интероперабилни, кога конекцијата од крај до крај е загрозувана поради недостаток на интероперабилност;

г) обврска за операторите да обезбедат пристап до апликациските програмски интерфејси и/или до електронските програмски водичи под фер, праведни и недискриминаторски услови за да се обезбеди пристапност на крајните корисници до услугите за дигитално радио и телевизиско емитување

(4) Агенцијата може обврската од ставот (3) точка (в) на овој член да ја наметне само доколку е потребно за да се обезбеди интероперабилност на комуникациските услуги без нумерација помеѓу лица и истата може да вклучува пропорционални обврски за давателите на тие услуги да објават и овозможат користење, измена и прераспделување на релевантни информации од страна на други надлежни тела и други даватели на услуги, или да се користат и имплементираат стандарди или спецификации наведени во членот 63 на овој закон.

(5) Агенцијата може да доснесе акт со кој ќе се утврди природата, обемот и начинот на спроведување на обврските од ставот (4) на овој член, а при тоа имајќи ги предвид релевантните акти усвоени од страна на надлежните тела на Европската унија.

- (6) Агенцијата може, по добиено разумно барање, да наметне обврски за обезбедување пристап до жичени и кабелски инсталации, како и до придружни средства во зградите или до првата точка на концентрација или дистрибуција, што се утврдени од страна на Агенцијата, кога истите се наоѓаат надвор од зградата.
- (7) Доколку Агенцијата утврди дека репликацијата на мрежните елементи од ставот (6) на овој член би била економски неефикасна или физички непрактична, обврските од ставот (6) на овој член, Агенцијата ќе му ги наметне на операторот или на сопствениците на тие жичени и кабелски инсталации и придружни средства, во случај кога тие сопственици не се оператори.
- (8) Наметнатите обврски за пристап од ставот (6) на овој член може да вклучуваат: специфични правила за пристап до такви мрежни елементи, придружни средства и придружни услуги, обврски за транспарентност, недискриминација како и обврски за распределување на трошоците за пристап кои треба да бидат прилагодени земајќи ги предвид факторите на ризик.
- (9) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека обврските наметнати согласно ставот (6) на овој член не се доволни за да се надминат високите и не премостливи економски или физички бариери за репликација, со што се ограничува конкуренцијата за крајните корисници, Агенцијата може да ги прошири наметнатите обврски за пристап, врз основа на фер и разумни услови и правила, на начин што по првата точка на концентрација или дистрибуција, ќе утврди нова точка која е најблиска до крајните корисници и која ќе овозможува доволен број на конекции на крајни корисници за да се обезбеди комерцијална одржливост на барателот на пристап.
- (10) Агенцијата може да наметне активни или виртуелни обврски за пристап, доколку истите се оправдани од техничка или економска природа.
- (11) Агенцијата на оператор нема да му ги наметне обврските од ставовите (9) и (10) на овој член, кога ќе утврди дека:

(а) операторот ги има карактеристиките наведени во членот 99 од овој закон и обезбедува одржлив и сличен алтернативен начин за поврзување на крајните корисници со овозможување пристап на мрежа со многу висок капацитет на било кој оператор, според фер, недискриминаторски и разумни рокови и услови. Агенцијата нема да ги наметне обврските од ставовите (9) и (10) на овој член и на други оператори кои обезбедуваат пристап до мрежа со голем капацитет, врз основа на недискриминаторски и разумни услови,; или

(б) доколку наметнувањето на таквите обврски би ја загрозило економската или финансиската одржливост на поставување на нова мрежа, особено доколку се работи за мали локални проекти.

(12) Со исклучок на одредбата од ставот (11) точка а) на овој член, Агенцијата може на оператор да му ги наметне обврските од ставовите (9) и (10) на овој член, доколку при изградбата на неговата мрежа се користат јавни средства.

(13) При проширување на обврските за пристап согласно ставот (9) на овој член Агенцијата треба да ги има предвид релевантните упатства на надлежните тела на Европската унија, при што истата ќе донесе соодветно упатство со кое особено ќе се утврди:

(а) првата точка на концентрација или дистрибуција;

(б) точката, надвор од првата точка на концентрација или дистрибуција, согласно ставот (9) на овој член;

(в) воспоставување на нова мрежа;

(г) проекти кои можат да се сметаат за мали; и

(д) високи и не премостливи економски или физички бариери за репликација.

(14) Агенцијата може на операторите да им наметне обврска за заедничко користење на пасивната инфраструктура или обврска за склучување на договор за обезбедување локален роаминг пристап, врз основа на следните услови:

- доколку е тоа потребно за локално обезбедување на услуги со користење на радиофреквенциски спектар;

- доколку ниту еден оператор не обезбедува одржливи и слични алтернативни средства за пристап за крајните корисници врз основа на праведни и разумни услови;

.- доколку во подрачјето подложно на такви обврски, постојат непремостливи економски или физички пречки за воспоставување на инфраструктура за обезбедување на мрежи или услуги кои користат радиофреквенциски спектар на пазарна основа, поради што на крајните корисници пристапот до мрежите или услугите е сериозно нарушен или воопшто не постои.

- доколку можноста за наметнување на тие обврски е јасно утврдена во одобрението за користење на радиофреквенции подлежат на несовладливи економски или физички пречки и затоа пристапот до мрежи или услуги од крајните корисници е строго дефицитен или отсутен.

(15) Доколку со обврската за пристап и заедничко користење на пасивна инфраструктура, одредена во ставот (14) на овој член, на крајните корисници не им се обезбедува пристап до мрежите или услугите, Агенцијата може на операторот да му наметне и обврска за заедничко користење на активна електронска комуникациска опрема.

(16) Обврските утврдени во ставовите (14) и (15) на овој член, Агенцијата ги наметнува во согласност со начелата за објективност, транспарентност, сразмерност и недискриминација и при тоа имајќи го предвид следното:

(а) потребата за зголемена поврзаност по должината на главните патни правци и во одредени географски подрачја и можноста за значително зголемување на изборот и поголем квалитет на услугите за крајните корисници, на целата територија на државата;

- (б) ефикасна употреба на радиофреквенциски спектар;
 - (в) техничка изводливост и услови за заедничко користење;
 - (г) развој на конкуренцијата базирана на инфраструктура и на услуги;
 - (д) технолошка иновација;
 - (ѓ) потреба од мерки со кои ќе се поттикнат операторите да инвестираат во поставување на инфраструктура.
- (17) Агенцијата може во постапка на решавање на спор од членот 55 од овој закон, меѓу другото, да наметне обврска за заедничко користење на радиофреквенцискиот спектар со имателот на инфраструктурата во определено подрачје.
- (18) Обврските и условите наметнати согласно овој член од законот треба да бидат објективни, транспарентни, сразмерни и недискриминаторски, истите се спроведуваат во согласност со постапката наведена во членот 14 од овој закон.
- (19) Агенцијата е должна во рок од пет години од денот на наметнување на обврските утврдени во овој член на законот да го процени влијанието на тие обврски и потребата од нивно изменување или укинување. За таа цел, Агенцијата ќе спроведе постапка на јавна расправа, согласно овој закон.
- (20) Агенцијата при одредување на локации на мрежни завршни точки, во најголема можна мера ќе ги има предвид насоките на релевантните тела на Европската унија.

Заедничко користење на иста локација (колокација) и заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства

Член 81

- (1) Оператор кој врз основа на овој закон и посебните прописи од областа на градењето го остварил правото за изградба, односно поставување на електронска комуникациска инфраструктура и придружни средства на јавна или приватна сопственост, или има право на експропријација, право на службеност или право на користење на имот, Агенцијата може да му наметне обврски за ко-локација и заедничко користење на мрежните елементи и придружните средства инсталирани врз таа основа, со цел да се заштити животната средина, јавното здравје, јавната безбедност, заштита на просторот, избегнување на прекумерно градење доколку истото е економски неефикасно, постојат физички бариери или да се исполнат целите на просторното и урбанистичко планирање и градење.
- (2) Оператор кој е сопственик на електронска комуникациска инфраструктура и придружни средства е должен на оператор барател, со надомест, и врз основа на склучен договор, да му овозможи пристап, ко-локација и заедничко користење на неговата електронска комуникациска инфраструктура и придружни средства, што може да опфати: земјиште, згради и влезови во згради, жичени инсталации внатре во

зградата, антени, антенски столбови, кули и други придружни конструкции, кабелска канализација, цевки, канали, шахти, ормани или мерки што ја олеснуваат координацијата на градежните работи, доколку се исполнети соодветните услови за пристап, ко-локација и заедничко користење, согласно актот од ставот (2) на овој член.

- (3) Начинот и условите за пристап, ко-локација и заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства, нивото на расположливост на слободниот простор во таа инфраструктура и основните елементи кои треба да ги содржи договорот за пристап, ко-локација и заедничко користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните средства, Агенцијата подетално ќе ги пропише со подзаконски акт,
- (4) Агенцијата, пред да го донесе актот од ставот (2) на овој член, ќе спроведе јавна расправа, согласно членот 14 на овој Закон, а може да се советува и со надлежните тела на единицата на локална самоуправа на одредено подрачје каде што таквото заедничко користење се смета за потребно заради оставрување на целите од ставот (1) на овој член.
- (5) Актот од ставот (2) на овој член треба да се темели на начелата за објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност.

Цени за меѓународен роаминг и завршување на меѓународни повици

Член 82

- (1) Агенцијата има право на операторите кои поседуваат јавни мобилни комуникациски мрежи и обезбедуваат јавни мобилни комуникациски услуги да им утврди максимални цени на услугите кои ги нудат во роаминг на корисниците од земјите со кои Република Северна Македонија има склучено спогодба, меморандум, договор или протокол за намалување на цените на услугите во роаминг во јавни мобилни комуникациски мрежи, на реципрочна основа, кои не можат да бидат повисоки од цените на истите услуги кои важат помеѓу земјите членки на Европската Унија.
- (2) Максималните цени на услугите од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе ги утврди со одлука, донесена согласно со членот 14 од овој закон.
- (3) На операторите кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги Агенцијата има право да им утврди максимални цени на големопродажните услуги за завршување на меѓународни повици од земјите со кои Република Северна Македонија има склучена спогодба, меморандум, договор или протокол за истото, на реципрочна основа.
- (4) Во случај кога операторот ги обезбедува роаминг услугите по цени еднакви со цените на домашните малопродажни услуги и истото ќе придонесе до економска неисплатливост и неодржливост од обезбедувањето на роаминг услугите на операторот, со претходна согласност од Агенцијата, операторот може да ги зголеми цените на малопродажните роаминг услуги.

(5) Кога операторот ги обезбедува роаминг услугите по цени еднакви со цените на домашните малопродажни услуги, истиот може да примени политики за фер употреба на роаминг услугите со што ќе спречи злоупотреба на истите и истиот е должен политиката за фер употреба да ја објави и донесе на транспарентен начин.

(6) Начинот за процена на економската неисплатливост и неодржливост во работата на операторот од обезбедувањето на роаминг услугите од ставот (4) на овој член, начинот на поднесување на барање за зголемување на цените на малопродажните роаминг услуги, како и политиките за фер употреба од ставот (5) на овој член Агенцијата ќе ги пропише со подзаконски акт.

Глава единаесетта

РЕГУЛАЦИЈА НА ОПЕРАТОРИ СО ЗНАЧИТЕЛНА ПАЗАРНА МОЌ

Оператори со значителна пазарна моќ

Член 83

(1) Оператор се смета дека поседува значителна пазарна моќ на пазар на јавни комуникациски мрежи или услуги, доколку самостојно, или заедно со други оператори има доминатна позиција, односно, поседува економска моќ и капацитет да дејствува во забележителни размери независно од конкурентите и корисниците на тој пазар.

(2) Два или повеќе оператори можат да бидат третираны како оператори кои заеднички имаат доминатна позиција на пазарот, дури и во отсуство на структурни или други врски меѓу нив доколку работат на пазарот кој се карактеризира со недостаток на ефикасна конкуренција и на кој ниту еден оператор нема значителна пазарна моќ.

(3) Кога еден оператор има значителна пазарна моќ на еден одреден пазар, може да се смета дека истиот има значителна пазарна моќ и на друг близок пазар, доколку врските меѓу двата пазара се такви што дозволуваат пазарната моќ од едниот пазар да се пренесе на другиот пазар, со што се зајакнува пазарната моќ на операторот. Со цел да се спречи таквата моќ и на другиот пазар може да се наметнат обврски согласно со овој закон. Доколку овие обврски не ги дадат очекуваните резултати може да се наметне и обврска за регулација на малопродажни цени согласно со овој закон.

(4) Начинот на утврдување на оператори со значителна пазарна моќ го пропишува Агенцијата со акт донесен врз основа на овој закон, а имајќи ги предвид препораките и упатствата на Европската унија за вршење на анализа на релевантни пазари и утврдување на значителна пазарна моќ.

Постапка за анализа на релевантен пазари

Член 84

(1) Агенцијата спроведува анализа на релевантни пазари имајќи ги предвид препораките на Европската комисија за утврдување на релевантни пазари на производи и услуги и каде што е соодветно во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата.

(2) Агенцијата ќе донесе одлука со која ќе утврди релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територијата на Република Северна Македонија, чиешто карактеристики можат да бидат такви што ќе го оправдаат наметнувањето на регулаторните обврски утврдени со овој закон, не доведувајќи ги во прашање пазарите кои во одредени случаи можат да се утврдат според Законот за заштита на конкуренцијата. Агенцијата ги утврдува релевантните пазари по претходно спроведена јавна расправа согласно со овој закон.

(3) При утврдувањето на релевантните пазари на производи и услуги Агенцијата треба да утврди дека кумулативно се исполнети следниве три критериуми:

- присуство на високи и постојани бариери за влез кои можат да бидат од структурна, правна или регулаторна природа,

- постои структура на пазар што не се стреми кон ефективна конкуренција во рамките на релевантен временски период имајќи ја предвид состојбата на конкуренцијата заснована на инфраструктура и друг вид на конкуренција за која постојат бариери за влез на пазарот,

- Законот за заштита на конкуренцијата не е доволен сам да ги разреши проблемите на пазарот.

(4) При анализата на релевантен пазар, согласно ставовите (1), (2) и (3) на овој член, Агенцијата го проценува развојот на тој релевантен пазар во одреден временски период во отсуство на регулација, а при тоа имајќи ги предвид следните околности:

а) постојат активности на пазарот што влијаат на веројатноста на тој релевантен пазар да се развие ефективна конкуренција,

б) сите значајни ограничувања на конкуренцијата на големо продажно и мало продажно ниво без разлика дали причините за ограничувањата се електронски комуникациски мрежи, електронски комуникациски услуги, други видови на услуги или апликации кои се споредливи од аспект на краен корисник и без разлика на тоа дали таквите ограничувања се дел од релевантниот пазар,

в) други важечки прописи или обврски кои влијаат на релевантниот пазар или на поврзаниот малопродажен пазар или пазари во одреден период,

г) обврски наметнати на други релевантни пазари во согласност со овој член од Законот

Преиспитување на утврден релевантен пазар на производи и услуги

Член 85

Агенцијата во определени временски периоди кои не можат да бидат подолги од три години во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата, е должна да го преиспита утврдениот релевантен пазар на производи и услуги.

Определување на оператор со значителна пазарна моќ, наметнување, продолжување, изменување или отповикување на обврски

Член 86

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека на тој пазар нема доволно ефективна конкуренција, таа има обврска да донесе одлука со која ќе определи оператори кои самостојно или заеднички имаат значителна пазарна моќ на тој пазар во согласност со членот 83 ставови (1) и (2) од овој закон.

(2) Во одлуката од ставот (1) на овој член, Агенцијата на операторите кои самостојно или заеднички имаат значителна пазарна моќ, може да им наметне соодветни регулаторни обврски утврдени во членовите 88 до 94 и членот 98 од овој закон, или да ги продолжи или измени некои од постоечките наметнати обврски согласно со овој закон доколку смета дека во отсуство на тие обврски пазарот не би бил ефикасно конкурентен за крајните корисници.

(3) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека пазарот е ефективно конкурентен, нема да определи ниту еден оператор како оператор со значителна пазарна моќ согласно со членот 83 ставови (1) и (2) од овој закон. Доколку овој пазар не бил конкурентен претходно, Агенцијата е должна да донесе одлука со која ќе ги отповика сите одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на тој пазар.

(4) При отповикување на одлуките од ставот (3) на овој член, Агенцијата ги ослободува и од обврските кои ги имале како оператори со значителна пазарна моќ согласно со овој закон.

(5) Во одлуката за отповикување согласно ставовите (3) и (4) на овој член, Агенцијата ќе утврди рок во кој операторот е должен да ги извести страните на кои таа одлука влијае, при што треба да има предвид со утврдениот рок да се овозможи соодветен преоден период за засегнатите корисници и крајните корисници, за можноста за избор на крајните корисниците, како и за тоа наметнатата регулаторна обврска да не трае подолго отколку што е потребно. Во одлуката Агенцијата може да утврди посебни услови и рокови за известување во врска со постоечките договори за пристап.

(6) Агенцијата пред да ги донесе одлуките од ставовите (1) и (3) на овој член ќе спроведена јавна расправа согласно со членот 14 од овој закон и во соработка со телото надлежно за заштита на конкуренцијата. Донесените одлуки Агенцијата ги објавува на својата веб-страница во рок од три дена од денот на нивното донесување.

Утврдување, измена и укинување на регулаторни обврски

Член 87

(1) На операторот определен како оператор со значителна пазарна моќ на одреден релевантен пазар, Агенцијата може да му наметне било која од обврските утврдени во членовите 88 до 94 и членот 98 од овој закон во согласност со начелото на пропорционалност при што треба да избере најмалку интрузивен, односно најмалку наметлив начин за надминување на недостатоците утврдени во анализата на тој релевантен пазарот.

(2) Обврските наметнати во согласност со ставот (1) на овој член треба да се:

(а) базирани на природата на недостатокот што Агенцијата го идентификувала при анализата на релевантниот пазар,

(б) пропорционални, имајќи ги предвид, каде е можно, трошоците и придобивките;

(в) оправдани во однос на целите утврдени во членот 8 од овој закон; и

(г) наметнати по претходно спроведена јавна расправа, согласно членот 14 од овој закон

(3) Агенцијата при наметнувањето на обврските во согласност со ставот (1) на овој член треба да го има предвид развојот на соодветниот релевантен пазар, имајќи ги предвид склучените комерцијални договори и договорите за ко-инвестиција, кои би можеле да влијаат на развојот на конкуренцијата на тој пазар.

(4) Доколку развојот на релевантниот пазар согласно ставот (3) на овој член не е доволен за да се бара нова анализа на пазарот во согласност со член 84 од овој закон, Агенцијата проценува дали е неопходно да се преиспитаат наметнатите обврски на операторите со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар во насока да се измени или отповика некоја од наметнатите обврски или пак да се наметнат нови обврски, согласно ставот (2) на овој член.

(5) Преиспитувањето на наметнатите обврски од ставот (4) на овој член се врши по претходно спроведена јавна расправа согласно членот 14 од овој закон.

Обврска за транспарентност при интерконекција или пристап

Член 88

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да им наметне обврска за транспарентност во врска со интерконекција или пристап, на начин што истите ќе ги задолжи да објавуваат информации за:

- сметководствени податоци,

- техничките спецификации,

- карактеристики на мрежата и нејзиниот очекуван развој

- рокови и услови на понудата и користењето, вклучувајќи ги и сите услови со кои се менува пристапот и/или употребата на услугите и апликациите,

- цените, и

- услови за премин (миграција) од постојна (legasy) инфраструктура

(2) Нивото на деталност на информациите од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивното објавување го пропишува Агенцијата.

(3) На оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, кој има и обврска за недискриминација согласно со членот 89 од овој закон, Агенцијата може да му наметне обврска во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката со која е определен за оператор со значителна пазарна моќ да достави до Агенцијата предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап. Референтната понуда мора да биде доволно детална, за да се обезбеди другите оператори што бараат интерконекција и/или пристап, да не плаќаат за ресурсите, односно средствата што не се потребни за бараната услуга.

(4) Референтната понуда од ставот (3) на овој член мора да биде расчленета на компоненти со опис на услугите што ги нуди операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар во врска со интерконекција или пристап согласно со пазарните потреби, како и рокови, услови и цени за обезбедување на истите.

(5) Референтната понуда од ставот (3) на овој член ја одобрува Агенцијата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата, а операторот е должен да ја објави референтната понуда на својата веб страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата.

(6) Операторот е должен цените во одобрената референтна понуда од ставот (3) на овој член да ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата.

(7) Агенцијата со пропис, подетално ќе ја пропише содржината и информациите кои треба да бидат објавени во референтната понуда од ставот (3) на овој член.

(8) Операторот со значителна пазарна моќ не смее да отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договори за интерконекција и/или пристап.

(9) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе побара од оператор со значителна пазарна моќ, да изврши измена на одобрена референтна понуда, односно да подготви и достават обновена и ажурирана референтна понуда со цел да се обезбедат регулаторните цели и начела утврдени во членот 8 од овој закон, како и прилагодување на технолошкиот развој и развојот на пазарот, а операторот може да го стори тоа и по сопствена иницијатива.

(10) Операторот со значителна пазарна моќ е должен да постапи по решението од ставот (9) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на решението, а Агенцијата ја одобрува измената на референтната понуда во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување во Агенцијата. Кога операторот доставува до Агенцијата измена на одобрената референтна понуда по сопствена иницијатива, Агенцијата е должна да се произнесе по истата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата.

(11) Одредбите од ставовите (4) и (5) на овој член кои се однесуваат на објавувањето и примената на референтните понуди важат и за измените на одобрените референтни понуди.

Обврска за недискриминација при интерконекција или пристап

Член 89

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за недискриминација во врска со интерконекција или пристап.

(2) Со обврската за недискриминација од ставот (1) на овој член се гарантира дека определениот оператор со значителна пазарна моќ ќе применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги и ќе им обезбеди услуги и информации на другите оператори под истите услови и со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери.

(3) Агенцијата може на операторот од ставот (1) на овој член да му наметне обврска пристапот до производи и услуги да им го обезбеди на сите оператори под исти рокови и услови за работа, што ја опфаќа и цената и нивото на услугата и преку исти системи и процеси како што ги обезбедува за сопствени потреби.

Обврска за посебно сметководство при интерконекција или пристап

Член 90

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за водење на посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап.

(2) Агенцијата од операторот со значителна пазарна моќ кој е вертикално интегрирана компанија може да побара транспарентност за големопродажните цени и внатрешните трансферни цени со цел да се обезбеди усогласување со обврската за недискриминација, како и да се спречат можни неправедни вкрстени субвенции.

(3) Со цел да се утврди усогласеноста со обврските за транспарентност и недискриминации, операторите со значителна пазарна моќ на релевантен пазар се должни на барање на Агенцијата да и достават сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од пазарот.

(4) Агенцијата може да ги објави таквите информации за да придонесе за отворен и конкурентен пазар, истовремено почитувајќи ја доверливоста на добиените информации согласно со прописите за деловна тајна.

(5) Агенцијата може со подзаконски акт подетално да ги уреди форматот и методологијата за сметководството што треба да се води согласно на овој член.

Пристап до изградена инфраструктура

Член 91

(1) Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар согласно членот 84 од овој закон, може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за пристап и користење на изградена инфраструктура, особено на: згради или влезови во згради, кабли во згради, вклучително и жични инсталации, антени, антенски столбови, кули и други придружни конструкции, столбови, кабелски канализации, цевки, контролни комори, шахти и кабинети.

(2) Агенцијата може на операторот да му ја наметне обврската од ставот (1) на овој член, без оглед на тоа дали средствата на кои таа обврска се однесува се дел од релевантниот пазар во согласност со анализата на пазарот, под услов обврската да е неопходна и пропорционална за исполнување на регулаторните цели од членот 8 од овој закон.

Обврски за обезбедување на пристап и користење на специфични мрежни средства

Член 92

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски да ги исполни сите разумни барања за пристап и користење на специфични мрежни елементи и придружни средства.

(2) Агенцијата ги наметнува обврските од ставот (1) на овој член тогаш кога смета дека одбивањето да се даде пристап или поставувањето на неразумни услови што имаат сличен ефект, би можеле да го попречат создавањето на доволно конкурентен пазар на малопродажно ниво или кога тоа не е во интерес за крајните корисници.

(3) Агенцијата, при воведувањето на обврските од ставот (1) на овој член од оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, покрај другото, може да побара:

- на друг оператор на соодветен начин да му овозможи пристап и користење на специфични физички мрежни елементи и придружни средства вклучително и разврзан пристап до локална јамка и под-јамка,

- на друг оператор да му овозможи пристап до специфични активни или виртуелни мрежни елементи и услуги,

- да преговара со добра волја со операторите што бараат пристап,

- да не го повлече дадениот пристап до средствата,

- на друг оператор да му обезбеди одредени услуги на големопродажна основа за препродажба,

- да одобри отворен пристап до технички интерфејси, протоколи или други значајни технологии што се неопходни за интероперабилноста на услугите или за виртуелните мрежни услуги,

- да обезбеди заедничко користење на иста локација (колокација) или други форми на заедничко користење на придружни средства,

- да обезбеди одредени услуги потребни за овозможување на интероперабилност на услугите од една крајна точка до друга крајна точка на корисниците, или роаминг кај мобилните мрежи,

- интерконекција на мрежите или на мрежните средства,

- да обезбеди пристап до оперативниот систем за поддршка или слични софтверски системи што се потребни за да овозможат праведна конкуренција во обезбедувањето на услуги и

- да обезбеди пристап до придружни услуги како што се услуга за идентификација, локација и присуство.

(4) Агенцијата на операторот од ставот (1) на овој член, покрај наметнатите обврски од ставот (3) на овој член, може да му наметне и дополнителни услови со цел исполнување на начелата на праведност, оправданост и навременост.

(5) При донесување на одлуката за наметнување на обврските од ставот (3) на овој член, а особено при проценката дали тие обврски се соодветни на регулаторните цели од членот 8 од овој Закон, Агенцијата проценува дали може и други форми на пристап до големопродажни услуги за влез на истиот или поврзаниот големопродажен пазар да обезбедат надминување на утврдените недостатоци на соодветниот релевантен пазар, а во интерес на крајните корисници.(6) Проценката од ставот (5) на овој член ги опфаќа понудите за пристап на пазарна основа, регулираниот пристап во согласност со членот 94 од овој закон или постоечки или планиран регулиран пристап на други влезни големопродажни производи, во согласност со овој член, при што особено се има предвид следното:

- техничката и економската способност за користење или поставување на конкурентните капацитети, имајќи го предвид степенот на развој на пазарот, а притоа водејќи сметка за природата и видот на предложената интерконекција и/или пристап, како и за постоењето на други големопродажни производи за пристап, како што е пристапот до кабелска канализација,

- очекуваните технолошки достигнувања кои што влијаат на дизајнот и управувањето со мрежата,

- потребата од технолошка неутралност која на страните им овозможува да ја дизајнираат и управуваат сопствената мрежа,

- остварливост на обезбедувањето на предложениот пристап, со оглед на расположливите капацитети,

- почетната инвестиција на операторот од ставот (1) на овој член, водејќи при тоа сметка за која било направена јавна инвестиција и ризиците за таквата инвестиција, а особено за, инвестиции во мрежи со многу висок капацитет,

- потребата од долгорочна заштита на конкуренцијата, а особено на конкуренцијата заснована на економски ефикасна инфраструктура и иновативни бизнис модели кои поддржуваат оддржлива конкуренција како што се оние засновани на заедничко инвестирање во мрежи

- таму каде што е применливо, кое било релевантно право на интелектуалната сопственост и

- обезбедување на паневропски услуги.

(6) При донесувањето на одлуката за наметнување на обврските од овој член Агенцијата првично оценува дали наметнувањето на обврските е пропорционално средство за поттикнување на конкуренцијата и интересите на крајните корисници.

(7) При донесувањето на одлуката за наметнување на обврските од овој член, Агенцијата може да утврди и технички или оперативни услови кои мора да ги исполни операторот кој го обезбедува пристапот или операторот кој го бара пристапот, кога е тоа потребно заради обезбедување на нормално функционирање на мрежата. Обврските за придржување кон посебни технички стандарди или спецификации, мора да бидат во согласност со членот 64 од овој закон.

Контрола на цени и обврски за сметководство на трошоци

Член 93

- (1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски во врска со повраток на трошоците и контрола на цени, вклучувајќи и обврски за цени базирани на трошоци, како и обврска за водење на сметководство на трошоци кое се однесува на обезбедување на одредени видови на интерконекција и/или пристап, во случаите кога врз основа на анализа на пазарот ќе се утврди недостаток на ефективна конкуренција што му овозможува на операторот да ги задржи цените на прекумерно високо ниво или да примени цени за истиснување на конкуренцијата, а се тоа на штета на крајните корисници.
- (2) Агенцијата при наметнувањето на обврските од ставот (1) на овој член, треба да го има предвид поттикнувањето на конкуренцијата, како и долгорочните интереси на крајните корисници во врска со поставувањето и користењето на следните генерации на електронски комуникациски мрежи, а особено на мрежи со многу висок капацитет. Со цел поттикнување на инвестициите, вклучувајќи ги и инвестициите во следните генерации на електронски комуникациски мрежи, Агенцијата треба да ги има предвид и инвестициите направени од страна на операторот.
- (3) Доколку Агенцијата оцени дека наметнувањето на обврските од ставот (1) на овој член е оправдано, на операторот ќе му овозможи разумна стапка на поврат на вложениот капитал, водејќи сметка за сите ризици поврзани со поединечни нови вложувања во проекти за развој на мрежна инфраструктура.
- (4) Агенцијата нема да ја наметне обврската или ќе ја отповика претходно наметнатата обврска од ставот (1) на овој член, доколку утврди дека постои докажано ограничување на малопродажната цена и дека боло која обврска наметната во согласност со членовите 88 до 94, а особено било кој тест за економска репликација обезбедува ефикасен и недискриминаторски пристап.
- (5) При наметнувањето на обврските од ставот (1) на овој член за контрола на цените за пристап до постојните мрежни елементи, Агенцијата, исто така треба да ги има предвид и придобивките од предвидливите и постојните големопродажни цени, со

цел да обезбеди ефикасен влез на пазарот и поттикнување на сите оператори да воведат нови и подобрени мрежи.

- (6) Агенцијата ќе обезбеди дека сите механизми на повраток на трошоците и сите утврдени методологии за определување на цените ќе бидат насочени кон воведување на нови и подобрени мрежи, поттикнување на ефикасна и одржлива конкуренција, како и овозможување на најголеми поволности за крајните корисници, при што можат да ги има предвид и цените присутни на споредливи конкурентни пазари.

(7) Операторот на кого му е наметната обврската за цени ориентирани на трошоци, го сноси товарот на докажување дека цените на неговите услуги произлегуваат од трошоците и вклучуваат разумна стапка на поврат на инвестициите. Заради пресметка на трошоците за ефективно обезбедување на услугата, Агенцијата може да примени сметководствена методологија на трошоци, независна од методологијата која ја применува операторот. Агенцијата може да бара од операторот, истиот да достави детално образложение за цените на неговите услуги, а по потреба и истите да ги измени .

(8) Во случај на наметнување на обврска за водење на сметководство на трошоци заради контрола на цените, Агенцијата објавува опис на сметководствениот систем на трошоци, кој особено треба да ги содржи главните категории според кои се групирани трошоците и правилата за распределба на трошоците. Проверката на усогласеноста на операторот со утврдениот сметководствен систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

Регулација на нови мрежни елементи со многу висок капацитет

Член 94

- (1) Операторите кои се определени за оператори со значителна пазарна моќ на еден или на повеќе релевантни пазари , согласно членот 83 од овој закон можат до Агенцијата да достават понуда за преземање на обврски согласно постапката утврдена во членот 97 од овој закон и ставот (2) на овој член со кои ќе се овозможи заедничко инвестирање во поставување на нови мрежи со многу висок капацитет, составени од елементи од оптички влакна до просторот на карајниот корисник или базната станица. Обврските за заедничко инвестирање можат да опфатат: понуда за ко-сопственост или долгорочна поделба на ризик преку заедничко инвестирање или преку склучување на договор за купопродажба со други оператори.

- (2) Агенцијата при проценката на понудата за заедничко инвестирање од ставот (1) на овој член особено утврдува дали понудата за заедничко инвестирање ги исполнува сите следни услови:

1. е отворена за било кој оператор во било кој момент во текот на работниот век на мрежата;
2. им овозможува на други ко-инвеститори, кои се оператори долгорочна ефективна и одржлива конкуренција на пазарите за крајните корисници

(downstream markets) на кои постои оператор со значителна пазарна моќ, под услови кои вклучуваат:

- праведни, разумни и недискриминаторски услови кои овозможуваат пристап до целокупниот капацитет на мрежата до ниво до кое истата е предмет на заедничко инвестирање;
- флексибилност во поглед на вредноста и временскиот распоред на учеството на секој коинвеститор;
- можност за зголемување на таквото учество во иднина; и
- взаемните права на коинвеститорите по поставувањето на заедничко инвестираната инфраструктура;

3. операторот навремено, ја објавил понудата и тоа најмалку шест месеци пред почетокот на поставување на новата мрежа, со исклучок кога се работи за оператор од членот 98 став (1) од овој закон;

4. операторите кои бараат пристап, а не учествуваат во заедничкото инвестирање можат да користат истит квалитет, брзина, услови и пристап до крајните корисници кои им биле на располагање пред поставувањето на новата мрежа пропратено со механизмот на постепено прилагодување одобрен од Агенцијата имајќи ги предвид пазарните движења на поврзаните малопродажни пазари, со кои се задржува стимулацијата за учество во заедничкото инвестирање. Со механизмот на постепено прилагодување се гарантира дека операторите кои бараат пристап имаат пристап до елементите со многу голем капацитет во таа мрежа во ист момент и врз основа на транспарентни и недискриминаторски услови, што на соодветен начин ги рефлектираат нивоата на ризик на поединечните ко-инвеститори во различните фази на поставување на мрежата и имајќи ја предвид состојбата на конкуренцијата на малопродажните пазар.

(3) Начинот на проценка на понудата за заедничко инвестирање од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе го утврди со акт донесен врз основа на овој закон.

(4) Доколку Агенцијата утврди, а имајќи ги предвид резултатите од испитувањата на пазарот спроведени во согласност со членот 97 ставови (3), (4) и (5) дека понудената обврска од ставот (1) на овој член ги исполнува условите од ставот (2) на овој член ќе донесе одлука во согласност со членот 97 став (7) со која како задолжителна ќе ја утврди обврската за заедничко инвестирање од ставот (1) на овој член и нема да наметне дополнителни обврски согласно членот 87 од овој закон за елементите на новата мрежа со многу висок капацитет што се предмет на обврските, доколку барем еден потенцијален ко-инвеститор склучил договор за заедничко инвестирање со операторот определен како оператор со значителна пазарна моќ.

(5) Доколку Агенцијата, согласно ставот (4) на овој член, утврди дека понудената обврска од ставот (1) на овој член не ги исполнува условите од ставот (2) на овој член Агенцијата може да постапи во согласност со своите надлежности определени

со овој закон, доколку таквата обврска е битна за конкуренцијата, за постапката за анализа на пазарот, како и за определување, измена или укинување на некоја од регулаторните обврски.

- (6) Со исклучок на одредбите од ставовите (4) и (5) на овој член, Агенцијата во соодветно оправдани случаи, може да наметне, одржи или прилагоди некоја од регулаторните обврски во согласност со членовите од 89 до 94 од овој закон, во однос на новите мрежи со многу висок капацитет, со цел да најде решение за значителни проблеми со конкуренцијата на одредени пазари, доколку утврди дека во спротивно, со оглед на специфичните карактеристики на тие пазари, проблемите со конкуренцијата не би биле решени.
- (7) Агенцијата редовно ја следи усогласеноста со условите од ставот (2) на овој член и може од операторот со значителна пазарна моќ да побара еднаш во годината да и доставува податоци за усогласеноста.

Функционално одделување

Член 95

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на пазарот, оцени дека и покрај соодветната примена на регулаторните обврски утврдени со членовите 88 до 94 од овој закон не е обезбедена ефективна конкуренција, дека постојат битни и трајни потешкотии во конкуренцијата, и/или недостатоци на пазарот во врска со обезбедувањето на одредени големопродажни услуги на релевантен пазар за пристап, може како вонредна мерка, со одлука да му наметне на вертикално интегриран оператор обврска да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект.

(2) Посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член мора да им обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори, вклучувајќи ги и другите деловни субјекти на операторот од ставот (1) на овој член и тоа со исти рокови и услови, вклучувајќи ги и условите што се однесуваат на цените и нивото на услуги, како и преку исти системи и процеси.

(3) Пред да ја донесе одлуката од ставот (1) на овој член, Агенцијата е должна да постапи во согласност со членот 14 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (1) на овој член мора да го содржи следново:

- јасно опишана природата и нивото на одделување, а особено утврдувајќи го правниот статус на посебниот деловен субјект,

- одредување на имотот на посебниот деловен субјект, како и производите или услугите кои тој деловен субјект ќе ги обезбедува,

- одредби во врска со управувањето со кои ќе се обезбеди независност на вработените во посебниот деловен субјект, како и соодветен систем за поттикнување,

- правила со кои ќе се обезбеди усогласеност со обврските,
- правила со кои ќе се обезбеди транспарентност на оперативните постапки, особено во однос кон другите засегнати страни и
- програма за надзор со која ќе се обезбеди усогласеност, вклучително и објава на годишен извештај.

(5) По донесувањето на одлуката од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе спроведе анализа на другите релевантни пазари за пристап, па врз основа на спроведената анализа Агенцијата може да утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски утврдени со овој закон.

(6) На операторот на кого му е наметната регулаторната обврска од ставот (1) на овој член, може да му се наметне која било од регулаторните обврски утврдени со овој закон, доколку се утврди дека на соодветниот релевантен пазар има значителна пазарна моќ.

Доброволно одвојување од вертикално интегриран оператор

Член 96

- (1) Оператор кој што има значителна пазарна моќ на еден или повеќе релевантни пазари е должен најмалку три месеци однапред да ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект со цел да им обезбеди на сите оператори на малопродажни услуги, вклучително и на сопствените малопродажни единици, во целост еднакви производи за пристап. Операторот, исто така, е должен да ја извести Агенцијата и за секоја промена на намерата, како и за конечниот исход од процесот на одделување.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член може исто така да понуди обврски во однос на условите за пристап до неговата мрежа за одреден период на спроведување и по спроведувањето на предложениот облик на одвојување, со цел да се обезбеди ефикасен и недискриминаторски пристап за трети лица.
- (3) Понудата на обврските од ставот (2) на овој член мора да биде детална, а особено во однос на времето и опфатот на нивното спроведување со цел да се спроведе постапката согласно ставовите (4), (5) и (6) на овој член. Понудените обврски можат да важат и подолго од периодот за спроведување анализа на пазарот утврден во членот 84 од овој закон.
- (4) Агенцијата ќе го процени ефектот од планираниот пренос врз постоечките регулаторни обврски. Заради исполнување на процената Агенцијата ќе спроведе координирана анализа на различни релевантни пазари за пристапна мрежа во согласност со постапката утврдена во член 84 од овој закон, и ќе ги зема предвид сите обврски понудени од операторот, со цел исполнување на целите утврдени во членот 8 од овој закон и ќе спроведе постапка на јавна

расправа согласно членот 14 од овој закон, водејќи сметка за третите страни на кои директно влијае планираниот пренос.

(5) Врз основа на спроведената анализа од ставот (4) на овој член Агенцијата може да донесе одлука со која ќе утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски во согласност со постапките наведени во членот 14, од овој закон а каде што е соодветно и во согласност со членот 98 од овој закон. Агенцијата може со одлука обврските да ги утврди како задолжителни во целост или делумно.

(6) Со исклучок на одредбите од членот 87 од овој закон, Агенцијата може како задолжителни да ги утврди обврските од понудата, во целост или делумно, за цело времетраење на периодот за кој обврските се понудени се понудени

(7) Без да е во спротивност со членот 98 од овој закон на посебното правно лице или на посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член кој е утврден дека има значителна пазарна моќ на одреден пазар во согласност со членот 84 од овој закон, може, доколку е соодветно, да му наметне која било од обврските утврдени во членовите 88 до 94 од овој закон, доклку сите понудени обврски не се доволни за да се постигнат целите утврдени во членот 8 од овој закон.

(8) Агенцијата го следи исполнувањето на обврските наметнати со одлуката од ставот (5) на овој член и одлучува за нивно продолжување по истекување на предложениот период.

Постапка за преземање обврски

Член 97

(1) Оператор со значителна пазарна моќ може до Агенцијата да достави понуда за преземање на обврски применливи за неговата мрежа кои се однесуваат на условите за пристап и/или условите за заедничко инвестирање, а во врска со следното:

а) спогодби за соработка кои се релевантни за процена на соодветни и пропорционални обврски, согласно членот 87 од овој закон,

б) заедничко инвестирање во мрежи со многу висок капацитет, согласно членот 95 од овој закон, или

в) ефективен и недискриминаторен пристап на трети страни, во согласност со членот 97 од овој закон, за време и по периодот на спроведената предложена форма на доброволно одвојување од страна на вертикално интегрираниот оператор.

(2) Понудата од ставот (1) на овој член мора да биде детална и тоа особено за времето и опфатот на нивното спроведување, со цел да и се овозможи на Агенцијата да спроведе своја процена врз основа на ставовите (3), (4), (5) и (6) од овој член. Обврските од

понудата можат да важат и подолго од периодот за спроведување анализа на пазарот од членот 84 од овој закон.

- (3) Агенцијата врши испитувања на пазарот за процена на понудените обврски од ставот (1) на овој член, кои особено се однесуваат на понудените услови, освен во случај кога понудените обврски не исполнуваат еден или повеќе релевантни услови или критериуми, преку спроведување на јавна расправа согласно членот 14 од овој закон со засегнатите страни, особено со трети страни кои се директно засегнати. Можните заеднички инвеститори или баратели на пристап можат да дадат мислење за усогласеност на понудените обврски со условите од членовите 87, 94 или 96 од овој закон и да предложат соодветни измени на понудените обврски.
- (4) Агенцијата, при процената на понудените обврски од ставот (1) на овој член, а во согласност со членот 87 од овој закон, треба меѓу другото, да води сметка за:
 - докажете дека понудените обврски се праведни и разумни;
 - отвореноста на понудените обврски за сите учесници на пазарот;
 - навремено обезбедување на пристап, врз основа на праведни, разумни и недискриминаторски услови вклучувајќи ги и мрежите со многу висок капацитет, пред почетокот на обезбедување на релевантни услуги за малопродажба ; и
 - оддржлива конкуренција на пазарите за крајните корисници (downstream markets) и олеснувања за заедничко поставување и користење на мрежа со многу висок капацитет, а во интерес на крајните корисници.
- (5) Агенцијата ќе го извести операторот со значителна пазарна моќ за резултатите од испитувањето на пазарот, спроведено во согласност со ставот (3) на овој член, за својата процена за тоа дали понудените обврски се усогласени со целите, критериумите и постапките утврдени во овој член и во членовите 87, 94 или 96 од овој закон, како и за условите врз основа на кои може тие обврски да станат задолжителни.
- (6) Операторот со значителна пазарна моќ може да ја преиспита првичната понуда за преземање на обврски од ставот (1) на овој член, во согласност со известувањето на Агенцијата од ставот (5) на овој член.
- (7) Независно од одредбите на членот 94 од овој закон, Агенцијата може да донесе одлука со која ќе ги утврди како задолжителни , понудените обврски во целост или делумно,
- (8) Со исклучок на одредбите на членот 84 од овој закон, Агенцијата може да определи како задолжителни една или повеќе обврски за период кој е утврден во одлуката од ставот (7) на овој член, а обврската за заедничко инвестирање во согласност со членот 94 став (2) од овој закон ќе го определи за период од најмалку седум години.
- (9) Во согласност со членот 94 од овој закон, одредбите на овој член не е во спротивност со примената на постапката за анализа на пазарот согласно членот 84 од овој закон и со наметнувањето на обврските согласно членот 87 од овој закон.
- (10) Кога Агенцијата ќе донесе одлука за наметнување на обврски во согласност со овој член, ќе изврши процена на ефектот од таа одлука согласно членот 87 од овој закон, врз развојот на пазарот. Агенцијата, воедно, ја разгледува и соодветноста на наметнатата обврска, задржување, измена или укинување на обврска согласно членовите 88 до 94 од овој закон.
- (11) Агенцијата го следи исполнувањето на сите обврски од ставот (10) на овој член и одлучува за нивно продолжување.

- (12) Агенцијата може да ги преиспита обврските наметнати во согласност со членот 87 од овој закон.

Само големопродажни оператори

Член 98

(1) Доколку Агенцијата определи оператор, кој не е присутен на ниту еден малопродажен пазар на електронски комуникациски услуги, како оператор со значителна пазарна моќ на еден или на повеќе големопродажни пазари во согласност со членот 83 од овој закон, треба да утврди дали тој оператор ги има следните карактеристики:

- сите претпријатија и деловни единици во рамките на операторот, сите претпријатија под контрола на ист краен сопственик, а кои не се нужно во негова целосна сопственост и секој акционер кој може да врши контрола над операторот, извршува или планира да извршува активности само на големопродажните пазари на електронски комуникациски услуги, па поради тоа не извршува активности на било кој малопродажен пазар на електронски комуникациски услуги што им се обезбедуваат на крајните корисници во Република Северна Македонија ;
- оператор кој поради ексклузивен договор или договор кој што де факто е ексклузивен договор не е обврзан да работи со поединечен и одвоен оператор кој има малопродажба и е активен на било кој малопродажен пазар на електронски комуникациски услуги што им се обезбедуваат на крајните корисници.

(2) Доколку Агенцијата заклучи дека се исполнети условите утврдени во ставот (1) на овој член, таа може на операторот да му ги наметне обврските наведени во членовите 89 и 92, или обврските во однос на правично и разумно утврдување на цени, доколку е тоа оправдано врз основа на анализа на пазарот, вклучувајќи проценка на веројатното идно однесување на операторот со значителна пазарна моќ.

(3) Агенцијата ќе ги преиспита обврските наметнати на операторот во согласност со овој член, доколку во било кој момент заклучи дека повеќе не се исполнети условите од ставот (1) на овој член, поради што, доколку е тоа соодветно, ќе ги примени одредбите од членовите 88 до 94 од овој закон. Операторите се должни без непотребно одлагање, да ја известат Агенцијата за секоја промена која се однесува на карактеристиките од ставот (1) на овој член.

(4) Агенцијата ќе ги преиспита обврските наметнати на операторот во согласност со овој член и доколку врз основа на докази во однос на условите кои операторот им ги нуди на своите корисници, заклучи дека се појавиле или ќе се појават пречки за пазарната конкуренција на штета на крајните корисници, за кои е потребно наметнување на една или на повеќе обврски предвидени во членовите 88, 90, 91 или 93, од овој закон или изменување на обврските наметнати во согласност со ставот (2) на овој член.

- (5) Наметнувањето на обврските и нивното преиспитување врз основ на одредбите на овој член се врши во согласност со постапките утврдени во членот 14 од овој закон.

Миграција од постојната инфраструктура

Член 99

- (1) Оператор со значителна пазарна моќ на еден или на повеќе релевантни пазари, согласно членот 83 од овој закон е должен однапред и навремено, да ја извести Агенцијата за намерата да извади од употреба делови од мрежата или да ги замени со нова инфраструктура, вклучувајќи ја постојната инфраструктура потребна за работа на бакарна мрежа на која и се наметнати обврски согласно членовите 88 до 94 од овој закон.
- (2) Агенцијата треба да обезбеди дека постапката на вадење од употреба или замена на делови од мрежата од ставот (1) на овој член вклучува транспарентен временски распоред и услови, соодветен рок за известување за преносот (миграцијата), достапност на алтернативни производи со барем споредлив квалитет и со кои се овозможува пристап до подобрената мрежна инфраструктура која ги заменува заменетите елементи, доколку е тоа потребно за заштита на конкуренцијата и заштитата на правата на крајните корисници.
- (3) Во однос на средствата за кои се предлага да се извадат од употреба или за нивна замена Агенцијата може да ги повлече наметнатите обврски доколку се исполнети следните услови:
- Операторот кој обезбедува има воспоставено соодветни услови за миграција, вклучително и ставање на располагање на алтернативен пристапен производ со барем споредлив квалитет, кој им бил достапен при користењето на постојната инфраструктура при што на барателите на пристап им се овозможува пристап до истите крајни корисници, и
 - операторот кој обезбедува пристап ги исполнува условите и постапките за кои ја известил Агенцијата, односно кои му ги наметнала Агенцијата согласно со овој член.
- (4) Одредбите на овој член не се во спротивност со достапноста на регулираните производи наметнати од Агенцијата за подобрената мрежна инфраструктура во согласност со постапките утврдени во членовите 84 и 87 од овој закон

Регулирање на малопродажни услуги

Член 100

- (1) Агенцијата може на оператор со значителна пазарна моќ на одреден малопродажен пазар, утврден во согласност со членот 83 од овој закон да му наметне соодветни регулаторни обврски во согласност со одредбите на овој член, само доколку врз основа на спроведена постапка на анализа на пазарот, утврди дека на тој малопродажен пазар нема

ефективна конкуренција и дека регулаторните обврски од членовите 88, 89, 90, 91, 92 и 93 од овој закон не го овозможуваат остварувањето на целите од членот 8 од овој закон.

(2) Обврските наметнати согласно со ставот (1) на овој член ќе бидат базирани на природата на идентификуваниот проблем и ќе бидат пропорционални и оправдани во согласност со целите од членот 8 од овој закон. Обврските што му се наметнуваат на операторот можат особено да содржат барање операторот да не наплаќања превисоки цени на услугите, да не спречува влез на пазарот или да не ја ограничува конкуренцијата со воведување на предаторски (дампинг) цени, без причина да не им дава привилегии на одредени крајни корисници, или неразумно да ги врзува услугите во пакет.

(3) Заради поттикнување на ефикасна конкуренција и заштита на интересите на крајните корисници, Агенцијата може на операторот од ставот (1) на овој член да му ги наметне следниве мерки:

- ограничување на малопродажната цена (Price Cap regime),
- контрола на поединечни цени,
- цени ориентирани според трошоци или
- цени според цените на споредливи пазари.

(4) Операторот на кого му е наметната обврска за регулирање на малопродажните цени или обврска за други релевантни контроли на малопродажни цени, мора да имплементира соодветен сметководствен систем на трошоци. Агенцијата може да го утврди форматот и сметководствената методологија што ќе ги користи операторот. Усогласеноста со сметководствениот систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

(5) Без да е во спротивност на членовите 89 и 93 од овој закон, Агенцијата нема да примени механизми за контрола на малопродажниот пазар во согласност со ставот (1) на овој член на географските или малопродажните пазари, доколку утврди дека на истите постои ефикасна конкуренција.

Глава дванаесетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УНИВЕРЗАЛНА УСЛУГА

Универзална услуга по прифатлива цена

Член 101

- (1) Сите потрошувачи на територијата на Република Северна Македонија мора да имаат пристап по прифатлива цена, до достапна соодветна услуга за широкопојасен пристап до интернет и услуги за говорна комуникација, со квалитет на услугата пропишан со подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член, вклучително и основен приклучок на фиксна локација.
- (2) Агенцијата може да наметне обврска за прифатливи цени и за услугите од ставот (1) на овој член, кои не се обезбедуваат на фиксна локација, а заради целосна социјална и економска вклученост на потрошувачите.
- (3) На барање на потрошувач, приклучокот од ставот (1) на овој член, а доколку е применливо и за приклучокот од ставот (2) на овој член може да се ограничат само за обезбедување на услуги за говорна комуникација.
- (4) Агенцијата ја определува соодветната услуга за широкопојасен пристап до интернет од ставот (1) на овој член, со цел да се обезбеди социјално и економско учество во општеството, имајќи ги предвид условите на пазарот за електронски комуникации и најмалата брзина на широкопојасен пристап која ја користат поголемиот број на потрошувачи. Соодветната услуга за широкопојасен пристап до интернет мора да обезбеди брзина на пристап потребна за користење на минималниот пакет на услуги утврден во подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член.
- (5) Услугите опфатени со универзалната услуга, минималниот пакет на услуги, брзината на пристап потребна за користење на минималниот пакет на услуги, како и квалитет на услугите од ставот (1) на овој член се утврдува со акт донесен од страна на Агенцијата врз основа на овој закон.
- (6) Агенцијата е должна, на секој три години да го ажурира актот од ставот (6) на овој член, имајќи ги предвид географските истражувања од членот 64, од овој закон, технолошкиот напредок и промените во потрошувачките навики во однос на користењето на услугите.

Обезбедување универзална услуга по прифатлива цена

Член 102

- (1) Цената на поединечните универзални услуги мора да биде прифатлива и иста на целата територија на која определениот оператор ја обезбедува универзалната услуга.
- (2) Агенцијата во соработка со организациите и институциите на јавниот сектор надлежни за заштита на потрошувачите, го следи развојот и нивото на малопродажните цени на услугите од членот 101 ставови (1) и (2) од овој закон и развојот и нивото на приходите на потрошувачите, на национално ниво.
- (3) Доколку Агенцијата, согласно ставот (2) на овој член, утврди дека малопродажните цени на универзалните услуги не се прифатливи за потрошувачите со ниски приходи или потрошувачите со посебни социјални потреби, поради што се спречени да пристапат до таквите услуги, ќе го задолжи операторот на универзална услуга да достави понуда за посебни тарифни опции или пакети за услугите од членот 101 ставови (1) и (2) од овој закон, за овие потрошувачи и тоа најмалку на фиксна локација.

- (4) Операторот на универзална услуга е должен на потрошувачите од ставот (3) на овој член да им обезбеди достапност на корисночкиот број за период од 30 дена од денот на раскинувањето на договорот.
- (5) Оператор на универзална услуга е должен на транспарентен и лесно достапен начин јавно да ги објави тарифните опции и пакети од ставот (3) на овој член и истите да ги применува во согласност со начелото на недискриминација. Доколку Агенцијата утврди дека понудата на тие тарифни опции или пакети е несоодветна може да побара нивна измена или укинување.
- (6) Оператор на универзална услуга е должен да преземе посебни мерки и да им обезбеди соодветна поддршка на потрошувачите со инвалидитет со цел да им обезбеди достапност и прифатлива цена за поврзаната терминална опрема како и за посебната опрема и посебните услуги со кои на тие потрошувачи ќе им овозможи пристап до универзалните услуги на ист начин на кои пристапуваат и другите крајни корисници што доколку е потребно и доколку е применливо, ги опфаќа и услугите на целосен разговор и услугите за пренос.
- (7) Со примената на одредбите од овој член, Агенцијата треба нарушувањето на пазарот да го сведе на најмала можна мера.

Достапност на универзална услуга и определување на оператор на универзална услуга

Член 103

- (1) Агенцијата еднаш во три години спроведува постапка со која утврдува постоење на потреба од определување на оператор на универзални услуги.
- (2) Во постапката од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги има предвид, резултатите од географското истражување спроведено во согласност со членот 64 од овој закон, и сите дополнителни докази, дека достапноста на фиксна локација на соодветна услуга за широкопојасен пристап до интернет и услугите за говорна комуникација не можат да се обезбедат во вообичаени пазарни околности или преку други можни инструменти за интервенција од страна на државата на нејзината територија, може да определи оператор на универзални услуги за исполнување на сите разумни барања од крајните корисници за пристап до овие услуги.
- (3) Агенцијата може да определи оператор за обезбедување на универзални услуги, со цел да обезбеди истите да бидат достапни на целата територија на Република Северна Македонија.
- (4) За определување на оператор на универзална услуга, Агенцијата објавува јавен тендер..
- (5) Агенцијата пред да ја спроведе постапката на јавен тендер од ставот (4) на овој член објавува намера за спроведување на истиот, со цел да овозможи јавна расправа. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер.
- (6) Агенцијата намерата од ставот (5) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и

на својата веб страница. Пред да ја објави намерата, Агенцијата е должна да побара мислење од министерот надлежен за електронските комуникации.

(7) Објавата за намерата од ставот (5) на овој член, особено содржи:

- услуги опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- критериуми за избор на оператор на универзалната услуга и
- образложение за намерата за објавување на јавниот тендер.

(8) Агенцијата на својата веб страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите

(9) Директорот на Агенцијата е должен во рок не подолг од 90 дена од денот на објавата на намерата од ставот (5) на овој член, а имајќи ги предвид резултатите од ставот (8) на овој член, да донесе одлука за распишување на јавен тендер за избор на оператор на универзална услуга.

(10) При определувањето на оператор на универзална услуга, Агенцијата мора да ги примени принципите на објективност, транспарентност, ефикасност и недискриминација при што ниту едно правно или физичко лице кое врши дејност нема однапред да биде изземено од постапката за избор на давател на универзална услуга.

(11) Агенцијата при утврдувањето на критериумите за избор на оператор на универзална услуга, особено треба да води сметка, обезбедувањето на универзалната услуга да се врши на трошковно-ефикасен начин којшто може да биде употребен при утврдувањето на нето трошоците за обезбедување на конкретната универзална услуга согласно со членот 108 од овој закон.

(12) Доколку при тендерската постапка не се изврши избор на оператор на универзалната услуга, Агенцијата може да донесе одлука со која ќе определи оператор на универзална услуга. Агенцијата како оператор на универзална услуга може да го определи операторот со најголем број претплатници на услугата за широкопојасен пристап до интернет.

(13) Агенцијата склучува договор за период од три години со операторот на универзалната услуга.

(14) Агенцијата континуирано го следи работењето на операторот на универзална услуга, а операторот е должен до Агенцијата да доставува податоци за обезбедувањето на универзалните услуги, на секои шест месеци. ..

(15) Агенцијата може да донесе одлука со која ќе ја укине обврската за обезбедување на универзална услуга, доколку во постапката од ставот (1) на овој член утврди дека престанала потребата од обезбедување на универзалната услуга.

Пренос на локална пристапна мрежа

Член 104

(1) Операторот на универзална услуга доколку има намера да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, е должен за тоа однапред, но не подоцна од 60 дена од денот на планираниот пренос писмено да ја извести Агенцијата.

(2) Агенцијата по приемот на известувањето од ставот (1) на овој член утврдува дали намерата од ставот (1) на овој член би имала влијание врз обезбедувањето на универзалните услуги. Притоа, Агенцијата може на операторот на универзалната услуга да му наметне, измени или укине определени обврски кои произлегуваат од обезбедувањето на универзалната услуга., согласно овој закон.

Други универзални услуги

Член 105

(1) Доколку Агенцијата, утврди потреба, може согласно со актот од членот 101 став (5) од овој закон да определи и други универзални услуги како што се:

- целосен именик на сите претплатници,
- пристап до службата за давање на информации за броевите на крајните корисници и
- јавни телефонски говорници.

(2) Во постапката на определување на оператор на универзалните услуги од ставот (1) на овој член на целата територија на Република Северна Македонија, Агенцијата ќе ја примени постапката согласно членот 103 од овој закон. На сметководството на трошоци и на надоместокот на трошоци за обезбедување на тие услуги се применуваат постапките од членовите 107 и 108 од овој закон.

Други обврски за операторот на универзална услуга

Член 106

(1) Оператор на универзална услуга е должен да обезбеди непречено обезбедување на универзалните услуги во согласност со одредбите од овој закон.

(2) Доколку операторот на универзална услуга е принуден, поради виша сила, привремено да укине или ограничи одредена универзална услуга, е должен, за тоа, без одлагање и однапред да ја извести Агенцијата како и корисниците на универзалната услуга, преку медиум или преку друг соодветен начин.

Контрола на трошоци

Член 107

(1) Оператор на универзална услуга е должен да ги утврди цените за обезбедување на универзалната услуга така што крајните корисници на определени услуги што се обезбедуваат како универзална услуга не се должни да платат за средства или услуги што не се неопходни или не се потребни за обезбедување на универзалната услуга.

(2) Операторот на универзална услуга е должен на своите крајни корисници да им обезбеди можност за контрола на трошоците преку:

- детална сметка,
- бесплатна селективна забрана за појдовни повици или за СМС/ММС пораки со додадена вредност, а кога е технички возможно и за други видови слични апликации,
- можност за плаќање однапред,
- можност за плаќање на рати на давачките за приклучок,
- неплаќање на сметки,
- совети за цени со што им се обезбедува можност на претплатниците да добијат информации за алтернативни пониски цени за услугата, доколку постојат,
- бесплатно предупредување во случај на невообичаени или прекумерно направени трошоци за услугата.
- можност за деактивирање на фактурирање од трети страни.

(3) Контролата на трошоци од ставот (2) на овој член подетално се уредува со акт донесен од страна на Агенцијата.

Компензација на нето трошоци за обезбедување на универзална услуга

Член 108

(1) Операторот на универзална услуга има право на компензација на нето трошоци за обезбедување на услуга опфатена со универзалната услуга доколку обезбедувањето на таа услуга за него претставува неправедно оптоварување. Ако Агенцијата утврди дека постои такво оптоварување, истото ќе го пресмета како нето трошоци за обезбедување на конкретната универзална услуга.

(2) Нето трошоците од ставот (1) на овој член се пресметуваат како разлика меѓу нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга и нето трошоците кои операторот на универзалната услуга би ги имал кога не би бил оператор на универзална услуга при што се зема предвид проценетата добивка и нематеријалните поволности што ги има операторот на универзална услуга при обезбедувањето на универзалната услуга.

(3) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 1082 од овој закон го пропишува начинот на пресметување на нето трошоците.

(4) Операторот на универзална услуга е должен до 31 мај во тековната година до Агенцијата да достави барање за исплата на средства за компензација на нето трошоците од ставот (1) на овој член со кое е должен да достави сметководствени податоци и/или информации кои се основа за пресметка на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга за претходната година. Во спротивно операторот на универзална услуга ќе го загуби правото да бара надоместок на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга.

(5) Агенцијата или независен ревизор одобрен од страна на Агенцијата ги ревидира или проверува податоците од ставот (4) на овој член.

(6) Агенцијата ги пресметува нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга, при што ги има предвид одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член. Начинот на пресметка на нето трошоците, пресметаните нето трошоци и заклучоците од ревизијата од ставот (5) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница.

(7) Доколку Агенцијата, врз основа на пресметаните нето трошоци утврди дека тие претставуваат неправедно оптоварување за операторот на универзална услуга, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе го утврди износот на средства за компензација на неправедното оптоварување што не може да биде поголем од пресметаните нето трошоци, кои на операторот на универзалната услуга ќе му бидат исплатени од компензациониот фондот за универзална услуга од членот 109 од овој закон. Рокот за исплата на нето трошоците не смее да биде подолг од 30 дена од денот на донесувањето на решението.

(8) Доколку операторот на универзална услуга бил избран на јавен тендер, при одобрувањето на нето трошоците треба да се земаат предвид нето трошоците за обезбедување на универзалните услуги што ги понудил тој оператор на јавниот тендер.

Компензациони фонд за универзалната услуга

Член 109

(1) Компензациониот фонд за универзална услуга го формира Агенцијата на начин што отвора посебна банкарска сметка и води посебно сметководство и истиот е наменет за

исплата на средствата за компензација на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга согласно со членот 108 од овој закон.

(2) Средствата во фондот од ставот (1) на овој член се обезбедуваат од оператори на територијата на Република Северна Македонија кои имаат минимум бруто приход од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, што го утврдува Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 101 од овој закон.

(3) Агенцијата со одлука ги утврдува износите на средства кои операторите од ставот (2) на овој член ги уплаќаат во фондот од ставот (1) на овој член и кои не смеат да бидат повисоки од 0,5% од вкупниот приход што го има операторот од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да ги уплатат средствата од ставот (3) на овој член во рок и износ утврдени со одлуката на Агенцијата од ставот (3) на овој член. Рокот за уплата на износот не може да биде пократок од 30 дена од денот на приемот на одлуката.

(5) До 31 март секоја година операторите од ставот (2) на овој член се должни до Агенцијата да достават податоци за остварените приходи од вршење на работи со јавни комуникациски мрежи и давање комуникациски услуги во Република Северна Македонија во претходната година. Ако операторот не го стори тоа, Агенцијата ќе ги користи податоците за вкупните приходи на операторот од претходната година добиени од страна на Управата за јавни приходи на Република Северна Македонија.

(6) Доколку Агенцијата основано се сомнева во вистинитоста на податоците доставени од операторот од ставот (2) на овој член, Агенцијата или ревизор овластен од Агенцијата може да изврши процена на неговиот приход. Доколку проценетиот приход значително се разликува од податоците за приходот од ставот (5) на овој член Агенцијата во својата пресметка го зема предвид проценетиот приход.

Глава тринаесетта

ПРАВА НА КРАЈНИТЕ КОРИСНИЦИ

Опфат на примена на законот во однос на правата на крајните корисници

Член 110

(1) Одредбите на оваа глава од Законот, не се применуваат на даватели на комуникациски услуги без нумерација помеѓу лица, кои се сметаат за микро претпријатија, согласно закон, освен во случаи кога истите обезбедуваат и други јавни електронски комуникациски услуги.

- (2) Давател на комуникациски услуги од ставот (1) на овој член е должен, пред склучување на договор со краен корисник, писмено да го извести крајниот корисник за исклучокот од ставот (1) на овој член.

Недискриминација

Член 111

Оператор на електронски комуникациски мрежи и/или услуги не смее на крајните корисници да им применува различни услови на обезбедување, пристап или користење на електронските комуникациски мрежи и/или услуги, а кои се однесуваат на националноста, местото на живеење или местото на работа на крајниот корисник, освен во случај на постоење на објективни причини за нивен различен третман.

Заштита на основните права на крајните корисници

Член 112

(1) Пристапот на крајните корисници или нивното користење на услуги и апликации преку јавните електронски комуникациски мрежи може да се ограничи само врз основа на судска одлука или во случаи утврдени со посебен закон.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се однесува на правото на операторот да го ограничи пристапот до и користењето на услуги и апликации под услови утврдени со овој закон.

Информации потребни за склучување на договор помеѓу оператор и краен корисник

Член 113

(1) Операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги е должен, на јасен и разбирлив начин, пред склучување на договор, на крајниот корисник да му ги обезбеди сите информации во согласност со законот со кој се уредува заштитата на потрошувачите, како и информациите од ставовите (2), (3), (4) и (5) на овој член.

(2) Информациите кои операторите на јавно достапни електронски комуникациски услуги, освен услугите за пренос што се користат за давање услуги од машина до машина се должни да ги обезбедат се:

- главните карактеристики на секоја понудена услуга, минимално ниво на квалитет на понудената услуга, освен услугите за пристап до интернет, како и специфични параметри за квалитет.

- информации за цената, соодветните цени за активирање на понудената услуга и за какви било други надоместоци поврзани со обезбедувањето на услугата;

- информации за времетраењето на договорот и условите за продолжување и раскинување на договорот, вклучително и можните надоместоци во случај на раскинување на договорот

- сите механизми за надомест и поврат на парични средства;

- активности што може да ги преземе операторот како одговор на безбедносни инциденти, закани или ранливости.

(3) Информациите кои операторите на услуги за пристап до интернет и јавно достапните услуги за комуникација помеѓу лица, кои покрај информациите утврдени во ставот (2) на овој член, се должни да ги обезбедат се:

- главните карактеристики на секоја обезбедена услуга;

- информациите за цената, соодветните цени за активирање на понудената услуга и за какви било други надоместоци поврзани со обезбедувањето на услугата

- информации за времетраење на договор за пакет на услуги и условите за продолжување и раскинување на договорот, како и условите за раскинување на пакетот или на неговите елементи;

- информации за тоа кои лични податоци ќе се користат пред почетокот на обезбедувањето на услугата или ќе се соберат во контекст на обезбедување на услугата;

- детали за производите и услугите наменети за крајните корисници со инвалидитет како и на начинот за ажурирања на овие информации;

- начин на водење постапки за решавање спорови,

(4) Информациите кои операторите на јавно достапни услуги за комуникација помеѓу лица, кои користат нумерација, покрај информациите утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член, се должни да ги обезбедат, се:

- сите ограничувања во пристапот до услуги за итни служби или информации за локацијата на повикувачот;

- правото на крајниот корисник да избере дали неговите лични податоци и кои од истите ќе бидат вклучени во именик

(5) Информации кои операторите на услуги за пристап до интернет, покрај информациите утврдени во ставовите (2) и (3) на овој член, се должни да ги обезбедат со цел да се обезбети пристап до отворен интернет (open internet access).

(6) Агенцијата со акт донесен врз основа на овој закон подетално ќе ги пропише информациите утврдени со овој член од законот.

(7) Информациите од ставот (1) на овој член мора да бидат јасни и разбирливи и достапни на траен медиум или ако не е можна достапност на траен медиум, во документ кој е лесно достапен и едноставен за електронско преземање. Операторот е должен да му укаже на крајниот корисник за важноста од електронското преземање на документот.

(8) На барање на краен корисник со инвалидитет, операторот од ставот (1) на овој член е должен информациите од ставот (1) на овој член да ги обезбеди во соодветна форма, во согласност со одредбите на правилникот од членот 113 од овој закон.

(9) Операторот од ставот (1) на овој член не смее да го условува крајниот корисник да склучи договор за јавно комуникациска услуга, вклучително и за приклучок на јавна комуникациска мрежа со склучување на договор за било која друга јавна комуникациска услуга или за купување на терминална опрема.

Договор помеѓу оператор и краен корисник

Член 114

- (1) Правата и обврските помеѓу оператор на јавно достапни електронски комуникациски услуги и краен корисник на тие услуги се уредуваат со нивен меѓусебен договор. Договорот мора да содржи одредби кои се утврдени со законот со кој се уредува заштитата на потрошувачите, како и со други посебни прописи.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен на крајните корисници да им обезбеди целосен и лесно разбирлив договор кој треба најмалку да ги содржи следните информации:
 - име, адреса и податоци за контакт на операторот, како и податоци за контакт за поднесување на приговори;
 - главните карактеристики на секоја договорена услуга;
 - доклку услугата се обезбедува со директна парична исплата, целокупната цена на услугата која опфаќа цена за активирање на услугата, основната цена, сите дополнителни надоместоци и попусти и нивното време траење, како и цената поврзана со потрошувачката;
 - време траење на договорот, како и условите за раскинување и продолжување како и склучување на нов договор;
 - нивото на достапност на производите и на услугите за крајните корисници со инвалидитет;
 - за услугата на пристап до интернет, содржината на информациите утврдени во членот 113 став (5) од овој закон.

- (3) Одредбите од членот 113 ставови (1) и (2) на овој член се составен дел на договорот и истите не се менуваат, освен во случај кога договорните страни поинаку ќе се договорот.
- (4) Договорот се смета за склучен во моментот на потпишување на договорот од двете страни.
- (5) Доколку услугата за пристап до интернет или јавно достапната комуникациска услуга помеѓу лица, се наплатува врз основа на времетраењето или количината на потрошувачката, операторот кој ги обезбедува тие услуги е должен на крајните корисници да им овозможи следење и контрола на користењето на секоја од договорените услуги, вклучувајќи го и пристапот до навремени информации за нивото на потрошувачка на договорените услуги. Операторот е должен да го извести крајниот корисник пред истиот да го достигне ограничувањето во однос на времетраењето или количината на потрошувачката.
- (6) Обврската на операторот од ставот (5) на овој член за обезбедување на дополнителни информации за нивото на потрошувачката на договорените услуги, како и одредбите за привремено ограничување на натамошното користење на услугите во случај на надминување на финансиска или квантитативна граница, поблиску се пропишуваат со правилникот од членот 113 од овој закон.

Транспарентност, споредување на понуди и објавување на информации

Член 115

(1) Оператор кој обезбедува услуга на пристап до интернет или на јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица е должен на јасен, целосен и машински читлив начин како и во форма достапна на потрошувачите со инвалидитет, да ги објави своите општи услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедува, а кои треба да ги содржат податоците од ставот (2) на овој член.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен јавно да ги објави следните податоци:

1) податоци за контакт на операторот

2) опис на понудените услуги

- Опсег на понудените услуги и главните карактеристики на секоја понудена услуга, вклучувајќи ги и минималните нивоа на квалитет на услугата и сите ограничувања наметнати од страна на операторот во однос на користењето на терминалната опрема.

- Цени, односно тарифи на понудените услуги,

- Понудените послепродажни услуги, како услуги за одржување и помош на крајните корисници и нивните податоци за контакт.

- времетраење на договорот, надоместоци што се наплаќаат во случај на предвременно раскинување на договорот, права поврзани со раскинување на услуги во пакет или елементи на истите, како и постапки и надоместоци поврзани со преносливост на броеви;

- доколку операторот обезбедува комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација, информации за пристап до услугите за итни повици и за локацијата на повикувачот . Доколку се работи за давател на комуникациски услуги помеѓу лица, кои не користат нумерација, информации за можноста за пристап до итни повици;

- податоци за производи и услуги, наменети за крајни корисници со инвалидитет.

3) Постапки за решавање на спорови.

(3) Агенцијата со подзаконски акт подетално го пропишува видост и содржината на податоците од ставот (2) на овој член, како и начинот на нивното објавување.

(4) Операторот од ставот (1) на овој член е должен општите услови кои ги содржат податоците од ставот (2) на овој член како и сите нивни измени, да и ги достави на Агенцијата, на одобрување, најмалку осум дена пред нивното објавување. Агенцијата е должна да ги одобри податоците во рок од пет дена од денот на приемот на истите. Доколку Агенцијата утврди дека предложените податоци не се во согласност со одредбите од овој закон или актот од ставот (3) на овој член, ќе донесе одлука со која го задолжи операторот истите да ги усогласи во рок од пет дена од денот на приемот на одлуката.

(5) Агенцијата преку својата веб страна ќе им овозможи на крајните корисници пристап до независна алатка за споредба, која им овозможува да ги споредат и оценат различните услуги за пристап до интернет и јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација како и доколку е тоа применливо и на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица, кои не користат нумерација, а во врска со:

- Цените, односно тарифите на услугите
- квалитетот на услугите, доколку е понуден минимален квалитет на услугата или од операторот се бара да ги објави тие податоци, врз основа на членот 113 од овој закон.

(6)Алатката за споредба од ставот (5) на овој член треба:

- да биде оперативна независна од операторите, односно давателите на такви услуги,
- јасно да ги идентификува нејзините сопственици и управувачи;
- да содржи јасни и објективни критериуми врз основа на кои треба да се заснова споредбата;
- да користи едноставен и недвосмислен јазик;
- да обезбедува точни и ажурирани информации и да го наведува времето на последното ажурирање;
- да биде достапна за секој оператор што обезбедува услуги за пристап до интернет или јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, преку обезбедување на релевантни информации и вклучување широк спектар на понуди што опфаќа значителен дел од пазарот, и кога доставените информации не обезбедуваат целосен преглед на пазарот, јасна изјава за тој ефект, пред да се прикажат резултатите;
- да обезбеди ефективна постапка за известување за неточни информации;

- да вклучува можност за споредување на понудите за цените, тарифите и квалитетот на услугите што се обезбедуваат за потрошувачите и за другите крајни корисници.
- (7) Операторите кои обезбедуваат услуга на пристап до интернет и/или на јавно достапна комуникациска услуга помеѓу лица, кои користат нумерација се должни, без надоместок да дистрибуираат, односно пренесат информации од јавен интерес, до постојните и новите крајни корисници преку средства што обично се користат во комуникација со крајните корисници. Овие информации од јавен интерес се доставуваат од соодветните јавни институции во стандардизиран формат и ги опфаќаат, меѓу другото, следниве теми:
- користење на услуги за пристап до интернет и јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, за незаконски активности или ширење на штетна содржина, особено кога тоа може да влијае на правата и слободите на другите, вклучително и кршење на правата на заштита на податоци, авторско право и сродни права и нивни правни последици; и
 - начин за заштита од ризици за личната безбедност, приватноста и личните податоци при користење на услуги за пристап до интернет и јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација.

Квалитет на услугата поврзана со услугите за пристап до интернет и јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица

Член 116

- (1) Агенцијата може да го задолжи операторот на услугата за пристап до интернет и/или на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица, редовно да објавува целосни, споредливи, веродостојни и ажурирани податоци за квалитетот на услугите, до степен до кој барем одредени елементи на мрежата се наоѓаат под нивна контрола, директно или врз основа на договор за нивото на услугата и преземените мерки, како и податоци за преземените мерки за обезбедување еднаков пристап на крајните корисници со инвалидитет.
- (2) Агенцијата може да го задолжи операторот на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица да ги извести потрошувачите, во случај кога квалитетот на услугите што ги обезбедува зависи од надворешни фактори, како што е контролата на пренос на сигналот или мрежна поврзливост.
- (3) Податоците од ставот (1) на овој член, операторите се должни пред нивното објавување да и ги достават на Агенцијата, по нејзино барање .
- (4) Мерките за обезбедување на квалитет на услугите треба да се во согласност со стандардите и препораките на Европската унија за обезбедување на пристап до отворен интернет.
- (5) Параметрите за квалитет на услугата што се мери, применливите методи на мерење и содржината. формата и начинот на објавување на податоците, вклучително и можни механизми за сертификација на квалитет, се пропишуваат со акт донесен од страна на Агенцијата,

Времетраење и раскинување на договорот

Член 117

- (1) Операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги не смее преку условите и правилата за раскинување на склучениот договор да му го ограничи правото на потрошувачот на промена на оператор.
- (2) Задолжителното времетраење на склучениот договор помеѓу потрошувачот и операторот на јавно достапни комуникациски услуги кои не се комуникациски услуги помеѓу лица кои не користат нумерација ниту се услуги за обезбедување пренос на податоци помеѓу машини, не може да биде подолго од две години. Операторите се должни да понудат и договори во траење од една година.
- (3) Се овозможува автоматско продолжување на договор за определено време за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги, освен за комуникациските услуги помеѓу лица кои не користат нумерација и за услугите за пренос на податоци помеѓу машини, под услов крајните корисници да имаат право да го раскинат договорот во кое било време, без плаќање на било каков надоместок, со исклучок на надоместокот за обезбедените услуги за време на периодот на известување од ставот (4) на овој закон.
- (4) Операторите се должни во рок од 30 дена пред автоматското продолжување на договорот, за тоа, да ги известат крајните корисници на разбирлив начин и на траен медиум, односно носител на информација, за раскинување на договорот и за начините на раскинување на истиот. Покрај тоа, операторите, истовремено ги советуваат крајните корисници за најдобрите цени за нивните услуги. Операторите треба на крајните корисници да им дадат информации за најдобрите тарифи најмалку еднаш годишно.
- (5) Со исклучок на одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член, за обезбедување на комуникациски услуги помеѓу лица кои не користат нумерација или за услугите за пренос на податоци кои помеѓу машини, можат да се договорат поинакви правила во врска со задолжителното времетраење и продолжување на договорот.
- (6) Задолжителното времетраење на договорот од ставот (2) на овој член не се применува на времетраењето на договорот за плаќања на рати кога потрошувачот врз основа на посебен договор се согласил на плаќања на рати, исклучително за поставување на физичка врска и тоа, особено за мрежите со многу висок капацитет. Договорот за плаќање на рати за поставување на физичка врска не ја вклучува терминалната опрема, како што е рутер или модем, и не ги спречува потрошувачите во остварување на нивните права врз основа на овој член.
- (7) Операторот е должен најмалку 30 дена пред да ги измени условите од договорот, писмено или електронски, на јасен и разбирлив начин да го известат крајниот корисник за измената на истите, како и за неговото право за раскинување на договорот, без дополнителни трошоци, доколку истите не ги прифати.
- (8) Крајниот корисник има право да го раскине договорот без надоместок, како и право на поврат на неискористениот паричен износ, во рок од два месеци од денот на приемот на известувањето од ставот (7) на овој член, освен во случај, кога предложените измени на договорот се:

- исклучително во корист на потрошувачот;
- од административна природа и не влијаат штетно на потрошувачот;
- директно се утврдени со прописи на Република Северна Македонија.

- (9) Доколку операторот не е во можност да ги исполни договорените обврски во согласност со договорените услови, крајниот корисник има право да го раскине договорот, без надоместок, со исклучок на обврската за плаќање на обезбедените услуги до денот на раскинување на договорот, вклучувајќи ги и плаќањата за субвенционираната терминална опрема.
- (10) Операторите се должни да ги известат крајните корисници за измена или укинување на пакет на услуги или на други дополнителни услуги, по писмен или електронски пат, најмалку 30 дена пред намерата за тие измени или дополнувања и истовремено да им понудат друг пакет на услуги или други дополнителни услуги. Во тој случај на соодветен начин се применуваат одредбите од ставовите (7) и (8) на овој член.
- (11) Операторот кој има намера да го прекине обезбедувањето на своите услуги е должен за тоа најмалку 30 дена однапред, да ги известат своите крајни корисници, по писмен или електронски пат.
- (12) Доколку квалитетот на обезбедените услуги значително, постојано или често отстапува од договорениот квалитет, а не се однесува на услугата за пристап до интернет или на комуникациската услуга помеѓу лица кои не користат нумерација, крајниот корисник има право да го раскине договорот без плаќање на било каков надоместок за предвремено раскинување на договорот.
- (13) Крајниот корисник има право, во било кој момент да го раскине договорот. Со договорот се утврдува дека истиот може да се раскине пред истекот на задолжителното времетраење на договорот, доколку тоа го побара крајниот корисник или доколку операторот го раскине договорот заради вина на крајниот корисник. Во тој случај крајниот корисник е должен да го плати месечниот надоместок за остатокот на периодот од задолжителното времетраење на договорот или да плати надоместок во висина на попустите на производите и услугите кои ги остварил доколку плаќањето на тој надоместок е поповолен за крајниот корисник, со исклучок на случаите од ставот (8) на овој член.
- (14) Доколку крајниот корисник во случај на раскинување на договорот, ја задржува договорената терминална опрема која е во сопственост на операторот, висината на надоместокот за терминалната опрема не смее да ја надминува нејзината вредност договорена во моментот на склучување на договорот намалена за вредноста на користената опрема во согласност со прописите со кои се уредуваат методите на пресметка и дозволената стапка на амортизација.
- (15) Операторот е должен во моментот на склучување на договорот, без надомест, да ги отстрани сите ограничувања во врска со користењето на терминалната опрема во мрежите на други оператори,
- (16) Операторот е должен на барање на краен корисник на однапред платени услуги, по истекот на една година од купувањето на терминалната опрема, во рок од пет дена од денот на поднесувањето на барањето, да му овозможи користење на таа опрема во мрежите на другите оператори.

Обезбедување дополнителни можности

Член 118

Оператор на услугата за пристап до интернет и/или на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација треба, без надоместок да ги обезбеди следните дополнителни можности:

- ограничувања на потрошувачката;
- детална сметка;
- постапка за неплаќање на сметки
- идентификација на повикувачки број и
- пренасочување на е-пошта или пристап до е-пошта по раскинување на договорот со операторот за услугата за пристап до интернет

Ограничувања на потрошувачката

Член 119

- (1) Операторот е должен да им овозможи на своите крајни корисници, на нивно барање, едноставна, целосна и бесплатана забрана за одредени видови на појдовни повици или повици кон одредени видови на броеви или серии на броеви, односно забрана за испраќање и/или примање на SMS пораки и MMS пораки на одредени или од одредени видови на броеви или серии на броеви.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да ја следи потрошувачката на услугите на своите крајни корисници, заради нивна заштита и на соодветен начин да ги известат за потрошените и искористени договорени услуги. Начинот и условите врз основа на кои ќе се известат крајните корисници поблиску се пропишува со правилникот од членот 113 од овој закон.

Детална сметка

Член 120

- (1) Операторите се должни на своите крајни корисници да им овозможат детална сметка за обезбедените услуги, без надоместок и на нивно доставено барање, за постојана или еднократна достава на деталната сметка.
- (2) Деталната сметка од ставот (1) на овој член особено треба да содржи:
 - датум и време на воспоставување на врската, бираониот број, траењето на повикот, количината на пренесени податоци и други податоци потребни за пресметка на услугата за секој повик и порака ;
 - податоци за повиците кон услугите со посебна цена на чинење, кои особено ги вклучуваат податоците за операторот на услугата со посебна цена на чинење и доколку постои можност, податоци за видот на услугата.

- (3) Агенцијата може да донесе одлука со која ќе утврди и дополнителни податоци кои операторите од ставот (1) на овој член се должни, без надоместок, да ги вклучат во деталната сметка од ставот (2) на овој член.
- (4) Операторите од ставот (1) на овој член се должни, по барање на крајниот корисник, без надомест да му достават детална сметка за претходен период од една година.

Постапка во случај на неплаќање на сметка

Член 121

- (1) Оператор на услугата за пристап до интернет и/или на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација има право привремено да ја исклучи корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, доколку крајниот корисник не го подмирил долгот за обезбедените услуги.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член може привремено да ја исклучи корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, доколку крајниот корисник не го подмирил доспеаниот долг во рок од 30 дена од денот на приемот на опомената, во пишана или електронска форма, во која е наведено привременото исклучување во случај на неподмирен долг, или доколку не доставил приговор согласно членот 133 од овој закон.
- (3) За време траењето на привременото исклучување на терминалната опрема од ставот (2) на овој член крајниот корисник има право да прима дојдовни повици кога се наоѓа во Република Северна Македонија, а исто така има право да упатува појдовни повици према броевите на службата за итни повици и бесплатниот број на службата за грижа за корисници на својот оператор.
- (4) Доколку крајниот корисник не го подмири долгот ни по истекот на рокот од 30 дена од денот на привременото исклучување, операторот може трајно да ја исклучи терминалната опрема на крајниот корисник од електронската комуникациска мрежа и да го раскине договорот во согласност со овој закон.

Идентификација на повикувачки број

Член 122

Операторот на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација е должен да овозможи бројот на страната што повикува да биде прикажан на повиканата страна пред да се воспостави врската.

Пренасочување на е-пошта или пристап до е-пошта

Член 123

- (1) Операторот кој обезбедува услуга на пристап до интернет е должен по барање и бесплатно, да обезбеди пренасочување на е-пошта или пристап до е-пошта по раскинување на договорот со крајниот корисник, со цел да им се овозможи на

крајните корисници кои го раскинуваат договорот да можат за одреден временски период, да пристапат до нивната е-пошта добиена од операторот.

(2) Временскиот период од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе го утврди со одлука по претходно спроведена јавна расправа, согласно овој закон.

Промена на оператор и преносливост на број

Член 124

- (1) Во случај на промена на оператор на услуга за пристап до интернет, постојниот и новиот оператор на крајниот корисник му обезбедуваат соодветни податоци, пред и во текот на постапката на промена и обезбедуваат непрекинато на услугите, освен во случај кога е тоа технички неизводливо.
- (2) Новиот оператор обезбедува дека во случаите од ставот (1) на овој член, активирањето на услугата за пристап до интернет ќе го овозможи во најкраток можен рок, односно на денот и во рокот кој е договорен со крајниот корисник. Постојниот оператор ќе го продолжи обезбедувањето на услугата пристап до интернет врз основа на истите услови се додека новиот оператор не ја активира својата услуга за пристап до интернет.
- (3) Прекилот на обезбедувањето на услугата од ставот (1) на овој член, за време на постапката на промена на оператор не смее да трае подолго од еден работен ден.
- (4) Операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација, вклучувајќи ги и услугите во мобилните електронски комуникациски мрежи, се должни на своите крајни корисници, на нивно барање, независно од промената на операторот да го задржат доделениот број и тоа:

-на одредена локација, во случај на географски броеви

-на било која локација во случај на негеографски броеви.

(5) Обврската за овозможување на преносливост на број од ставот (4) на овој член не се однесува на преносот на броеви помеѓу јавни комуникациски мрежи кои овозможуваат услуги на фиксна локација и мобилни електронски комуникациски мрежи.

(6) Доколку крајниот корисник го раскине договорот, операторот на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација е должен да му овозможи на крајниот корисник право на пренос на број од Планот за нумерација на друг оператор во рок од 30 дена од денот на раскинувањето на договорот, освен во случај кога крајниот корисник ќе се откаже од тоа право.

(7) Доколку е технички возможно, оператор може да овозможи пренос на број на далечина со цел промената на оператор да им се олесни на крајните корисници, освен доколку не е поинаку побарано од крајните корисници.

(8) Одредбите за задолжителното времетраење на договорот не смеат да претставуваат ограничување или пречка на правото на пренос на број во мрежата на друг оператор.

(9) Сите надоместоци кои се наплаќаат во постапката на пренос на број помеѓу операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација треба да бидат базирани на трошоци, без било какви трошоци за крајните корисници.

(10) Преносот на бројот и неговото вклучување во мрежата на другиот оператор мора да се спроведе во најкраток можен рок. Пренесениот број во мрежата на другиот оператор мора да се вклучи во рок од еден работен ден од датумот договорен со крајниот корисник.

(11) Доколку бројот во постапката на неговиот пренос од ставот (10) на овој член не е пренесен, постоечкиот оператор е должен повторно да го вклучи бројот и поврзаните услуги на крајниот корисник се додека успешно не се пренесе бројот кај новиот оператор. Постоечкиот оператор е должен да продолжи да ги обезбедува своите услуги врз основа на истите услови се додека не се активираат услугите на новиот оператор.

(12) Прекилот на обезбедување на услугите во текот на постапката на пренос од ставот (10) на овој член не смее да трае подолго од еден работен ден.

(13) Постоечкиот и новиот оператор, во постапката на промена на оператор и пренос на број, меѓусебно соработуваат, со цел да се обезбеди дека во текот на постапката нема да има прекин на услугата, дека нема да се одолговлечи или злоупотреби постапката, нити пак да се пренесе број или да се промени крајниот корисник, без негова согласност,

(14) Договорот помеѓу крајниот корисник и постоечкиот оператор автоматски се раскинува, штом ќе се заврши постапката на промена на оператор. Доколку крајниот корисник има склучен еден договор со постоечкиот оператор за повеќе услуги, тој договор автоматски се раскинува за услугите за кои е побаран пренос на бројот или промена на оператор, штом ќе се заврши постапката на промена на оператор. Во тој случај, постоечкиот оператор е должен да го извести крајниот корисник за неговите преостанати вклучени услуги, цените и условите врз основа на кои тие услуги продолжуваат да се обезбедуваат.

(15) Начинот и условите за промена на оператор и преносливост на број, известувањата и заштитата на крајните корисници, правилата за надоместок кој операторите во случај на неисполнување на обврските утврдени со овој член им го плаќаат на крајните корисници, како и во случај на одлагање или пропуштање на роковите во постапката на промена на оператор и пренос на број или злоупотреба на постапката на промена на оператор или пренос на број, поблиску се пропишува со правилникот од членот 113 од овој закон.

Понуди во пакет

Член 125

- (1) Доколку оператор на своите потрошувачи им обезбедува пакет на услуги или пакет на услуги и терминална опрема кој најмалку ги содржи услугите на пристап до интернет или јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, одредбите од членот 113 став (3), членот 115, членот 117 и членот 124 од овој закон се применуваат за сите елементи од пакетот, вклучувајќи ги на соодветен начин и елементите кои не се опфатени со тие одредби.
- (2) Доколку потрошувачот има право да го раскине договорот за било кој елемент од пакетот од ставот (1) на овој член пред истекот на задолжителното времетраење на договорот, поради неусогласеност со договорените или поради необезбедени услуги, потрошувачот има право да го раскине договорот за сите елементи на пакетот.
- (3) Секоја претплата на какви било дополнителни услуги или терминална опрема обезбедена или дистрибуирана од операторот на услугата за пристап до интернет или на јавно достапните комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација, не смее да го продолжи првичното задолжително времетраење на договорот на кој се додаваат таквите услуги или терминална опрема, освен ако потрошувачот експлицитно се согласува поинаку кога се претплаќа на дополнителни услуги или терминална опрема.

Достапност на услуги

Член 126

(1) Операторите кои обезбедуваат услуга на пристап до интернет или говорна комуникациска услуга преку јавна електронска комуникациска мрежа можат, без согласност на крајните корисници, привремено да го ограничат или прекинат пристапот до нивните услуги, доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки, недостатоци во мрежата, или во случај на виша сила.

(2) Операторите се должни да ја информираат Агенцијата и да ги известат корисниците за ограничувањата или прекините од ставот (1) на овој член кои траат подолго од 30 минути:

- најмалку 48 часа пред планираната реконструкција, модернизација или одржување или

- колку што е можно побрзо, но не подолго од 48 часа, кај ограничувањата или прекините предизвикани од технички пречки или недостатоци во мрежата.

(3) Операторите треба да ги преземат сите неопходни мерки, ограничувањата или прекините од ставот (1) на овој член да траат што е можно пократко.

Комуникации за итни повици и единствен европски број за итни повици

Член 127

- (1) Операторите на јавно достапни комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација се должни да им овозможат на своите потрошувачи како и на потрошувачите на јавни телефонски говорници, пристап до броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици “112“, SMS пораки кон бројот 112, текстуална комуникација во реално време со бројот 112, комуникација преку видео повик и еПовик (eCall) кон бројот 112 (во натамошниот текст повици кон бројот 112), како и повици на други повикувачки броеви за пристап до итните служби во Република Северна Македонија, во согласност со Планот за нумерација, бесплатно, што опфаќа и бесплатно преусмерување на тие повици кон другите повикувачки броеви што ги користат итните служби.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да им овозможи на крајните корисници со инвалидитет пристап до итните служби преку нивните комуникациски канали на начин кој е еквивалентен на пристапот на другите крајни корисници, при што комуникацијата се пренесува преку најсоодветен ПСАП.
- (3) Агенцијата во соработка со органот надлежен за бројот 112 и итните служби, обезбедува дека операторите од ставот (1) на овој член овозможуваат пристап до итните служби преку најсоодветниот ПСАП.
- (4) Доколку оператор од ставот (1) на овој член тврди дека нема техничка можност да ја исполни обврската од ставот (2) на овој член има обврска тоа да и го докаже на Агенцијата.
- (5) Операторите од ставот (1) на овој член, се должни на органот надлежен за бројот 112 да му ги достават, без надоместок, сите расположливи податоци за реализираните повици кон бројот 112, што особено опфаќа податоци за името и презимето или називот на повикувачот, повикувачкиот број, времето и траењето на повикот како и локацијата од која е упатен повикот кон бројот 112, и тоа веднаш откако е проследен тој повик до надлежното тело за бројот 112.
- (6) На барање на органот надлежен за бројот 112, кое се базира на барање на службата надлежна за потрага и/или спасување во согласност со посебните прописи, операторите од ставот (1) на овој член се должни на органот надлежен за бројот 112 да му достават и податок за локацијата на лицето за кое е покренета постапка за потрага и/или спасување, а која не упатила повик кон бројот 112,
- (7) Операторите од ставот (1) на овој член се должни со повиците кон бројот 112 да постапуваат под еднаков начин како и кон другите повикувачки броеви за пристап до итните служби кои се користат во Република Северна Македонија, да ги обработуваат тие повици и се одговорни за правилното насочување на повиците кон бројот 112, како и на другите повикувачки броеви за пристап до итните служби.
- (8) Забранета е секоја злоупотреба на повиците кон бројот 112 како и на другите повикувачки броеви за пристап до итните служби, што ги опфаќа сите видови на злонамерни или вознемирувачки повици.

- (9) На обврските на операторите од ставот (1) на овој член во однос на повиците на други повикувачки броеви за пристап до итните служби во Република Северна Македонија, на соодветен начин се применуваат одредбите од овој член и подзаконскиот акт од ставот (10) на овој член.
- (10) Начинот на користење на единствениот европски број за итни повоци 112 и еПовици, техничките и другите барања за операторите од ставот (1) на овој член и исполнувањето на обврските кон органот надлежен за бројот 112, начинот и условите на поврзување на сите итни служби во единствен систем за примање и обработка на повиците во итни ситуации, мерките со кои се обезбедува дека во текот на патување во други држави, членки на Европската унија, крајните корисници со инвалидитет имаат пристап до итните служби врз основа на еднакви услови што важат и за другите крајни корисници, по можност без претходна пријава, начинот, формата и роковите за достава на податоци за реализираните повици кон бројот 112, мерките за квалитет на услугата за повик кон бројот 112, како и начинот и условите за спроведување на привремено или трајно исклучување на корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, во случај на утврдена злоупотреба на повиците кон бројот 112 и кон други повикувачки броеви за пристап на итните служби, се пропишува со акт кој го донесува Агенцијата,
- (11) Агенцијата во соработка со органот надлежен за бројот 112 на соодветен и јавно достапен начин ги известува сите крајни корисници, а особено крајните корисници кои патуваат во други европски држави и крајните корисници со инвалидитет за целта, начинот на користење и достапноста до единствениот европски број за итни повици 112.

Систем за предупредување на јавноста

Член 128

Операторите на комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација во мобилна комуникациска мрежа, по барање на органот надлежен за бројот 112, се должни, без надоместок, на крајните корисници да им доставуваат јавни предупредувања за непосредни вонредни состојби или катастрофи.

Еднаков пристап и избор на крајни корисници со инвалидитет

Член 129

- (1) Операторите на јавно достапни електронски комуникациски услуги се должни на крајните корисници со инвалидитет да им обезбедат:

- пристап до електронски комуникациски услуги кои се еднакви на услугите достапни за мнозинството на крајни корисници, вклучувајќи ги и соодветните податоци кои им се обезбедуваат на крајните корисници, врз основа на членот 113 од овој закон;

- имаат корист од изборот на оператор и услуги што се достапни до мнозинството крајни корисници

(2) Агенцијата може да донесе одлука со која ќе го задолжи операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги да преземе соодветни мерки заради исполнување на обврските од ставт (1) на овој член и од истите да побара да достават податоци за преземените мерки.

(3) Операторите на јавно достапни електронски комуникациски услуги се должни, при преземањето на мерките од ставот (3) на овој член да постапат во согласност со релевантните норми и технички спецификации од членот 63 од овој закон.

(4) Дополнителни барања во врска со обезбедувањето на еднаков пристап и избор за крајните корисници со инвалидитет се пропишуваат со правилникот од членот 113 од овој закон.

Услуги за информации и јавен именик

Член 130

- (1) Сите крајни корисници имаат право да дадат согласност за вклучување на своите податоци во јавен именик. Тие податоци им се достапни на претпријатијата кои вршат дејност на давање на информации за броевите на крајните корисници, како и на претпријатијата кои вршат дејност на издавање на јавни именици во согласност со одредбите од ставот (9) на овој член.
- (2) Операторите на комуникациски услуги помеѓу лица, кои користат нумерација, кои доделуваат броеви од Планот за нумерација, се должни да водат и редовно да објавуваат јавен именик на своите крајни корисници кои дале согласност за вклучување на своите податоци, а кој треба да им биде јавно достапен на сите корисници во електронска форма.
- (3) Операторите од ставот (2) на овој член се должни, без надоместок, да ги известат крајните корисници, пред вклучувањето на нивните лични податоци во јавниот именик, за целите на електронското издание на именикот или именикот кој и е достапен на јавноста преку службата за давање на информации, како и за сите други можности за користење на нивните лични податоци.
- (4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни однапред, без надоместок, да ги известат крајните корисници за нивното право на бесплатно вклучување на нивните лични податоци во јавниот именик, према сопствен избор, водејќи сметка за неопходниот број на податоци кои обезбедувачот на именикот ги определил заради остварување на целта на именикот, како и за правото на бесплатна проверка, измена, дополна или бришење на своите лични податоци од јавниот именик.
- (5) Одредбите од ставовите (3) и (4) на овој член се применуваат на крајните корисници кои се физички лица што не вршат дејност. Правните лица не може да бараат ограничување за вклучување на нивните податоци во јавниот именик кои се неопходни за нивна идентификација и комуникација.

- (6) Начинот на воспоставување на јавниот именик и службата за давање на информации за броевите на крајните корисници, поблиску се пропишува со акт кој го донесува Агенцијата.
- (7) Операторите од ставот (2) на овој член се должни на своите крајни корисници да им обезбедат пристап до службата за давање на информации за броевите на крајните корисници. Крајните корисници треба да имаат можност за директен пристап преку говорен повик или SMS порака до службите за давање на информации за броевите на крајните корисници во други држави, членки на Европската унија, во согласност со одредбите од членот 61 од овој закон.
- (8) Операторите од ставот (2) на овој член се должни, заради обезбедување на достапност на податоците од јавниот именик, да ги задоволат сите оправдани барања на крајните корисници, на претпријатијата кои вршат дејност на давање информации за броевите на крајните корисници и на претпријатијата кои вршат дејност на издавање на јавен именик, за достава на податоци за крајните корисници во соодветна форма и во согласност со начелата на објективност, транспарентност, непристрасност, недискриминација и по цени базирани на трошоци.

Интероперабилност на автомобилски радија, радиоприемници за потрошувачи и дигитална телевизиска опрема за потрошувачи

Член 131

- (1) Автомобилските радиоприемници и корисничката дигитална телевизиска опрема, која е на располагање за потрошувачите на пазарот во Република Северна Македонија треба да ги задоволи следните барања за интероперабилност:

а) Општ алгоритам за кодирање и слободен (free to air) прием

1) секоја опрема за потрошувачите наменета за прием на дигитални телевизиски сигнали (емитување преку копнен, кабелски или сателитски пренос), што се продава или се изнајмува или е на друг начин достапна во Република Северна Македонија, која може да ги декодира дигиталните телевизиски сигнали, треба да може:

- да овозможи декодирање на таквите сигнали во согласност со заедничкиот европски алгоритам за кодирање, управуван од призната Европска организација за стандардизација (ЕТСИ);

- прикажување на сигнали што се пренесени во некодирана форма, под услов, во случај да се изнајми таква опрема, изнајмувачот е усогласен со релевантниот договор за изнајмување.

б) Интероперабилност за дигитални телевизиски приемници

- кој било дигитален телевизиски приемник со интегрален екран на видлива дијагонала поголема од 30 cm, кој се пласира на пазарот на Република Северна Македонија за продажба или изнајмување, треба да има најмалку еден приклучок за отворен интерфејс (или стандардизиран или усогласен со усвоениот стандард од призната Европска организација за стандардизација, или е во согласност со спецификација на целата индустрија) која дозволува едноставна врска на периферните уреди и може да ги помине сите релевантни елементи на дигитален телевизиски сигнал, вклучително и информации во врска со интерактивни и условно пристапни услуги.

в) Интероперабилност за автомобилски радио приемници

- секој автомобилски радио приемник интегриран во ново патничко возило што е достапно на пазарот во Република Северна Македонија за продажба или изнајмување, содржи приемник кој може да прима најмалку радио услуги обезбедени преку дигитално копнено радио емитување..

(2) Давателите на услуги на дигитална телевизија, доколку е тоа соодветно, треба да обезбедат дигиталната телевизиска опрема која им ја даваат на своите крајни корисници е интероперабилна, со цел, доколку е технички можно, дигиталната телевизиска опрема да може повторно да се користи за обезбедување на дигитални телевизиски услуги од други даватели на услуги на дигитална телевизија.

(3) Давателот на услугата од ставот (2) на овој член е должен на крајниот корисник, по раскинување на договорот, да му овозможи, без надоместок и преку едноставна постапка да ја врати дигиталната телевизиска опрема, освен, доколку давателот на услугата докаже дека таа опрема е во целост интероперабилна со дигиталните телевизиски услуги на други даватели на услуги, вклучително и оние на кои се префрлил крајниот корисник.

Услуги со додадена вредност

Член 132

(1) Операторите, односно давателите на услуги со додадена вредност се должни при објавување на своите услуги да дадат опис на услугата и нејзината цена на лесен и разбирлив начин. Забрането е да се доведуваат корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или невестинити информации, или со прикривање на важни информации, како што е цената на услугата или ограничувањата за возраста на корисникот на услугата.

(2) Операторите, односно давателите на услугата со додадена вредност се должни на почетокот на секој повик кон услугата со додадена вредност да обезбедат најава за цената на повикот и почетокот на наплата, како и

овозможување прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот.

(3) Доколку претплатник поднесе приговор до операторот во однос на висината на сметката за обезбедената услуга со додадена вредност или приговор во однос на квалитетот на обезбедената услуга, операторот е должен да направи проверка на приговорот и истиот да го проследи до давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност во рок од пет дена од денот на приемот на приговорот. Операторот, заедно со приговорот е должен на давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност да му ги достави името, презимето и адресата на претплатникот, како и проверените податоци за спорната сметка или услуга.

(4) Давателот на услугата со додадена вредност мора да одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот.

(5) Меѓусебните обврски од ставовите (3) и (4) на овој член поблиску се уредуваат со договор склучен меѓу операторот и давателот на услуги со додадена вредност. Основните одредби на овој договор се составен дел на општите услови за пристап и користење на јавни комуникациски услуги на операторот.

(6) Корисниците на услуги пристапуваат кон услугите со додадена вредност преку посебни броеви доделени во согласност со Планот за нумерација.

(7) Начинот и условите за обезбедување на услугите со додадена вредност вклучувајќи ги и мерките за отстранување на измами и противправни дејствија во врска со обезбедувањето на услугите со додадена вредност, поблиску се пропишуваат со прописот од членот 113 од овој закон

Право на приговор

Член 133

- (1) Крајниот корисник има право до операторот на јавно достапни електронски услуги да поднесе приговор во врска со обезбедувањето на услугите, приговор за висината на надоместокот кој е должен да го плати за обезбедената услуга, приговор за квалитетот на обезбедената услуга, приговор поради повреда на одредбите на договорот и приговор поради повреда на правото во врска со заштитата на правото за пристап до отворен интернет,
- (2) Приговорот од ставот (1) на овој член, крајниот корисник му го доставува на операторот на јавно достапни електронски услуги во пишана или електронска форма. Приговорот мора да ги содржи фактите и доказите врз основа на кои се поднесува,
- (3) Крајниот корисник може да го поднесе приговорот од ставот (1) на овој член:

- на висината на надоместокот за кој е задолжен во рок од 30 дена од денот на доспеаност на сметката за обезбедените услуги;
- на квалитетот на обезбедените услуги во рок од 30 дена од денот на обезбедената услуга;
- во сите други случаи од ставот (1) на овој член, во рок од 15 дена од денот на дознавањето за активностите или недостатоците на операторот на јавно достапни електронски комуникациски услуги.

(4) Во случај на поднесување на приговор од ставот (1) на овој член операторот мора да го провери износот на кој е задолжен крајниот корисник или квалитетот на обезбедената услуга, па врз основа на извршената административна и/или техничка проверка да го потврди износот или квалитетот на обезбедената услуга. Во случај на одбивање на приговорот како неоснован, операторот е должен на крајниот корисник да му издаде потврда за извршената проверка со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка. Операторот во целост е одговорен за вистинитоста на сите наводи дадени во потврдата.

(5) Доколку крајниот корисник поднесе приговор до операторот, а потоа и барање за решавање на спор пред Агенцијата, во врска со износот на сметката, операторот не смее да постапи согласно со членот 121 став (1) од овој закон се до донесување на конечна одлука согласно со членот 55 од овој закон, а крајниот корисник е должен да го плати износот на месечната претплата во определениот рок. Доколку крајниот корисник не го плати износот на месечната претплата во определениот рок, операторот има право да постапи согласно со членот 121 став (1) од овој закон.

(6) Доколку операторот веќе му го прекинал обезбедувањето на услугата на крајниот корисник или ја исклучил терминална опрема на крајниот корисник од електронската комуникациска мрежа, пред тоа од крајниот корисник или од Агенцијата да примил известување дека е започната постапка за решавање на спор согласно со членот 55 од овој закон е должен без одлагање и без надоместок повторно да започне и да го продолжи обезбедувањето на услугата до крајот на постапката за решавање на спор пред Агенцијата, освен во случај кога крајниот корисник го раскинал договорот.

(7) Доколку се утврди дека операторот ги повредил одредбите од склучениот договор или неоправдано му го прекинал обезбедувањето на услугата на крајниот корисник кој поднел приговор од ставот (1) на овој член поради повреда на одредбите од склучениот договор или приговор за неоправдан прекин во обезбедувањето на услугата, крајниот корисник има право да го раскине договорот без надоместок, како и право на поврат на сите неоправдано наплатени парични средства.

(8) Операторот е должен на крајниот корисник да му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот.

(9) Доколку крајниот корисник не е задоволен од донесената одлука по приговорот има право во рок од 15 дена од денот на приемот на истиот до Агенцијата да достави барање за решавање на спор, согласно со членот 55 од овој закон.

(10) Доколку операторот не постапи по приговорот во рокот утврден во ставот (8) на овој член, крајниот корисник има право до Агенцијата да достави барање за решавање на спор во рок од 35 дена од денот на поднесувањето на приговорот до операторот.

Глава четиринаесетта

РАДИОФРЕКВЕНЦИСКИ СПЕКТАР

Управување со радиофреквенцискиот спектар

Член 134

(1) Радиофреквенцискиот спектар е ограничен природен ресурс, јавно добро со значителна, социјална, културна и економска вредност.

(2) Агенцијата и институциите од јавниот сектор, согласно со меѓународните прописи што се применуваат во Република Северна Македонија, а особено со прописите на Меѓународната унија за телекомуникации и на соодветните тела на Европската унија обезбедуваат ефикасно и непречено користење на радиофреквенцискиот спектар и ги обезбедуваат правата на Република Северна Македонија во орбиталните позиции.

(3) Со радиофреквенцискиот спектар на Република Северна Македонија, управува Агенцијата согласно со овој закон, имајќи ги предвид начелата на објективност, транспарентност, конкурентност, пропорционалност и , недискриминација, регулаторните цели од членот 8 од овој закон, како и оствареното усогласување на користење на радиофреквенцискиот спектар на ниво на Европската унија или на меѓународно ниво..

Стратешко планирање и координација на радиофреквенциски спектар

Член 135

Агенцијата и надлежните државни органи на Република Северна Македонија соработуваат со Европската комисија, Меѓународната унија за телекомуникации и надлежните органи на други држави во врска со стратешкото планирање и координацијата на радиофреквенцискиот спектар. Притоа треба, меѓу другото да се има предвид економскиот, безбедносниот, здравствениот јавен интерес, слободата на изразување, културните, научните, социјалните и техничките аспекти на политиките на Република Северна Македонија и различните интереси на корисниците на радиофреквенцискиот спектар со цел

да се оптимизира користењето на радиофреквенцискиот спектар и избегнувањето на штетни интерференции.

План за намена на радиофреквенциски спектар

Член 136

- (1) Со Планот за намена на радиофреквенциски опсеци, чиј составен дел е Табела за намена на радиофреквенциски спектар што го донесува Агенцијата по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија се пропишува намената на радиофреквенцискиот спектар во Република Северна Македонија.
- (2) Во Табелата за намена на радиофреквенциски спектар од ставот (1) на овој член се определува намената на радиофреквенцискиот опсег за одделни радиокомуникациски служби, во согласност со прописите на Меѓународната телекомуникациска унија (ITU) и релевантните прописи на Европската унија и за секој радиофреквенциски опсег, дополнително се утврдува следното:
 - Неговата намена за една или повеќе радиокомуникациски служби во Република Северна Македонија;
 - Неговата намена за една или повеќе соодветни технологии, при што користењето на одделни радиофреквенциски опсеци може да биде независно од применетата технологија (технолошки независно користење);
 - Неговата намена за цивилно и/или владино користење;

Услови и План за доделување и користење на радиофреквенции

Член 137

- (1) Условите за доделба и користење на радиофреквенции во рамките на одделни радиофреквенциски опсеци, определени во Табелата за намена на радиофреквенцискиот спектар од членот 136 од овој закон се утврдуваат во Планот за доделување и користење на радиофреквенции, кои го донесува Агенцијата.
- (2) Планот за доделување и користење на радиофреквенции треба да се базира на Планот за намена на радиофреквенцискиот спектар и да биде во согласност со одредбите на овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон.
- (3) Планот за доделување и користење на радиофреквенции содржи:
 - поделба на територија на Република Северна Македонија, доколку е потребно, на подрачја за доделба на правото за користење на радиофреквенцискиот спектар, при што можат да се одредат посебни услови за користење заради заштита на соседните подрачја од делување на пречки;
 - поделба на радиофреквенциските опсеци на радиофреквенциски канали, заедно со ширината на тие канали, оддалеченоста на тие канали и заштитните канали;
 - можноста за негов пренос или изнајмување;

- условите за доделба и користење на радиофреквенциите од тој радиофреквенциски опсег;
- начинот на доделување на одобренја за користење на радиофреквенции
- други потребни технички услови за користење на радиофреквенциите.

Координација при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции

Член 138

(1) При донесување на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенциите, Агенцијата ги координира активностите со:

- државните органи и институции надлежни за цивилна воздушна пловидба во врска со делот од Планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат за безбедноста во авиосообраќајот,

- државните органи надлежни за планирање и управување со радиофреквенции во врска со делот од Планот што се однесува на користење на радиофреквенциите за потребите на националната безбедност и одбрана и

- регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузијата во врска со делот од планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат во радиодифузијата.

(2) Агенцијата при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции ги има предвид потребите за национална безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот.

Неутралност во однос на технологии

Член 139

(1) Сите видови технологии со кои се обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги и кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за доделување и користење на радиофреквенции, може да се користат во радиофреквенциските опсези согласно со Планот за намена на радиофреквенциските опсези.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционални и

недискриминаторски ограничувања за одредени видови технологии за радио мрежи или безжичен пристап кои се користат за обезбедување на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е неопходно за да се:

- спречи појава на штетни интерференции,
- заштити јавното здравје од електромагнетни полиња, согласно соодветните меѓународни препораки;
- обезбеди технички квалитет на услугата,
- обезбеди максимизација на заедничкото користење на радиофреквенции,
- заштити ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар или
- обезбеди исполнување на цел од општ интерес во согласност со членот 140 од овој закон.

Неутралност во однос на услуги

Член 140

(1) Во радиофреквенциските опсези кои во Планот за намена на радиофреквенциските опсези се определени за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги може да се обезбедуваат сите јавни електронски комуникациски услуги кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за доделување и користење на радиофреквенции.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционални и недискриминаторски ограничувања за одредени видови на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е потребно за исполнување на некое барање согласно со регулативата на Меѓународната унија за телекомуникации или доколку е утврдено со посебен закон.

(3) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди обезбедување на соодветна јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за:

- безбедноста на животот,
- поттикнување на социјална, регионална или територијална сплотеност,
- избегнување на неефикасна употреба на радиофреквенциите или

- поттикнување на културна и јазична разновидност и плурализам на медиумите, на пример, за обезбедување радио или телевизиско емитување.

(4) Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да забрани обезбедување на која било јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за заштита на безбедноста на животот.

Преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги

Член 141

(1) Агенцијата е должна во одредени временски периоди коишто не може да бидат подолги од две години да изврши преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги, утврдени во членовите 139 и 140 од овој закон.

(2) Доколу со извршеното преиспитување од ставот (1) на овој член се утврди потреба од изменување на Планот за намена на радиофреквенциски опсеци или Планот за доделување и распределба на радиофреквенции, Агенцијата ќе ја изврши измената на начин утврден во членот 159 од овој закон.

Користење и услови за користење на радиофреквенции

Член 142

(1) Радиофреквенциите се користи на следните начини:

- без одобрение за користење на радиофреквенции во согласност со членот 143 од овој закон;
- врз основа на одобрение за користење на радиофреквенции, издадено во согласност со постапката од членот 144 од овој закон;
- врз основа на одобрение за користење на радиофреквенции, издадено во согласност со постапките од членовите 145, 147 и 152 од овој закон.

(2) При определување на начинот на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции треба да се има предвид следното:

- посебните карактеристики на тие радиофреквенции;
- потребната заштита од штетни пречки и технолошките решенија за управување со штетните пречки;

- развојот на условите за заедничко користење на радиофреквенцискиот спектар, доколку е тоа применливо;
- обезбедување на технички квалитет на комуникациите или услугите;
- регулаторните цели од членот 8 од овој закон;
- заштитата на ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар.

(3) Со цел да се обезбеди ефикасно и ефективно користење на радиофреквенцискиот спектар или да се поттикне покриеност, треба да се обезбедат следниве можности:

(а) заедничко користење на пасивна или активна инфраструктура што се базира на користење на радиофреквенциски спектар или заедничко користење на радиофреквенциски спектар;

(б) договори за комерцијален пристап до роаминг;

(в) заедничко поставување на инфраструктурата за обезбедување мрежи или услуги што се базираат на користење на радиофреквенциски спектар.

(4) Агенцијата не треба да го спречува заедничкото користење на радиофреквенцискиот спектар согласно ставот (3) на овој член.

(5) За заедничкото користење на радиофреквенцискиот спектар од ставот (3) на овој член, Агенцијата соработува со телото надлежно за заштита на конкуренцијата.

(6) Агенцијата може да го ограничи користењето на радиофреквенцискиот спектар за одделни видови радио мрежи или безжични пристапни технологии, врз основа на начелата на пропорционалност и недискриминација, кога е тоа потребно заради:

- избегнување на штетни пречки;
- заштита на човечкото здравје од делување на електромагнетско поле;
- обезбедување на квалитет на услугите;
- обезбедување на заедничко користење на радиофреквенцискиот спектар;
- заштита на ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар;
- обезбедување на цели од јавен интерес;
- исполнување на условите од радио прописите на Меѓународната телекомуникациска унија (ITU);

(7) Агенцијата редовно ја преиспитува потребата од воведување и примена на ограничувањата од ставот (6) на овој член и ги објавува резултатите од тоа преиспитување.

(8) Ограничувањата од ставот (6) на овој член не претставуваат основа за одземање на одобрението за користење на радиофреквенции

Користење на радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции

Член 143

(1) За радиофреквенциите кој со Планот за намена на радиофреквенциски опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за потребите на националната безбедност и одбрана, како и за други радиофреквенции кои согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенции можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата не издава одобрение за користење на радиофреквенции.

(2) Радиофреквенциите што можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, подетално ги утврдува Агенцијата со подзаконски акт.

Користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите

Член 144

(1) Радиоаматерите можат да користат радиофреквенции кои со Планот за намена на радиофреквенции се наменети за радиоаматерска служба, да имаат положен радиоаматерски испит и на кои Агенцијата им има издадено одобрение за користење на радиофреквенции.

(2) Полагањето на радиоаматерскиот испит од ставот (1) на овој член се врши пред комисија формирана со решение доснесено од стана на директорот на Агенцијата, а согласно со актот од ставот (6) на овој член и согласно со Програмата за полагање на радиоаматерски испит, која ја донесува Агенцијата, имајќи ги предвид препораките и извештаите на СЕРТ и истата се објавува на веб страната на Агенцијата. На радиоаматерот кој го положил радиоаматерскиот испит, Агенцијата му издава диплома за положен радиоаматерски испит во рок од 30 дена од денот на полагањето на радиоаматерскиот испит.

(3) Радиоаматери кои не се државјани на Република Северна Македонија имаат право да ги користат радиофреквенциите од ставот (1) на овој член, доколку поседуваат важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола.

(4) Агенцијата, на радиоаматерот на кого му е издадена диплома за положен радиоаматерски испит или на радиоаматерот кој поседува важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола, по нивно барање им издава одобрение за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите.

(5) Одобрението за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, покрај другото треба да го содржи и доделениот знак за идентификација, како и класата на радиоаматерот.

(6) Начинот на полагањето на радиоаматерскиот испит, радиоаматерските класи, формата, содржината и изгледот на образецот на дипломата за положен радиоаматерски испит, како и формата, содржината и изгледот на образецот на одобрението за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, ги пропишува Агенцијата.

(7) Радиоаматерите од ставовите (1) и (2) на овој член не плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон.

(8) Агенцијата за прашања по одредбите на овој член, соработува со јавните институции и тела надлежни за безбедноста и одбраната на Република Северна Македонија.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по барање

Член 145

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на доставено барање за користење на радиофреквенции во следниве случаи за:

- сопствени потреби на институциите од јавниот сектор поврзани со нивните надлежности и на дипломатски претставништва или на други организации што имаат статус на дипломатски мисии,
- обезбедување на електронски комуникациски услуги што не се јавни,
- радиофреквенции што се користат во рамките на јавната електронска комуникациска мрежа, кога не е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции,
- користење на радиофреквенции наменети за дигитална радиодифузија, на радиодифузер кој е единствен во одредена локална сервисна зона врз основа на одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност и објавена во “Службен весник на Република Северна Македонија“,
- користење на радиофреквенции на радиодифузер за аналогна радиодифузија - радио по претходно донесена одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност - емитување на радио програмски сервис донесена и објавена во “Службен весник на Република Северна Македонија“,
- Јавното претпријатие Македонска радиодифузија за радиофреквенции за изградба и работа на електронска комуникациска мрежа за дигитално терестријално емитување преку два национални дигитални мултиплексни системи и
- издавање на привремено одобрение за користење на радиофреквенции, согласно овој закон.

(2) Барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции особено треба да ги содржи следниве податоци:

- име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓаните,
- назив, седиште, даночен број и број на жиро-сметка, регистарски број и изјава за законски застапник за правни лица,
- краток опис за потребите и намената за користење на бараните радиофреквенции,
- опис на техничките карактеристики на електронската комуникациска мрежа и придружните средства,
- датум на започнување со користење со радиофреквенциите,
- временскиот период во кој ќе се користат бараните радиофреквенции и
- податоци на лице за контакт.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација што се доставува со барањето, подетално ги пропишува Агенцијата со подзаконски акт.

(4) Во случај кога барањето за користење на радиофреквенции не ги содржи податоците и документацијата согласно овој член од законот, Агенцијата, за тоа во писмена форма ќе го извести подносителот на барањето и ќе му даде рок од седум дена од денот на приемот на известувањето да го дополни барањето. Доколку подносителот на барањето во утврдениот рок не постапи по известувањето на Агенцијата, ќе се смета како барањето да не е поднесено.

(5) Агенцијата со решение ќе го одбие барањето за користење на радиофреквенции, доколку утврди дека:

- бараните радиофреквенции не се слободни,
- користењето на бараните радиофреквенции би ја загрозило националната безбедност или е во спротивност на меѓународните договори што ги потпишала или на кои им пристапила Република Северна Македонија,
- барателот е во постапка на стечај или ликвидација,
- на барателот му е изречена мерка на безбедност - забрана за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- на барателот му било одземено претходно издадено одобрение за користење на радиофреквенции за ист вид на услуга по негова вина во последната година или

- работата на радиоуредите на барателот би предизвикала штетни интерференции врз работата на други радиоуреди и опрема, приемници, електрични или електронски системи.

(6) Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за било која измена на податоците утврдени во ставот (2) на овој член во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената.

(7) Агенцијата ќе ги издаде одобренијата за користење на радиофреквенции според редоследот на достава на барањата од ставот (1) на овој член, а во зависност од расположливите технички можности, Агенцијата може да ги прими барањата и по електронски пат.

(8) Агенцијата е должна да го издаде одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 42 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по постапка на јавен тендер или по постапка на јавен тендер со јавно наддавање

Член 146

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции кога е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции.

(2) Бројот на одобренија за користење на радиофреквенции е неопходно да биде ограничен со цел да се обезбеди:

- (а) подобрување на покриеност;
- (б) обезбедување на потребниот квалитет на услугата;
- (в) поттикнување на ефикасна употреба на радиофреквенцискиот спектар, вклучително и со земање предвид на условите поврзани со правата на користење и износите на надоместоци;
- (г) поттикнување на иновации и развој на деловна активност.

(3) Агенцијата по сопствена иницијатива или по барање на заинтересирана страна објавува намера за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции со цел да овозможи јавна расправа по објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

(4) Агенцијата објавата за намерата од ставот (3) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Северна Македонија и на својата веб страница.

(5) Објавата за намерата од ставот (3) на овој член особено содржи:

1) радиофреквенцискиот спектар за кој што ќе се издаваат одобренија за користење на радиофреквенции;

2) бројот на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

3) образложение за причините за објавениот ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

4) рокови и услови под кои ќе се користат радиофреквенциите;

5) висината и начинот налагање на најнискиот износ на еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции и

6) доставување на писма за искажување интерес за користење на објавените радиофреквенции во рок кој што не може да биде покато од рокот утврден за траење на јавната расправа од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата на својата веб страна ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите, при што Агенцијата:

- ќе објави јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање кога примениот број на писма за искажување интерес од ставот (5) точка 6 на овој член е поголем од објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;

- ќе спроведе постапка за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на поднесено барање за користење на радиофреквенции согласно со членот 146 од овој закон во рок утврден од страна на Агенцијата, кога примениот бројот на писма за искажување интерес од ставот (5) точка 6) на овој член е помал или еднаков на објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат.

(7) Агенцијата е должна да донесе одлука за распишување на јавен тендер или на јавен тендер со јавно наддавање во рок од 21 ден по истекот на рокот за доставување на писма за искажување интерес.

(8) Агенцијата мора најмалку еднаш годишно или врз основа на примено основано барање од заинтересирана страна да ги преиспита причините за ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции од ставот (5) точка 2) на овој член, на начин што ќе овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни.

(9) Агенцијата може да го отповика ограничувањето по однос на бројот на одобрености за користење на радиофреквенции, доколку од јавната расправа од ставот (8) на овој член произлезе дека причините поради кои Агенцијата извршила ограничување на бројот на одобрености за користење на радиофреквенции престанале да постојат или дека е тоа потребно за да се обезбедат подобри поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер

Член 147

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на одлука за распишување на јавен тендер што ја донесува директорот на Агенцијата.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член особено содржи:

- намена на радиофреквенциите што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што ваквите радиофреквенции треба да се користат,
- број на одобрености за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени,
- услови, барања и квалификации што треба да ги исполнат понудувачите кои мораат да бидат во согласност со законската регулатива и прописите за просторно планирање,
- критериуми за избор на најдобра понуда, начинот на нивна примена и други можни ограничувања што треба да се земат предвид при оценувањето на понудите,
- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начин на плаќање,
- рок и начин на поднесување на понудите,
- адреса, место, датум и време на јавното отворање на понудите,
- место, време и лице за контакт од кого заинтересираните страни можат да ја добијат тендерската документација, цената на тендерската документација и начинот на плаќање за истата,

- лице за контакт од кого понудувачите можат да добијат дополнителни информации и

- рок во кој понудувачите ќе бидат известени за донесената одлука.

(3) Критериумите за избор врз основа на кој ќе се донесе одлука за избор на најповолен понудувач мора да се темелат на начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, при што треба да се води сметка и за остварување на целите и регулаторните начела утврдени со овој закон.

(4) Агенцијата одлуката од ставот (1) на овој член ја објавува во “Службен весник на Република Северна Македонија“.

(5) Постапката на јавен тендер од ставот (1) на овој член се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Еден од членовите на комисијата мора да биде со завршен правен факултет.

(6) За спречување на судир на интересите во постапките за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер соодветно се применуваат одредбите од Законот за спречување судир на интереси.

(7) Претседателот, заменикот на претседателот, членовите и замениците на членовите на комисијата од ставот (5) на овој член, како и директорот на Агенцијата потпишуваат изјава за непостоење судир на интереси, како и за тоа дека за период од една година од денот на донесувањето на одлуката за избор на најповолен понудувач нема да се вработат во органите на управување на избраниот понудувач. Изјавата претставува дел од досието од спроведена постапка.

(8) Во случај на судир на интереси кај претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици во комисијата од ставот (5) на овој член, истите се повлекуваат од работа на комисијата и се заменуваат со други лица.

Рок за поднесување на понуди

Член 148

(1) Рокот за поднесување на понуди не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на одлуката за распишување на јавен тендер.

(2) Агенцијата нема да ги прифати понудите, измените или дополнувањата на истите, што пристигнале по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку понудите од ставот (2) на овој член се испратени по пошта, тие мораат да му бидат вратени на испраќачот запечатени без претходно да се отворат.

(4) Агенцијата е должна да ги чува во тајност листата на понудувачите и поднесените понуди до истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

Тендерска документација

Член 149

Агенцијата е должна во тендерската документација да ги појасни сите одредби од одлуката за распишување на јавен тендер, наведувајќи ги критериумите за избор, како и дополнителна документација што мора да се обезбеди за понудите да се сметаат за прифатливи.

Постапка за јавно отворање на понуди

Член 150

(1) Отворањето на понудите е јавно.

(2) Комисијата од членот 147 став (5) од овој закон води записник за постапката на отворање на понудите, кој покрај другото мора да содржат архивски број на понудата, податоци за понудувачот и понудената цена, а доколку тендерот е анонимен, податоци за називот или шифрата на понудувачот.

(3) Во текот на целата постапка треба да се води сметка деловните тајни на понудувачите да не бидат објавени.

(4) На јавното отворање се утврдува дали понудите ги содржат сите потребни документи според тендерската документација, но притоа не се разгледува содржината на поднесената документација.

(5) Само понудите што се доставени во утврдениот временски рок и кои се правилно комплетирани и означени ќе бидат отворени.

(6) Јавниот тендер е успешен, доколку е примена најмалку една навремена и правилна понуда што ги исполнува тендерските услови.

(7) Во одлуката за јавен тендер, Агенцијата може да утврди дека јавниот тендер се смета за успешен, доколку е примен друг минимален број на понуди кои ги исполнуваат тендерските услови.

Разгледување и оценување на понуди

Член 151

(1) По завршувањето на јавното отворање на понудите, Комисијата од членот 147 став (5) од овој закон прво утврдува дали сите документи од понудата ги исполнуваат тендерските услови и дали истите се во согласност со закон.

(2) Комисијата од членот 147 став (5) од овој закон ќе ги отфрли од натамошната постапка понудите што не се во согласност со закон и тендерската документација.

(3) По прегледувањето и оценувањето на примените понуди, Комисијата од членот 147 став (5) од овој закон подготвува извештај во кој ги презентира оцените на понудите и прави ранг-листа на понудите според исполнувањето на условите од тендерската документација.

(4) Комисијата од членот 147 став (5) на овој закон при прегледот и оценувањето на понудите мора да ги земе предвид само оние критериуми за избор на најповолен понудувач што се утврдени со закон и со одлуката од членот 148 став (2) од овој закон и тендерската документација, а особено оние што овозможуваат поефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и унапредување и заштита на конкуренцијата.

(5) Директорот на Агенцијата во согласност со Извештајот на Комисијата од членот 147 став (5) од овој закон, во рок од десет дена од денот на приемот на Извештајот ќе донесе Одлука за избор на најповолен понудувач. Директорот на Агенцијата во согласност со Одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 60 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(6) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (5) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавниот тендер во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Северна Македонија“ и на својата веб страница.

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно наддавање

Член 152

(1) Агенцијата издава поединечно одобрение за користење на радиофреквенции преку претходно спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање кога, како единствен критериум за избор на најповолен понудувач е цената.

(2) Директорот на Агенцијата донесува одлука за спроведување на постапка на јавен тендер со јавно наддавање и истата треба особено да содржи:

- радиофреквенции што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што радиофреквенциите треба да се користат,

- број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени;

- услови и барања што треба да бидат исполнети од понудувачите за да се квалификуваат за постапката на јавното наддавање,

- минимален број на понудувачи, кој мора најмалку да биде за еден поголем од бројот на одобренија за користење на радиофреквенции утврдени во ставот (2) точка б) на овој член,

- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начинот на плаќање, при што понудувачите не смеат да понудат помал или ист почетен износ,

- износ на депозитот што треба да се уплати, кој не може да биде повисок од 10% од почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како и начинот и рокот за неговото плаќање со напомена дека на понудувачот кој нема да биде избран за најповолен понудувач во постапката на јавно наддавање уплатениот депозит му се враќа во рок од пет дена од денот на завршувањето на јавното наддавање, а на понудувачот којшто ќе биде избран за најповолен понудувач уплатениот депозит не му се враќа, туку истиот станува составен дел на избраната понудена цена од јавното наддавање,

- начин и рок за уплата на највисоко понудената цена утврдена при јавното наддавање,

- правила за спроведување на постапката за јавно наддавање во согласност со овој закон и

- рок во кој Агенцијата ќе ја донесе одлуката за избор на еден или повеќе понудувачи кој не може да биде подолг од 10 дена од денот на завршувањето на јавното наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се изврши доколку за исто одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи.

(4) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификува само еден понудувач, директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на приемот на извештајот од комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање ќе донесе одлука со која ќе утврди дека постапката по јавниот тендер со јавно наддавање е завршена.

(5) Директорот на Агенцијата во рок од десет дена од денот на донесувањето на одлуката од ставот (4) на овој член ќе донесе одлука за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции на квалификуваниот понудувач од ставот (4) на овој член.

(6) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи, директорот на Агенцијата по предлог на комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање во рок од три дена од денот на приемот на предлогот, донесува одлука за избор на понудувачи кои ќе учествуваат во постапката на јавно наддавање. Во одлуката се утврдува местото и времето на одржување на јавното наддавање коешто не може да биде пократко од 14 дена и подолго од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката. Одлуката со поканата за учество за јавно наддавање се доставува истовремено до сите квалификувани понудувачи во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(7) Агенцијата одлуките од ставовите (2), (4) и (5) на овој член ги објавува во “Службен весник на Република СевернаМакедонија” и на својата веб страница.

(8) Одредбите од членот 147 ставови (5), (6), (7), (8) и (9), како и одредбите од членовите 148, 149, 150 и 151 од овој закон соодветно се применуваат и на постапката за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање.

Начин на спроведување на јавното наддавање

Член 153

(1) Јавното наддавање го спроведува претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање, согласно со овој закон.

(2) Јавното наддавање се одржува во просториите на Агенцијата по пат на усно наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се врши и преку друг соодветен начин утврден од страна на Агенцијата во одлуката од членот 152 став (2) од овој закон, при што мора да се обезбеди секој понудувач директно и континуирано да го следи јавното наддавање на другите понудувачи и да може без какви било пречки да доставува свои понуди.

(4) Во постапката на јавно наддавање понудувачите при секое наддавање не можат да нудат зголемување на понудата пониско од три проценти од почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите од членот 152 од овој закон.

(5) Во постапката на јавно наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата од членот 152 од овој закон го објавува почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите и ги поканува понудувачите да започнат со нудење на повисоки понуди. Пред да ја утврди највисоката понуда претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата мора три пати да ги покани понудувачите да достават повисока понуда.

(6) Доколку и по третата покана за доставување на повисока понуда, не се достави повисока понуда од постојната, претседателот или заменикот на претседателот на комисијата објавува дека постојната понуда е највисока, по што не може да се доставуваат нови понуди.

(7) Доколку во спроведувањето на постапката на јавното наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата, утврдат дека двајца или повеќе понудувачи се договараат или меѓусебно се координираат за начинот и висината на износот на јавното наддавање, истите можат да бидат отстранети од натамошната постапка на јавно наддавање.

(8) За спроведената постапка на јавно наддавање комисијата од членот 152 од овој закон води записник врз основа на кој директорот на Агенцијата донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(9) Агенцијата во согласност со одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 90 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(10) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (9) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавното наддавање во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Северна Македонија“ и на својата веб страница.

(11) Доколку избраниот понудувач одбие да му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции или не ја уплати понудената цена од јавното наддавање на начин и во рок утврден во одлуката од членот 152 став (2) од овој закон, одобрението за користење на радиофреквенции ќе му биде понудено на вториот рангиран понудувач. Доколку и вториот рангиран понудувач одбие да

му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции, постапката на јавен тендер со јавно надавање завршува без издавање на одобрение за користење на радиофреквенции.

(12) Доколку во постапката за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно надавање не се изврши избор на најповолен понудувач или не се издаде одобрение за користење на радиофреквенции, издавањето на одобрение за користење на недоделените радиофреквенции ќе се изврши по постапка согласно со членот 146 од овој закон.

Содржина на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 154

(1) Одобрението за користење на радиофреквенции содржи:

- а) податоци за носителот на одобрението за користење на радиофреквенции;
- б) доделени радиофреквенции;
- в) обврска за обезбедување на услугата или за користење на видот на технологијата за кои што се доделени радиофреквенциите, вклучувајќи ги и барањата за покриеност и квалитет, таму каде што е применливо;
- г) услови за ефективно и ефикасно користење на доделените радиофреквенции;
- д) технички и оперативни услови што треба да се исполнат за да се избегнат штетни интерференции и за да се ограничи изложувањето на јавноста на електромагнетни полиња, таму каде што ваквите услови се различни од оние утврдени со овој закон;
- ѓ) територијална покриеност, таму каде што е применливо;
- е) датум на издавање, времетраење на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции, а таму каде што е применливо и податоци за идентификација во етерот;
- ж) можност и услови за пренос или издавање на правото за користење на доделените радиофреквенции;
- з) надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон;
- с) сите обврски што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, доколку истото е издадено по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

и) обврски кои произлегуваат од меѓународните договори што се однесуваат на користењето на радиофреквенциите, таму каде што е применливо;

ј) посебни услови за експериментално користење на радиофреквенциите и

к) услови што треба да се исполнат при користење на доделените радиофреквенции.

(2) Имател на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за промената во податоците од ставот (1) точка а) на овој член, во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

Времетраење и продолжување на важноста на одобрението

Член 155

- (1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за време не подолго од 20 години, при тоа имајќи ја предвид потребата да се обезбеди конкуренција, ефективно и ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и поттикнување на иновации и ефикасни инвестиции, вклучително и соодветен период за амортизација на инвестициите.
- (2) Кога Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за обезбедување на безжични широкопојасни комуникациски услуги, времетраењето на тоа одобрение не може да биде пократко од 15 години, нити шподолго од 20 години.
- (3) Агенцијата може да донесе одлука со која ќе ја продолжи важноста на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, имајќи ги предвид начелата на пропорционалност, недискриминација и транспарентност.
- (4) Агенцијата, најмалку две години пред истекот на рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, ќе спроведе постапка со цел да оцени дали постојат услови за продолжување на важноста на одобрението од ставот (2) на овој член, при што може, доколку е потребно да одлучи и за измена на условите за користење на радиофреквенцискиот спектар, во согласност со членот 159 од овој закон.
- (5) Агенцијата, пред да ја донесе одлуката за продолжување на рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член и доколку е применливо, за измена на условите за користење на радиофреквенцискиот спектар, Агенцијата ќе спроведе постапка на јавна расправа, во согласност со членот 14 од овој закон, во траење од најмалку три месеци.
- (6) Одлуката за продолжување на рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе ја донесе во рок од 30 дена од денот на завршување на јавната расправа од ставот (5) на овој член, ќе му ја достави на имателот на одобрението и ќе ја објави на својата веб страна.
- (7) Агенцијата нема да го продолжи рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, доколку тоа продолжување не е оправдано, поради било која од следните причини:

- ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар;
- обезбедување на конкуренција;
- обезбедување на покриеност на територијата и населението на Република Северна Македонија со безжичен широкопојасен пристап со зачителен квалитет и големи брзини;
- олеснување на брзиот развој на нови безжични комуникациски технологии;
- заштита на човечкиот живот и јавната безбедност или одбрана;
- доклку против имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е започната постапка во врска со непостапување во согласност со условите утврдени во одобрението.

(8) Доклку Агенцијата нема да го продолжи рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, согласно одредбите од ставот (7) на овој член, истата ќе започне нова постапка за доделување на тој радиофреквенциски спектар.

(9) Со исклучок на ставот (2) на овој член, Агенцијата може да утврди поинаков рок на важење на одобрението за користење на радиофреквенции од ставот (2) на овој член, доколку е тоа оправдано:

- во ограничени географски пофррачја во кои пристапот до мрежите со големи брзини е недоволен или воопшто не постои;
- за одредени краткотрајни проекти и експериментално користење; или
- за радиофреквенцискиот спектар кој може, имајќи ги предвид ограничувањата од членот 142 став (6) од овој закон да се дозволи истовремено користење со безжичните широкопојасни електронски комуникациски услуги.

(10) Рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции кои не се користат за целите од ставот (2) на овој член се утврдува во Планот за доделување и користење на радиофреквенцискиот спектар од членот 137 од овој закон.

(11) Времетраењето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции може да се продолжи по барање на имателот на истото, а во согласност со одлуката од ставот (6) на овој член или Планот за доделување и користење на радиофреквенцискиот спектар од членот 137 од овој закон.

(12) Барањето за продолжување на важноста на одобрението се доставува до Агенцијата, во рок не пократок од 30 дена и не подолг од шест месеци, пред истекот на неговата важност.

(13) Агенцијата, може по службена должност да го измени рокот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции, со цел да обезбеди истовремен престанок на важноста на одобренијата во еден или повеќе радиофреквенциски опсези.

(14) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за воздухоплови и пловни објекти со важност до престанокот на нивната употреба.

Издавање на привремено одобрение за користење на радиофреквенции

Член 156

- (1) Агенцијата може, врз основа на доставено барање за времено користење на радиофреквенции да издаде привремено одобрение за користење на радиофреквенции кое не подлежи на постапките за издавање на одобренија за користење на радиофреквенции од членовите 146 до 152 од овој закон.
- (2) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за ограничена област на покриеност, наменети за испитувања, мерења и атестирање на радиокомуникациска опрема за време не подолго од 90 дена.
- (3) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции наменети за посебни настани за време не подолго од 60 дена.
- (4) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за експериментални цели за ограничена област на покриеност, заради воведување на нови технологии за време не подолго од една година и доколку со истото нема да се предизвика штетна интерференција.
- (5) Важноста на привремените одобренија за користење на радиофреквенции не може да се продолжува.

Обнова на одобрение за користење на радиофреквенции

Член 157

- (1) Агенцијата по службена должност или по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, кое е издадено по постапките од членовите 146 и 152 од овој закон, утврдува дали постои потреба од обнова на одобрението за користење на радиофреквенции, освен доколку во постапката на доделба на тие радиофреквенции, можноста за обнова на одобрението за користење на радиофреквенции е изрично исклучена.
- (2) Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции може да поднесе барање за обнова на одобрението, најмалку пет години, а најдоцна една година пред денот на истекот на рокот на важење на тоа одобрение,
- (3) Агенцијата може по службена должност да спроведе постапка за оцена на потребата од обнова на одобрението за користење на радиофреквенции, најмалку две години пред истекот на рокот на важење на тоа одобрение.
- (4) Во постапката на оцена на потребата од обнова на одобрението за користење на радиофреквенции, Агенцијата го има предвид следното:
 - целите од членот 8 од овој закон, како и целите на релевантните јавни политики на национално ниво или на ниво на Европската унија;
 - спроведување на техничките мерки;
 - преиспитување на соодветното спроведување на условите утврдени во одобрението за користење на радиофреквенции;
 - потребата од поттикнување или избегнување на нарушување на конкуренцијата согласно овој закон;
 - подобрување на ефикасноста во користењето на радиофреквенциите во однос на технолошкиот или пазарен развој;

- потребата од избегнување на сериозни прекини во обезбедувањето на услугите.
- (5) Агенцијата, за оцена на постоење на услови за обнова на одобрието за користење на радиофреквенции од ставот (1) на овој член, спроведува постапка на јавна расправа во согласност со членот 14 од овој закон, при што е должна да ги наведе причините за можната обнова.
- (6) Агенцијата донесува одлука за обнова на одобрието за користење на радиофреквенции од ставот ((1) на овој член, или за спроведување на нова постапка за доделба на радиофреквенциите, имајќи го предвид резултатот од јавната расправа од ставот (5) на овој член, а особено побарувачката за тие радиофреквенции од страна на правни или физички лица кои не се иматели на одобрение за користење на радиофреквенции.
- (7) Доколку Агенцијата донесе одлука за обнова на одобрието за користење на радиофреквенции од ставот (1) на овој член, на имателот на одобрието за користење на радиофреквенции, ќе му издаде ново одобрение за користење на радиофреквенции во кое може да му измени некои од условите за користење на радиофреквенциите и може да го задолжи со плаќање на еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, согласно со членот 33 од овој закон.

Пренесување или издавање под наем на правото на користење на радиофреквенции

Член 158

- (1) Имател на одобрение за користење на радиофреквенции може своето право за користење на тие радиофреквенции да го пренесе или издаде под наем на друго физичко или правно лице, доколку таквото право за тие радиофреквенции е предвидено во Планот за доделување и користење на радиофреквенции и во одобрието за користење на радиофреквенции, а по претходно добиена одлука за согласност од Агенцијата.
- (2) Преносот или издавањето по наем на радиофреквенциите од ставот (1) на овој член може да се договори помеѓу имателот на одобрието за користење на радиофреквенции и друго физичко или правно лице, на пазарна основа, за одделен дел или за целиот радиофреквенциски опсег кој е доделен со тоа одобрение.
- (3) За пренос на радиофреквенцискиот опсег, потребно е да се добие согласност од Агенцијата. Имателот на одобрието за користење на радиофреквенции и правното или физичкото лице на кое се пренесува радиофреквенцискиот опсег, заеднички до Агенцијата доставуваат барање за давање на согласност.
- (4) Во постапката на одлучување по барањето од ставот (3) на овој член, Агенцијата води сметка за спречување на нарушување на конкуренцијата и проверува дали правното или физичкото лице на кое се пренесува радиофреквенцискиот опсег ги исполнува условите за користење на радиофреквенцискиот опсег.
- (5) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе го одбие барањето од ставот (3) на овој член, доколку утврди постоење на основано сомнение дека новиот

- имател на одобрението за користење на радиофреквенции нема да може да ги исполни условите од ставот (4) на овој член,
- (6) Со преносот на радиофреквенцискиот опсег, во целост се пренесуваат и правата и обврските кои произлегуваат од соодветното одобрение за користење на радиофреквенции, вклучувајќи ги и условите за доделба и користење утврдени во тоа одобрение.
 - (7) Доколку Агенцијата ја даде согласноста од ставот (3) на овој член, на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и на правното или физичко лица на кое е пренесен радиофреквенцискиот опсег, ќе му издаде ново одобрение за користење на радиофреквенции. Постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции престанува да важи.
 - (8) За намерата за издавање под наем на радиофреквенцискиот опсег, имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата и да и достави изјава со која презема одговорност за исполнување на сите услови за користење на радиофреквенциите кои се издаваат под наем, вклучувајќи ги и податоците за наемо примачот.
 - (9) Одредбите од овој член не се применуваат на правото на користење на радиофреквенциите што се наменети за вршење на радиодифузна дејност.

Измена на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 159

- (1) Агенцијата може по службена должност да го измени одобрението за користење на радиофреквенции, во случаи на:
- а) се менуваат податоците на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции;
 - б) обезбедување на јавна безбедност;
 - в) измени на Планот за намена на радиофреквенциски опсези, Планот за доделување и користење на радиофреквенции или прописите за условите за користење на радиофреквенциите;
 - г) избегнување на штетната интерференција што не може да се избегне на друг начин;
 - д) усогласување со актите на меѓународното право применливи во Република Северна Македонија;
 - ѓ) постоење на јавен интерес што не може да се задоволи на поинаков начин;
 - е) обезбедување на ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар или

ж) обезбедување на универзална услуга.

(2) Во случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата донесува решение за измена на издаденото одобрение и може да одреди разумен временски рок кој не може да биде пократок од 30 дена во текот на кој имателот на одобрението мора да го прилагоди своето работење.

(3) Во случаите од ставот (1) точки г), е) и ж) на овој член Агенцијата пред да донесе решение за измена на издаденото одобрение писмено ќе го известат имателот на одобрението за користење на радиофреквенции и ќе му даде можност во рок од 14 дена од денот на приемот на известувањето да го изрази своето мислење по однос на предложената измена на одобрението за користење на радиофреквенции.

(4) Во случаите од ставот (1) точки г), е) и ж) на овој член, а доколку се работи за значителна измена на одобрението за користење на радиофреквенции, Агенцијата е должна предложената измена на одобрението да ја објави на својата веб-страница со цел да овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни, согласно со овој закон. Во овој случај Агенцијата го отповикува постојното одобрение и издава ново одобрение за користење на радиофреквенции, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на решението со кое е отповикано постојното одобрение. Важноста на новото одобрение за користење на радиофреквенции е до истекот на времетраењето на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенции.

(5) Измена на одобрението за користење на радиофреквенции може да се изврши и по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции.

(6) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрението за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето.

(7) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки г), е) и ж) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрението за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 60 дена од денот на приемот на барањето, а по спроведувањето на постапката согласно со ставот (3) на овој член.

(8) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки г), е) и ж) на овој член и се работи за значителна измена на одобрението за користење на радиофреквенции, Агенцијата ќе постапи во согласност со ставот (4) на овој член.

Отповикување на одобрението за користење на радиофреквенции

Член 160

(1) Агенцијата може да отповика одобрение за користење на радиофреквенции по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции.

(2) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата може да го отповикува одобрението за користење на радиофреквенции по службена должност по постапка утврдена во членот 47 од овој закон доколку утврди дека:

а) одобрението за користење на радиофреквенции содржи неточни податоци кои биле наведени во барањето за издавање на одобрението за користење на радиофреквенции;

б) не се исполнуваат обврските што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, во постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

в) се прекршуваат некои од условите за користење на радиофреквенции утврдени во одобрението за користење на радиофреквенции во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

г) е пренесено или издадено правото на користење на радиофреквенциите без претходно добиена согласност од Агенцијата;

д) не се платени надоместоците за користење на радиофреквенциите, и по доставено писмено известување согласно со овој закон;

ѓ) на друг начин не може да се избегне штетната интерференција предизвикана од сигналите на радиокомуникациските уреди кон други уреди, приемници, електрични или електронски системи или

е) доколку носителот на одобрението не започнал да ги користи радиофреквенциите во рок од една година од издавањето на одобрението, освен ако поинаку не е предвидено со истото.

(4) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции и по писмено известување за одземање на дозвола за телевизиско или радио емитување од регулаторното тело надлежно за

радиодифузијата. Агенцијата ќе го донесе решението во рок од пет дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Надоместоците за користење на радиофреквенции што се платени за годината во која е отповикано одобрието не се враќаат, во случаите од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 163 од овој закон податоците за имателот на одобрието за користење на радиофреквенции на кого истото му е отповикано согласно со одредбите од овој член. Решението со кое е отповикано одобрието за користење на радиофреквенции, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Престанок на важноста на одобрието за користење на радиофреквенции по сила на закон

Член 161

(1) Одобријата за користење на радиофреквенции по сила на закон престануваат да важат:

а) по истекот на временскиот рок за кој истите биле издадени;

б) доколку имателот на одобрието престанал да постои;

в) доколку имателот на одобрието е во постапка на стечај или ликвидација;

г) доколку на имателот на одобрието му е изречена мерка на безбедност - забрана за вршење на дејност или

д) со престанок на важење на дозволата за телевизиско или радио емитување по сила на закон.

(2) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 163 од овој закон податоците за имателот на одобрието за користење на радиофреквенции кое престанало да важи по сила на закон согласно со одредбите од овој член. Решението со кое се утврдува престанок на важење на одобрието за користење на радиофреквенции, по сила на закон, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

(3) Надоместоците за користење на радиофреквенциите што се платени за годината во која престанало да важи одобрието, со исклучок на ставот (1) точка а) на овој член не се враќаат.

Регистар на доделени радиофреквенции

Член 162

(1) Агенцијата води Регистар на доделени радиофреквенции што се користат во Република Северна Македонија. Регистарот на доделени радиофреквенции содржи податоци за физички и правни лица на кои им се доделени радиофреквенции, со исклучок на радиофреквенциите што се користат за потребите за националната безбедност и одбрана и за заштитата од природни и други елементарни непогоди. Регистарот ги содржи следниве лични податоци: име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ). Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на престанувањето на важноста на одобрувањето за користење на радиофреквенциите.

(2) Агенцијата редовно го ажурира Регистарот на доделени радиофреквенции.

(3) Агенцијата на својата веб страница го објавува Регистарот од ставот (1) на овој член, а применувајќи ги прописите за заштита на личните податоци.

Конкуренција во областа на радиофреквенцискиот спектар

Член 163

(1) Со цел поттикнување на ефикасна конкуренција, Агенцијата може со одлуката за доделба, измена или обнова на одобрувањето за користење на радиофреквенции, врз основа на објективна процена на пазарот и условите на конкуренција на релевантниот пазар, а особено врз основа на проценката на условите за идниот развој на конкуренцијата, имајќи ги предвид расположливите споредбени вредности, да ги утврди следните мерки:

(а) ограничување на опсегот на радиофреквенциски спектар, за кој е дадено право за користење, или, во оправдани околности, дополнителни услови на правото за користење, како што е обезбедување на големопродажен пристап, роаминг, во одредени опсези или во одредени групи на опсези со слични карактеристики;

(б) доколку е соодветно и оправдано, резервирање на одреден дел од опсегот на радиоспектарот или група на опсези за доделба на нови учесници;

(в) одбивање да се доделат нови одобрувања за користење на радиофреквенциски спектар или да се дозволат нови користења на радиофреквенцискиот спектар во одредени опсези, или дополнителни услови при доделување на нови одобрувања за користење за радиофреквенцискиот спектар или дозволување на нови користења на радиофреквенциски спектар, со цел да се избегне нарушување на конкуренцијата со кое било доделување, пренесување или акумулација на права на користење на радиофреквенцискиот спектар;

(г) вклучување услови со кои се забранува преносот на правото на користење на радиофреквенцискиот спектар, или да се одредат услови за тој пренос кои не подлежат на оценка за концентарција, согласно со прописите за заштита на конкуренција, доколку таквиот пренос може да доведе до значително нарушување на конкуренцијата на пазарот;

(д) изменување и дополнување на постојните одобренија за користење на радиофреквенцискиот спектар, доколку е тоа потребно, заради дополнително избегнување на нарушување на конкуренцијата, предизвикано од било каков пренос или акумулација на радиофреквенцискиот спектар.

(2) При одредување на мерките од ставот (1) на овој член, Агенцијата го оценува и можниот ефект на тие мерки врз постојните и идните инвестирања на пазарот и тоа особено на поставување на електронски комуникациски мрежи.

(3) При спроведувањето на мерките од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе ги има предвид и околностите од членот 84 од овој закон и ќе постапи во согласност со членовите 14, 159 или 160 од овој закон.

Пристап до радио локална мрежа (RLAN)

Член 164

(1) Агенцијата не треба да ги спречува операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги да и овозможат пристап на јавноста до нивните мрежи, преку RLAN-ови, кои можат да бидат лоцирани во просториите на крајниот корисник, а по претходно добиена согласност од крајниот корисник.

(2) Кога обезбедувањето на пристап преку RLAN до јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги не е дел од економска активност или јавна услуга што не зависи од пренос на сигнали во тие мрежи, за обезбедувачот на таквиот пристап не важат одредбите од овој закон.

(3) На обезбедувачите на пристапот од ставот (1) на овој член се применуваат правилата за одговорност утврдени со прописите со кои се уредува електронската трговија.

(4) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги не смеат едностарно да го ограничат или спречат крајниот корисник да:

(а) има пристап до RLAN по негов избор обезбеден од трети лица; или

(б) на други крајни корисници да им овозможи реципрочно или, поопшто, пристап до нивните мрежи преку RLAN, вклучително и активности на трети страни, со кои се обединуваат радиските локални мрежи (RLAN) на различни крајни корисници и се ставаат на располагање на јавноста.

(5) Не е дозволено неоправдано ограничување на обезбедување пристап до RLAN, за потреби на јавноста, а особено:

- (а) за јавните институции или во јавни места близу просториите до јавните институции кога тој пристап овозможува поддршка на јавните услуги што се обезбедуваат во тие простории;
- (б) за активностите на невладините организации или јавни институции RLAN овите на различните крајни корисници да се обединат и да ги направат реципрочно, или генерално достапни и доколку е применливо, RLAN ови на кои е обезбеден јавен пристап во согласност со точката (а) од овој став.

Поставување и работа на безжични пристапни точки со краток домет

Член 165

- (1) Поставувањето на безжични пристапни точки со краток домет, кои ги имаат карактеристиките во согласност со ставот (3) на овој член, не смеат да се условуваат со било какво градежно, урбанистичко или друго претходно одобрение.
- (2) Министерот надлежен за работите од областа на градењето може да пропише обврска за издавање на дозвола за поставување на безжични пристапни точки со краток домет, доколку се работи за згради или места со архитектонска, историска или природна вредност, кои се заштитени со закон или со друг пропис, како и поради јавната безбедност.
- (3) Потребните физички и технички карактеристики, како што е максималната големина, тежина и доколку е применливо, моќноста на емитување на безжичните пристапни точки со краток домет се пропишуваат со акт донесен од страна на Агенцијата, имајќи ги предвид соодветните препораки на Европската комисија.
- (4) Операторите имаат право на пристап на секоја физичка инфраструктура која е во сопственост или со која управува институција од јавниот сектор и технички е соодветна за поставување на безжична пристапна точка со краток домет, или која е потребна за поврзување на таквата пристапна точка на рбетна мрежа, вклучувајќи улична опрема, како што се столбовите за улично осветлување, сообраќајните знаци, столбовите за сообраќајна сигнализација, рекламните табли, како и автобуските и железничките станици.
- (5) Институциите од јавниот сектор се должни да ги задоволат сите разумни барања за пристап до физичката инфраструктура од ставот (4) на овој член, врз основа на праведни, разумни, транспарентни и недискриминаторски услови, кои се објавуваат во единствената точка за информации.
- (6) Доколку за поставување на безжичните пристапни точки со краток домет од ставот (1) на овој член се наплаќа надоместок, висината на тој надоместок не може да биде поголем од реалните трошоци за обработка на барањето за поставување на безжичните пристапни точки со краток домет, без разлика на било каков договор склучен на пазарна основа,
- (7) Надоместокот од ставот (6) на овој член не се наплаќа за поставување на безжични пристапни точки со краток домет од ставот (1) на овој член на зградите или во просторите кои се во сопственост или со кои управуваат јавните институции.

Контрола на радиофреквенцискиот спектар и заштита од пречки

Член 166

- (1) Заради спроведување на усогласеност во користењето на радиофреквенциите на национално и меѓународно ниво, вршење на контрола на радиофреквенцискиот спектар, мерења, испитувања и утврдување на причините за појава на пречки во радиофреквенцискиот спектар и преземање на мерки за нивно отстранување, за вршење на други стручни и технички работи во делот на ефикасното управување со радиофреквенцискиот спектар, во Агенцијата се формира организациона единица за контрола и мерење на радиофреквенцискиот спектар, со потребната мерна, компјутерска и комуникациска опрема.
- (2) Операторите на електронски комуникациски мрежи се должни да вршат мерења, испитувања и утврдување на причините за пречки, како и да преземаат мерки за нивно отстранување, внатре во сопствените електронски комуникациски мрежи.
- (3) Агенцијата врши мерење, испитување и утврдување на причините за пречки кои ги предизвикуваат радио станиците, радио системите и друга радио опрема, или друга електронско комуникациска опрема надвор од електронските комуникациските мрежи на операторот.
- (4) Работите од ставот (3) на овој член во однос на пречките во радиофреквенцискиот спектар, кои ги предизвикуваат електронските комуникациските мрежи, радио станиците, радио системите или другата радио опрема на друга држава, Агенцијата ги врши во соработка со надлежните тела на таа држава, во согласност со релевантните прописи на Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), Европската конференција за поштенска и телекомуникациска управа (CEPT) и Европската унија.
- (5) Работите од ставот (3) на овој член во однос на пречките во радиофреквенцискиот спектар, кој го користат вооружените сили на Република Северна Македонија, полицијата и безбедносно-информативните агенции, во согласност со Планот за намена на радиофреквенциски спектар, ги вршат нивни овластени лица, по службена должност или по барање на Агенцијата

Глава петнаесетта

НУМЕРАЦИЈА

Управување со броеви и серии на броеви и План за нумерација

Член 167

- (1) Управувањето со нумерацискиот простор во Република Северна Македонија, како природно ограничено општо добро, заради обезбедување на разумна, рамномерна и ефикасна употреба на броевите и/или сериите на броеви се темели на меѓународните прописи и меѓународни договори и спогодби на кои што е обврзана Република Северна Македонија.
- (2) Агенцијата управува со нумерацискиот простор, ја планира употребата и спроведува доделување на броеви во согласност со План за нумерација.

(3) Планот за нумерација од ставот (2) на овој член, ги утврдува структурата, должината и намената на броевите и сериите на броеви кои ги користат операторите и другите правни или физички лица утврдени во членот 168 од овој закон, за да се обезбеди еднаква достапност на соодветните броеви за сите оператори на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги и другите правни или физички лица .

(3) Планот за нумерација од ставот (2) на овој член го донесува Агенцијата во согласност со овој закон и меѓународните договори кои ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија со цел:

а) да се обезбеди потребен нумерациски простор за преносливост на броеви и избор на оператор;

б) да се обезбеди воведување на нови електронски комуникациски услуги;

в) да се обезбеди идентификација, рутирање и наплата;

а) да се обезбеди ефикасно структурирање и употреба на броевите и сериите на броеви;

б) да се задоволат потребите на операторите и другите правни лица кои имаат право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон и

в) да се обезбеди доделување и користење на броевите и/или сериите наброеви на објективен и недискриминаторски и транспарентен начин.

(5) Во случај на измена на Планот за нумерација од ставот (1) на овој член, која би предизвикала значителни измена во системот на нумерирање и постоечката технологија со која се обезбедуваат јавните електронски комуникациски услуги, измената на Планот не смее да биде применета во рок пократок од две години од денот на нејзиното донесување.

(6) Агенцијата води регистар на доделените броеви и/или серии на броеви и на имателите на доделени броеви и/или серии на броеви и истиот го објавува на својата веб страница. Формата и содржината на регистарот ги пропишува Агенцијата.

Начин на доделба на броеви и/или серии на броеви

Член 168

(1) Агенцијата, со решение доделува броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација имајќи ги предвид начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност.

(2) Секој оператор на електронски комуникациски мрежи и/или услуги има право до Агенцијата да достави барање за доделување на броеви или серии на броеви од Планот за нумерација. Право да поднесе барање има и правно или физичко лице кое не е оператор на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, заради обезбедување на посебни услуги.

- (3) Операторите на кои Агенцијата со решение им доделила броеви и/или серии на броеви, можат да ги доделуваат тие броеви и/или серии на броеви на правни и физички лица кои не се оператори на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и на крајни корисници, во согласност со актот од ставот (б) на овој член.
- (4) Агенцијата им доделува броеви и/или серии на броеви на правните или физичките лица кое не се оператори на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, доколку, имајќи ја предвид моменталната и идната побарувачка, наменила соодветен нумерациски простор за таа цел во Планот за нумерација.
- (5) Агенцијата може да донесе одлука со која ќе го запре натамошното доделување на броеви и/или на серии на броеви на правните или физичките лица од ставот (4) на овој член, доколку утврди дека постои ризик од исцрпување на нумерацискиот простор.
- (6) Агенцијата со акт подетално го пропишува начинот и постапката за доделување на броеви и/или серии на броеви, содржината и формата на барањето како и податоците што се приложуваат кон барањето.

Барање за доделување на броеви и/или серии на броеви

Член 169

- (1) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација, врз основа на поднесено писмено барање за доделување на броеви и/или серии на броеви.
- (2) Барањето од ставот (1) на овој член ги содржи следниве податоци:
 - а) назив, седиште, доказ за регистрација на дејноста и податоци за законскиот застапник;
 - б) доказ дека барателот има право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;
 - в) податоци за видот, количината и целта на користење на броевите и/или сериите на броеви што се бараат;
 - г) план за процена на потребите за наредната година, доколку барателот планира во тој период да користи поголем број на броеви и/или серии на броеви и
 - д) планиран датум за започнување со користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

Решавање по барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви

Член 170

(1) Барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви кое ги содржи сите податоци во согласност со членот 169 од овој закон, се решаваат согласно редоследот на прием во Агенцијата,

(2) Агенцијата ќе го усвои барањето од ставот (1) на овој член и ќе донесе решение за доделување на броеви и/или серии на броеви во рок од 15 дена, односно во рок од 21 дена од денот на приемот на целосното барање во случај на доделување на броеви и/или серии на броеви кои со Планот за нумерација се предвидени за посебни услуги, доколку се исполнети следните услови:

- броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација се за остварување на целите наведени во поднесеното барање;
- броевите и/или сериите на броеви се расположливи.

(3) Решението за доделување на броеви и/или серии на броеви од ставот (2) на овој член треба особено да содржи:

1) податоци за имателот на правото за користење на броеви и/или серии на броеви;

2) доделените броеви и/или серии на броеви и

3) условите за користење на броевите и/или сериите на броеви согласно со членот 173 од овој закон.

4) времетраење на користење на доделените броеви и/или серии на броеви, кое не може да биде пократко од една година.

(4) Имателот на решението за доделување броеви и/или серии на броеви е должен да ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците од ставот (1) точка 1 на овој член во рок од 30 дена од денот на настаната промена.

(5) Агенцијата може да одбие барање за доделување на броеви и/или серии на броеви, доколку:

а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;

б) подносителот на барањето нема право да му се доделат броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) на подносителот на барањето веќе му е одземено решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во последните пет години по службена должност и

г) планираната употреба не го оправдува доделувањето на бараната количина или вид на броеви и/или серии на броеви.

Постапка за доделување на броеви и/или серии на броеви од посебна економска вредност

Член 171

- (1) Агенцијата може, по спроведена јавна расправа во согласност со членот 14 од овој закон, да донесе одлука со која ќе утврди нумерациски простор од Планот за нумерација со посебна економска вредност.
- (2) Агенцијата правото на користење на нумерацискиот простор од ставот (1) на овој член ќе го додели врз основа на претходно спроведена постапка на јавен тендер, Содржината, постапката, условите и роковите за спроведување на јавниот тендер, како и критериумите за избор од ставот (3) на овој член, се утврдуваат со одлука на Агенцијата.
- (3) Критериумите за избор, врз основа на кои Агенцијата ќе избере еден или повеќе понудувачи во постапката на јавниот тендер од ставот (2) на овој член, треба да се базираат на начелата на објективност, транспарентност, пропорционалност и недискриминација, при што особено треба да се имаат предвид регулаторните цели од членот 8 од овој закон.
- (4) Агенцијата, врз основа на критериумите за избор од ставот (3) на овој член, а по спроведеното оценување на сите примени понуди во постапката на јавниот тендер од ставот (2) на овој член, ќе донесе одлука;
 - за избор на еден или на повеќе најповолни понудувачи, во зависност од расположливиот нумерациски простор, за кој е објавен јавниот тендер, или
 - за поништување на јавниот тендер, доколку ниту една понуда примена во постапката на јавниот тендер од ставот (2) на овој член не ги исполнува критериумите за избор од ставот (3) на овој член.
- (5) Одлуката за доделба на нумерацискиот простор од ставот (4) на овој член, Агенцијата ќе ја донесе во рокот утврден во членот 170 став (2) од овој член, кој може да се продолжи за најмногу 21 ден. Рокот започнува да тече од денот на објавувањето на јавниот тендер.

Услови за користење на броеви и/или серии на броеви

Член 172

- (1) Операторите на кои Агенцијата со решение им доделила броеви и/или серии на броеви, се должни да ги исполнат следните услови за користење на броевите и/или сериите на броеви;
 - да ги користат доделените броеви и/или серии на броеви во согласност со Планот за нумерација;
 - да ги користат доделените броеви и/или серии на броеви, само за целите наведени во барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви;

- да започнат со користење на доделените броеви и/или серии на броеви, во рок од една година од денот на приемот на решението за доделување броеви и/или серии на броеви;
- редовно да водат попис на броевите и/или сериите на броеви кои им се доделени со решение на Агенцијата, како и попис на броевите и/или сериите на броеви кои им ги доделиле на користење на други оператори на електронски комуникациски мрежи и/или услуги и правни или физички лица кои не се оператори на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и на крајните корисници;
- да доделуваат броеви и/или серии на броеви на користење на правни или физички лица, или крајни корисници, само во согласност со одредбите на актот од членот 169 став (4) од овој закон и тие броеви и/или серии на броеви на соодветен начин да бидат достапни во електронските комуникациски мрежи во Република Северна Македонија;
- да овозможат преносливост на број во согласност со членот 124 од овој закон;
- да обезбедуваат известувања за крајните корисници од јавниот именик во согласност со членот 130 од овој закон;
- ефикасно да го користат доделениот нумерациски простор;
- да ги исполнуваат обврските преземени во постапката на јавниот тендер од членот xx од овој закон;
- да го користат нумерацискиот простор за периодот утврден во членот 170 од овој закон, при што се должни да се придржуваат кон сите измени на Планот за нумерација;
- да се придржуваат кон обврските кои произлегуваат од релевантните меѓународни прописи, договори или спогодби кои се однесуваат на користење на нумерацискиот простор;
- да го користат бројот во согласност со услугата за која тој број е наменет.

Пренос на правото на користење на броеви и/или серии на броеви

Член 173

(1) Оператор, или правно или физичко лице кое со решение на Агенцијата за доделување на броеви и/или серии на броеви има право на користење на тие броеви и/или серии на броеви, може тоа право да го пренесе на друг оператор, или на правно или физичко лице, по претходно добиена согласност од Агенцијата. (2) Барањето за давање на согласност за пренос на правото на користење на броеви и/или серии на броеви, заеднички, двата оператори или правни или физички лица од ставот (1) на овој член, го доставуваат до Агенцијата.

(3) Барањето од ставот (2) на овој член ги содржи следните податоци:

- назив и адреса на подносителот на барањето кој го пренесува правото на користење на броеви и/или серии на броеви;

- назив и адреса на подносителот на барањето на кого се пренесува правото на користење на броеви и/или серии на броеви;

- услугата за која се бара пренесување на правото на користење на броеви и/или серии на броеви;

- броевите и/или серии на броеви за кои се бара пренос на правото на користење;

- посебната услуга за која броевите се доделени, во случај на пренос на правото за користење на броеви кои му се доделени на правното или физичко лице од членот 132 од овој закон.

(4) Агенцијата ќе донесе одлука со која ќе ја даде согласноста од ставот (1) на овој член и ќе донесе ново решение за доделување на броеви и/или серии на броеви, во рок од 15 дена, доколку операторот или правното или физичко лице на кое се пренесува правото на користење на броеви и/или серии на броеви, ги исполнува сите услови за доделба и користење на броеви и/или серии на броеви, во согласност со одредбите од овој закон.

(5) Одлуката од ставот (4) на овој член, Агенцијата ќе ја објави на својата веб страна.

Измена на решение за доделување на броеви и/или серии на броеви

Член 174

(1) Агенцијата може, по службена должност, да измени претходно донесено решение за доделување на броеви и/или серии на броеви во случај на измена на Планот за нумерација во рок од 30 дена од денот на примената на измената на Планот за нумерација. Во ваков случај имателите на правото за доделување на броеви и/или серии на броеви немаат право на соодветен надоместок.

(2) Агенцијата, доколку е технички возможно, може да измени решение за доделување на броеви и на барање на имателот на истото.

Одземање на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви

Член 175

(1) Агенцијата ќе донесе решение со која во целост или делумно ќе го одземе правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви, доколку утврди дека е исполнет било кој од следните услови:

- Доколку решението за доделување на броеви и/или серии на броеви е донесено врз основа на неточни податоци или документација од значење за спроведување на постапката за решавање по барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви;
- Доколку користењето на доделените броеви и/или серии на броеви не е во согласност со Планот за нумерација;

- Доколку операторот или правното или физичко лице не започнало со користење на доделените броеви и/или серии на броеви во рок од една година од денот на приемот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви;
- Доколку операторот или правното или физичко лице не постапува со доделените броеви и/или серии на броеви во согласност со условите за користење утврдени со овој закон и решението за доделување на броеви и/или серии на броеви;
- Доколку во рокот утврден во опомената за неплаќање, не го плати надоместокот за користење на броеви и/или серии на броеви;
- Доколку на операторот, или на правното или физичкото лице му е забрането вршење на дејноста за која ги користи доделените броеви и/или серии на броеви;
- Доколку операторот, или правното или физичкото лице не сака повеќе да ги користи доделените броеви и/или серии на броеви;
- Доколку операторот, или правното или физичкото лице, престанало да постои;
- Доколку користењето на доделените броеви и/или серии на броеви е спротивно на јавниот интерес на Република Северна Македонија;
- Во други случаи на бришење на операторот, во согласност со членот 24 став (10) од овој закон.

(2) Решението од ставот (1) на овој член треба да биде образложено и да се заснива на начелото на транспарентност, имајќи го предвид јавниот интерес на Република Северна Македонија и економскиот ефект од одземањето на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Решението од ставот (1) на овој член треба да содржи рок во кој операторот или правното или физичко лице ќе престане со користење на броевите и/или сериите на броеви кои со таа одлука му се одземени.

(4) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени броеви и/или серии на броеви податоците за доделените броеви и/или серии на броеви и за имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви на кого му е одземено правото за користење на доделените броеви и/или серии на броеви согласно со одредбите од овој член. Решението со кое е одземено правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Пристап до броеви и услуги

Член 176

(1) Меѓународни повици до комуникациски услуги помеѓу лица кои користат нумерација се остваруваат со користење на меѓународен префикс “00“ пред кодот на државата доделен од Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и националниот број од Планот за нумерација, согласно со овој закон.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик со броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, кога е тоа технички и економски возможно и кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини не го ограничил пристапот на повикувачи од одредени географски подрачја се должни на крајните корисници да им обезбедат:

- пристап и користење на услуги со користење на негеографски броеви, вклучително и на земјите членки во Европската унија и

- пристап до сите броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, без оглед на технологијата и уредите кои се користат од страна на операторот.

(3) Операторите од ставот (2) на овој член можат на поединечна основа да го оневозможат пристапот до броевите или услугите кога постои оправдано сомнение за измама или злоупотреба. Во овој случај Агенцијата ќе донесе одлука со која на операторот ќе му нареди да се откаже од соодветниот приход од интерконекција или од други услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да им обезбедат на корисниците на услуги од други држави можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, ако е тоа технички и економски возможно, освен во случаи кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини го ограничил пристапот на повикувачи од определени географски подрачја.

Европски броеви за услуги со социјална вредност

Член 177

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон се должни да овозможат воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116 и е наменета за услуги со посебна социјална вредност во сосогласност со Планот за нумерација, а особено кон бројот 116000 кој е бесплатен и е наменет за службата надлежна за пријавување на изчезнати деца и бројот 116111 кој е наменет за службата за помош на деца

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни во најголема можна мера на лицата со инвалидитет да им овозможат пристап кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116.

(3) Агенцијата на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите за услуги со социјална вредност од ставот (1) на овој член.

Глава шеснаесетта

ДИГИТАЛНИ РАДИО И ТЕЛЕВИЗИСКИ УСЛУГИ

Дигитални радио и телевизиски услуги, интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема

Член 178

- (1) Јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги треба да се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран.
- (2) Операторите на јавни комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член се должни при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран да го задржат нивниот формат.
- (3) Обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги, без оглед на начинот на пренос се должни да користат отворен АПИ.
- (4) Обезбедувачите на современа дигитална телевизиска опрема наменета за прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги од интерактивни дигитални телевизиски платформи треба да користат отворен АПИ во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации.
- (5) Агенцијата може на оператор да му наметне обврска да обезбеди пристап до АПИ и електронски програмски водич под праведни, соодветни и недискриминаторски услови.
- (6) Агенцијата со подзаконски акт ги пропишува барањата за интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и барањата за интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема што се користи од потрошувачите, при што треба да го има предвид обезбедувањето на интероперабилноста на телевизиските услуги за крајните корисници со инвалидитет.

Емитирање преку дигитален терестријален систем

Член 179

- (1) Оператор на дигитален терестријален мултиплекс на кого Агенцијата му има издадено одобрение за користење на радиофреквенции за емитирање на програмски сервиси на радиодифузери кои од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија добиле дозвола за емитирање преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс е должен да ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност и недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери.
- (2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да работи согласно со овој закон и прописите кои произлегуваат од него, како и во согласност со Планот за намена и распределба на преносни капацитети на дигитален терестријален мултиплекс што го донесува регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член е должен сите услови и цени за дигитално емитување да ги објави на својата веб страница и да ги достави до Агенцијата.

(4) Доколку операторот од ставот (1) на овој член планира да направи промени во условите и цените од ставот (3) на овој член, е должен до Агенцијата да достави писмено известување со детално образложение за планираните промени, во рок кој не може да биде пократок од 60 дена од денот на планираната промена, со цел истата да спроведе активности за да ја утврди економската оправданост за условите и цените и доколку е потребно да преземе мерки согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(5) Операторот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија за доделените дозволи на радиодифузери за емитување преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс да склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување согласно со условите и цените утврдени во ставот (3) на овој член, условите во дозволата на радиодифузерот и да започне дигитално да го емитува неговиот програмски сервис. Агенцијата ќе го пропише образецот на договорот и истиот ќе го објави на својата веб страница.

(6) Договорот од ставот (5) на овој член се склучува за временски период кој не може да биде пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата, а операторот е должен во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот истиот да го достави до Агенцијата.

(7) Доколку договорот не се склучи во рокот утврден во ставот (5) на овој член било која од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(8) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување.

Системи со условен пристап

Член 180

(1) Системите за условен пристап до дигитални телевизиски или радио услуги што се користат во Република Северна Македонија треба да поседуваат технички способности што на операторите и/или давателите на јавни комуникациски услуги ќе им овозможат контрола на трошоците, односно контрола на услугите што се обезбедуваат преку овие системи на локално или регионално ниво.

(2) Операторите кои нудат услуги на условен пристап, со кои се овозможува пристап до дигитални телевизиски или радио услуги се должни, под праведни, разумни и недискриминаторски услови, на сите радиодифузери да им обезбедат технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери.

(3) Операторите кои нудат услуги на условен пристап се должни да водат посебно сметководство за услугите со условен пристап одделно од другите активности.

(4) Агенцијата соработува со Државниот пазарен инспекторат во врска со работите кои се однесуваат на направите за условен пристап.

Глава седумнаесетта

РАДИО ОПРЕМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКА ТЕРМИНАЛНА ОПРЕМА

Пуштање на пазар и ставање во употреба радио опрема и телекомуникациска терминална опрема

Член 181

(1) Пуштањето на пазар и ставање во употреба на радио опрема и телекомуникациска терминална опрема е согласно со Законот за безбедност на производите и прописите донесени врз основа на него.

(2) Увозот, производството, продажбата, изнајмувањето и користењето на радио опрема што предизвика пречки во радиофреквенциите на јавните електронски комуникациски мрежи, не се дозволени освен во случаи кога тоа го бараат интересите на одбраната или националната безбедност.

Објавување на спецификациите на интерфејсите

Член 182

(1) Операторите на јавните комуникациски мрежи во Република Северна Македонија пред да започнат со обезбедување на јавните комуникациски услуги се должни на својата веб страница да го објавуваат и ажурираат видот и техничките спецификации на интерфејсот на своите јавни комуникациски мрежи.

(2) Техничките спецификации од ставот (1) на овој член треба да бидат доволно детални, за да овозможат дизајнирање на телекомуникациска терминална опрема што ќе ги овозможи сите услуги, обезбедени преку соодветните интерфејси. Техничките спецификации особено треба да ги содржат сите информации кои на производителите ќе им овозможат по свој избор да спроведат соодветни тестови во поглед на суштинските барања, применливи за телекомуникациската терминална опрема.

Пријава на радио опрема

Член 183

(1) Пред да пушти на пазарот или да стави во употреба радио опрема, која користи радиофреквенциски опсези, што не се хармонизирани на ниво на Европската унија, производителот или неговиот овластен застапник или пак лицето одговорно за пуштање на ваквата опрема на пазар и употреба, е должно за тоа да побара согласност од Агенцијата. Барањето за согласност се доставува до Агенцијата во рок не пократок од 30 дена од планираниот датум на пуштање на пазарот или ставање во употреба на радио опремата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи:

- име и адреса на барателот,

- назив на радио опремата, производителот, намената и нејзините технички параметри,

- радиофреквенциски опсези, канална распределба, тип на модулација и максимална моќност на предавател и

- идентификациски број на овластеното тело за сообразност.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член подетално го пропишува Агенцијата.

(4) Агенцијата одлучува по барањето од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на истото.

(5) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе го одбие барањето, односно нема да се даде согласноста од ставот (1) на овој член, доколку се утврди дека пуштањето на пазарот или ставањето во употреба на радио опремата од ставот (1) на овој член е во спротивност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Поврзување на радиоопрема и телекомуникациска терминална опрема

Член 184

(1) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема ги исполнува условите утврдени во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз

основа на него и овој закон, операторите на јавните комуникациски мрежи и/или услуги не смеат да го одбијат поврзувањето на таквата опрема.

(2) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема која ги исполнува условите од ставот (1) на овој член предизвикува оштетувања на мрежата или прави штетни пречки или му штети на функционирањето на мрежата, операторот на јавната комуникациска мрежа може да го одбие поврзувањето на таквата опрема на својата мрежа, да ја исклучи или да ја повлече од употреба и за тоа да ја извести Агенцијата.

(3) Во одредени итни случаи доколку е тоа неопходно да се заштити мрежата, операторот може без одлагање да ја исклучи опремата од ставот (1) на овој член и доколку на корисникот без одлагање и без трошоци за него може да му понуди друго соодветно решение, за што веднаш ја известува Агенцијата.

(4) Корисниците не смеат да приклучат на јавна телекомуникациска мрежа радио опрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз основа на него и овој закон.

Регистар на телекомуникациска терминална опрема

Член 185

(1) Агенцијата дава мислења и соработува со надлежните институции во однос на прашањата за увозот и употребата на радио опремата и телекомуникациската терминална опрема.

(2) Агенцијата води електронски регистар на телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (2) на овој член, како и видот на податоците и начинот на доставување на податоците потребни за водење на регистарот ги пропишува Агенцијата.

(4) Операторите, правни или физички лица регистрирани за продажба на телекомуникациска терминална опрема, како и правни или физички лица кои набавиле телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги или истата ја добиле како подарок или донација од лица надвор од територијата на Република Македонија се должни на Агенцијата да и достават податоци согласно со актот од ставот (3) на овој член.

(5) Операторите се должни на барање на Агенцијата да ја исклучат од јавната мобилна комуникациска мрежа телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот од ставот (2) на овој член.

Глава осумнаесетта

БЕЗБЕДНОСТ И ИНТЕГРИТЕТ НА ЈАВНИТЕ ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И УСЛУГИ И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Безбедност на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги

Член 186

(1) Операторите се должни да преземаат соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управуваат со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите. Имајќи го предвид техничкиот напредок, овие мерки треба да обезбедат ниво на безбедност кое е соодветно на настанатиот ризик. Овие мерки особено треба да се преземаат за да се спречи и минимизира влијанието на безбедносните инциденти врз корисниците и меѓусебно поврзаните мрежи.

(2) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи треба да ги преземаат сите соодветни чекори за да го обезбедат интегритетот на нивните мрежи и истовремено, континуитетот на услугите кои ги обезбедуваат со тие мрежи.

(3) Заради спроведување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член операторите на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги треба да усвојат и имплементираат политика за безбедност со која ќе се утврди ранливоста на системот, надзорот и спроведување превентивни и корективни мерки, како и мерки за ублажување на инциденти по безбедноста и интегритетот на мрежите.

(4) Операторите се должни веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите, по електронски пат на Агенцијата да и достават известување за истото. Доколку е тоа соодветно Агенцијата за истото може да ги известува националните регулаторни тела од други земји, како и Европската агенција за безбедност на мрежи и информации (ENISA). Исто така, доколку е тоа соодветно и во зависност од степенот на нарушување на безбедноста или интегритетот на мрежите или услугите, Агенцијата за истото ќе го известува и телото надлежно за справување со компјутерски идентитети во Република Македонија.

(5) Агенцијата е должна на Европската агенцијата за безбедност на мрежи и информации (ENISA) да и поднесе годишен збиен извештај за добиените известувања од страна на операторите, како и за преземените активности согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Во случај на значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да ги информира претплатниците за таквиот ризик и доколку истиот е надвор од опсегот на мерки кои ги презема операторот, да ги информира и за можните решенија за отстранување на ризикот како и за можните трошоци за таквите решенија.

(7) Агенцијата во согласност со органот надлежен за заштита на личните податоци ќе донесе подзаконски акт со кој ќе го пропише начинот во кој операторите се должни да ги спроведат одредбите од овој член, преку задолжителни инструкции, формата, содржината и начинот на доставување на известувањата утврдени со овој член и членот 193 од овој закон, како и формата и содржината на регистарот на нарушувањата на безбедноста на личните податоци и начинот на неговото водење од членот 193 став (б) од овој закон.

(8) Агенцијата може од операторите од ставот (1) на овој член да бара:

а) да и достават потребни информации за проценка на безбедноста и/или интегритетот на нивните услуги и мрежи, вклучително и усвоените политики за безбедност и

б) да обезбедат безбедносна ревизија која ја врши квалификувано независно тело или надлежен државен орган и резултатите од истата да ги направат достапни за Агенцијата. Трошоците за ревизијата ги плаќа операторот.

(9) Агенцијата има право да ги испита случаите на неусогласеност и ефектите од истото врз безбедноста и интегритетот на мрежите.

Проценка на профилот на ризик кај добавувачите и производителите мрежи кај операторите

Член 187

(1) Агенцијата во соработка со Националниот Центар за одговор на Компјутерски Инциденти периодично изработува детална проценка на профилот на ризик на национално ниво на сите релевантни добавувачи и производители на мрежна опрема кај операторите.

(2) Агенцијата наметнува обврски за ограничување или исклучување на можноста за снабдување на опрема за критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи со цел ублажување на ризиците по мрежната безбедност, од добавувачи и производители што се сметаат за високо ризични, согласно со процената на профилот на ризик од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата во соработка со Националниот Центар за одговор на Компјутерски Инциденти ги определува критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи.

(4) При проценка на профилот на ризик за добавувачите и производителите на мрежна опрема, Агенцијата ќе ги земе во предвид особено следниве фактори:

- дали добавувачите и производителите се под надзор на влада на друга држава без независна судска контрола,
 - дали добавувачите и производителите имаат јавно достапни информации за нивните основачи, деловни соработници, како и за органите на управување и раководење,
 - дали добавувачите и производителите поддржуваат иновации и ги почитуваат авторските и сродните права, како и правата од индустриска сопственост,
 - дали добавувачите и производителите се финансираат транспарентно, согласно со најдобрите практики за набавки, инвестиции и склучување на договори.
- (5) Директорот на Агенцијата донесува Методологија за процена на профилот на ризик на добавувачи и производители на мрежна опрема, при што се земаат предвид барањата од ставот (4) на овој член.
- (6) Директорот на Агенцијата донесува листа на критични компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи согласно со ставот (3) на овој член.

Обврски за операторите

Член 188

- (1) Операторите воспоставуваат процедури и донесуваат мерки за контрола со цел ефикасно управување со потенцијалните ризици кои се однесуваат на добавувачи и производители, согласно со нивниот профил на ризик, согласно со членот 187 став (1) од овој закон.
- (2) Операторите применуваат технички мерки преку:
- примена на мерки за контрола на пристап до мрежата,
 - примена на принципот на доделување на најмали привилегии со цел пристапот до различни мрежни елементи да биде минимизиран,
 - примена на принципот на поделба на одговорностите, со цел намалување на грешки и измами,
 - ограничување и мониторирање на пристапот од далечина за добавувачи и производители, особено на оние кои се оценети со висок ризик, согласно со нивниот профил на ризик,
 - примена на соодветни механизми за автентикација, авторизација, евидентирање на записи за пристап и редовни проверки, со цел да има преглед на пристапот до податоците, промените во поставките или промените во мрежните елементи,
 - примена на најдобри практики кај виртуелизацијата на мрежни функционалности, земајќи предвид дека кај критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи може да е потребна физичка поделба на ресурсите.
- (3) Операторите при набавката на опремата треба да имаат посебни безбедносни побарувања, како:
- да обезбедат безбедносни закрпи за време на целиот животен век на опремата,
 - да обезбедат безбедност во процесот на развој на опремата и придружните продукти.
- (4) Операторите донесуваат планови за континуитет во работењето и закрепнување од катастрофи, кои ја засегаат функционалноста на мрежите.
- (5) Операторите користат услуги од добавувачи и производители кои можат да обезбедат поддршка за плановите од ставот (4) на овој член.

Безбедно управување, работа и мониторирање на електронските комуникациски мрежи кај операторите

Член 189

- (1) Операторите во рамки на нивната инфраструктура воспоставуваат центри за мрежни операции и/или центри за безбедносни операции, со цел спроведување и следење на мерките за безбедно управување и работење на мрежата.
- (2) Центрите од ставот (1) на овој член се воспоставуваат на територијата на Република Северна Македонија.
- (3) Центрите од ставот (1) на овој член треба да обезбедат:
 - системи за мониторирање најмалку на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи,
 - детектирање на аномалиите во мрежата,
 - идентификација и спречување на заканите за функционирањето на мрежата.
- (4) Операторот го заштитува сообраќајот кој се користи за управување со комуникациската мрежа со цел да избегне неавторизиран пристап и неовластени промени.
- (5) Операторот обезбедува:
 - зајакната физичка заштита на критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи,
 - физички пристап до критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи за ограничен персонал кој е обучен и квалификуван за таа намена,
 - строго ограничен и менториран физички пристап до критичните компоненти и чувствителните делови на електронските комуникациски мрежи за добавувачи, производители или трети страни.
- (6) Операторот воспоставува механизми за обезбедување интегритет на софтверот при инсталација на надградби и безбедносни закрпи на софтверот.

Контрола кога надлежностите за одржување на мрежната опрема е пренесена на друго лице

Член 190

Кога операторот ги пренесува надлежностите за одржување на мрежната опрема, физичка и виртуелна, на други лица, потребно е да воведо засилени безбедносни контроли при обезбедување на пристап до мрежните елементи, особено доколку одржувањето на опремата е обезбедено од добавувач или производител со висок ризик согласно со нивниот профил на ризик од членот 187 став (1) од овој закон.

Обезбедување на различни добавувачи и производители на мрежна опрема

Член 191

Операторите при набавката на мрежната опрема:

а) имаат пристап за избор на различни добавувачи и производители на опрема, имајќи ги предвид техничките ограничувања и барањата за интероперабилност на различните делови на мрежата, со цел да ја избегнат или да ја ограничат зависноста од еден добавувач и производител;

б) треба да користат ЕУ - сертификација за компоненти на мрежата, опрема за корисници и/или процеси на добавувачи и производители, доколку на пазарот се нудат компоненти кои имаат ваква сертификација;

в) треба да користат ЕУ - сертификација за други не - специфични ИКТ производи и услуги, доколку на пазарот се нудат компоненти кои имаат ваква сертификација;

г) го имаат предвид вкупниот ризик на влијание врз снабдувачот и производителот од трета земја, особено во врска со:

- системот на управување,
- постоење на договори за соработка во областа на безбедноста или сродни договори, како што се одлуки за усогласеност во областа на заштитата на податоците,

- дали земјата е страна на мултилатерални, меѓународни или билатерални договори за сајбер безбедност, борба против компјутерски криминал или заштита на податоци.

Нарушување на безбедноста на личните податоци

Член 192

(1) Во случај на нарушување на безбедноста на личните податоци, операторот на јавни електронски комуникациски услуги, е должен веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на утврдување на нарушувањето на безбедноста на личните податоци, да достави до Агенцијата и органот надлежен за заштита на личните податоци известување за нарушување на безбедноста на личните податоци.

(2) Ако нарушувањето на безбедноста на личните податоци може негативно да влијае на личните податоци или приватноста на потрошувачот или на друго физичко лице, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен, исто така, за тоа во рокот утврден во ставот (1) на овој член да го извести односниот претплатник или физичкото лице.

(3) Известувањето од ставот (2) на овој член треба особено да ја содржи природата на нарушување на безбедноста на личните податоци и точките за контакт каде што може да се добијат повеќе информации, како и мерките што се препорачуваат за ублажување на можните негативни влијанија предизвикани од нарушувањето на безбедноста на личните податоци, а известувањето од ставот (1) на овој член треба да содржи и опис на последиците од нарушување на безбедноста на личните податоци, како и предложените или преземени мерки од страна на операторот за отстранување на нарушување на безбедноста на личните податоци.

(4) Операторот не мора да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушувањето на безбедноста на личните податоци од ставот (2) на овој член, доколку по

добиеното известување од ставот (1) на овој член Агенцијата донесе мислење со кое ќе утврди дека операторот за личните податоци на кои се однесува нарушувањето, ги имплементирал соодветните технички мерки за заштита на истите, на начин со кој обезбедил личните податоци да бидат неразбирливи за кое било лице кое нема право на пристап до нив. Агенцијата го доставува мислењето до операторот и Дирекцијата за заштита на личните податоци.

(5) Органот надлежен за заштита на личните податоци, независно од добиеното мислење од ставот (4) на овој член, може да бара од операторот од ставот (1) на овој член да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушување на безбедноста на личните податоци, земајќи ги предвид можните негативни ефекти од нарушувањето на безбедноста на личните податоци.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги се должни да водат регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци кој ги содржи фактите и причините за нарушување на безбедноста на личните податоци, последиците предизвикани од таквото нарушување, како и преземените мерки за безбедност на личните податоци што и овозможува на Агенцијата и Органот надлежен за заштита на личните податоци да ја проверат усогласеноста на операторот со одредбите од овој член.

Доверливост на комуникациите

Член 193

(1) Доверливоста на комуникациите се однесува на:

а) содржината на комуникациите;

б) податоците за комуникациски сообраќај и податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај и

в) фактите и околностите за прекинот на конекцијата или за неуспешни обиди за воспоставување на конекција.

(2) Забранети се сите форми на слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој друг облик на пресретнување или надзор над комуникациите од ставот (1) на овој член, без добиена согласност од корисниците за кои се работи.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член не се однесува на техничкото чување на податоци неопходно за пренос на комуникациите.

(4) Одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член не се однесуваат на снимање на комуникациите и соодветните податоци за комуникациски сообраќај заради обезбедување доказ за комерцијални трансакции или која било друга деловна комуникација.

(5) Чувањето информации или добивањето пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот е дозволено само под услов соодветниот претплатник или корисник да ја дал својата согласност откако претходно добил јасни и сеопфатни информации и тоа особено за целите за обработка на тие податоци, во согласност со прописите за заштита на личните податоци. Со ова не треба да се спречи техничкото чување или пристапот до информациите заради овозможување на пренос на комуникации преку јавна електронска комуникациска мрежа или доколку е тоа неопходно заради обезбедување на услуга на информатичкото општество која е изречно побарана од претплатникот или корисникот на услугата.

Податоци за комуникациски сообраќај

Член 194

(1) Податоците за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците и корисниците на услуги што се обработени и чувани од операторот мораат да се избришат или да се направат анонимни тогаш кога веќе нема да бидат потребни за пренос на комуникација, освен во случаите од ставовите (2), (3) и (5) на овој член и од членот 200 од овој закон и Законот за следење на комуникациите.

(2) Дозволено е да се обработуваат само податоците за комуникациски сообраќај кои се потребни за пресметка на трошоците на претплатник за користење на јавни електронски комуникациски услуги и за трошоците за интерконекција на мрежите, но само до истекот на законските рокови во кои може да се оспори сметката или да се изврши плаќањето.

(3) Заради маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или заради обезбедување на услуги со додадена вредност, операторот може да ги обработува податоците од ставот (1) на овој член до степен и времетраење потребни за таквите услуги или маркетинг, доколку претплатникот или корисникот за кого се однесуваат податоците дал претходна согласност за тоа. Корисниците или претплатниците треба да имаат можност во секое време да ја повлечат согласноста за обработка на податоци за комуникациски сообраќај.

(4) Операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да го информира претплатникот или корисникот на услугите за тоа кои видови податоци за сообраќај се обработуваат и кое е времетраењето на обработката на податоците за целите наведени во ставот (2) на овој член и пред да добие согласност за целите наведени во ставот (3) на овој член.

(5) Пристапот до обработката на податоците за комуникациски сообраќај во согласност со ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член е дозволен само на овластени лица на операторот кои работат на пресметка на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција, управување со комуникацискиот сообраќај, барања на потрошувачи, откривање на измами, маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или обезбедување на услуги со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за тоа работење.

(6) Операторите се должни да ги обезбедат податоците за комуникациски сообраќај, заради решавање на спорови во врска со пресметката на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција.

(7) Операторите се должни податоците за комуникациски сообраќај од ставовите (2) и (3) на овој член да ги чуваат во Република Северна Македонија.

Претставување и ограничување на идентификација на повикувачка линија и повикана линија

Член 195

(1) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикувачка линија е должен да му овозможи на крајниот корисник кој го упатил повикот едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија кај дојдовните повици, со разумно користење на ова можност.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член кој обезбедува можност повикувачката линија да се претставува пред воспоставување на врската е должен да му овозможи на повиканиот претплатник на едноставен начин да може да ги одбие дојдовните повици, во случај кога претплатникот или корисникот кој го упатил повикот го спречил претставувањето на неговата повикувачка линија.

(4) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикана линија е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија.

(5) Одредбите од овој член се однесуваат и на дојдовните и на појдовните повици спрема други држави.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги кои ја обезбедуваат можноста за претставување на идентификација на повикувачка линија и/или повикана линија, се должни да ја информираат јавноста на соодветен и јавно достапен начин за овие услуги и за можностите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член.

Податоци за локација

Член 196

(1) Податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците или корисниците на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги можат да се обработуваат само во случај кога се направени анонимни или врз основа на претходно добиена согласност од претплатникот или корисникот на услуги, во онаа мера и во времетраење потребно за обезбедување на услугите со додадена вредност.

(2) Операторот, пред да ја добие претходната согласност од ставот (1) на овој член, е должен да го извести претплатникот или корисникот на услуги за видот на податоците за локација кои ќе се обработуваат, за целите и времетраењето на обработката, како и за случаите кога тие податоци ќе им бидат доставувани на трети страни заради обезбедување на услуги со додадена вредност. На претплатникот или корисникот на услугите мора, во секое време, да му биде дадена можност да ја повлече својата дадена согласност за обработка на податоците за локација.

(3) Кога од претплатник или корисник на услуги е добиена претходната согласност од ставот (1) на овој член, мора на истиот да му се обезбеди постојано да има можност на едноставен начин и бесплатно, привремено да ја одбие обработката на податоците за локација, за секое приклучување на јавната електронска комуникациска мрежа или за секој пренос на комуникации.

(4) Пристапот до обработката на податоците за локација, во согласност со одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член е дозволен само на овластени лица од операторот на јавни електронски комуникациски мрежи или на јавни електронски комуникациски услуги, или на овластени лица од трети страни кои ја обезбедуваат услугата со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за обезбедување на услугата со додадена вредност.

Исклучоци

Член 197

(1) Во случај кога претплатник писмено ќе го извести операторот дека добива злонамерни или вознемирувачки повици, операторот е должен времено, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето, да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно со овој закон.

(2) Операторот е должен, времено да ги чува, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето од ставот (1) на овој член, сите дојдовни и појдовни повици на претплатникот од ставот (1) на овој член, вклучително и за оние повици за кои на корисник му била обезбедена можност да го спречи претставувањето на идентификација на

повикувачка линија, а по барање на надлежен органистите да ги стави на располагање, согласно со закон.

(3) Кога се работи за повици кон служби за итни услуги согласно со Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги е должен да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно овој закон и има право да ги обработува податоците за локација и во случај кога претплатникот или корисникот привремено ја одбил обработката на податоците за локација или пак не дал согласност за обработка на податоците за локација, согласно со членот 196 од овој закон.

Автоматско пренасочување на повиците

Член 198

Оператор е должен на секој претплатник да му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства, да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема.

Небарани комуникации

Член 199

(1) Користењето на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви без човечка интервенција (автоматски машини за повикување, СМС, ММС), факс апарати или електронска пошта, заради вршење на директен маркетинг, може да биде дозволено само доколку претплатниците претходно се согласиле со истото.

(2) Физички и правни лица може да ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги, за директен маркетинг и продажба само на нивни слични производи или услуги, под услов на тие потрошувачи да им обезбедат јасна и недвосмислена можност, на бесплатен и едноставен начин да приговораат за таквото користење на електронските контакт податоци при нивното добивање и при добивање на секоја порака, во случај кога потрошувачот однапред не го одбил таквото користење на неговите електронските контакт податоци.

(3) Небарани комуникации за целите на директен маркетинг различни од оние наведени во ставовите (1) и (2) на овој член (на пример говорни телефонски повици), се дозволени само кога претплатниците или корисниците дале согласност за тоа, на бесплатен начин.

(4) Се забранува испраќање на електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни, со сокривање или прикривање на идентитетот на испраќачот во чие име е направена комуникацијата, без валидна адреса на која примателот на комуникацијата може да испрати барање за прекин на таквата комуникација.

(5) Ставовите (1) и (3) на овој член се применуваат само на претплатници кои се физички лица.

Обврска за задржување на податоци

Член 200

(1) Операторите се должни да ги задржат податоците за електронските комуникации од членот 178 од овој закон, што се создадени или обработени од нив при обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги со цел да се овозможи достапност на овие податоци заради спречување или откривање кривични дела, заради водење кривична постапка или кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на Република Македонија.

(2) Операторите немаат обврска да ги задржат оние податоци од ставот (1) на овој член кои што тие самите не ги создале или обработиле.

(3) Операторите се должни податоците од ставот (1) на овој член и сите други неопходни информации што се однесуваат на овие податоци, по барање да им ги достават на надлежните органи, под услови и постапка утврдени со закон.

(4) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се должни да ги обезбедат сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците за електронските комуникации од членот 177 од овој закон, на нивен сопствен трошок.

(5) Сите неопходни технички средства од ставот (4) на овој член не смеат да бидат поставени надвор од Република Македонија.

Заштита и безбедност на податоците

Член 201

Операторите се должни, особено да ги почитуваат следниве начела за безбедност на податоците од членот 202 од овој закон, и тоа:

1) податоците се со ист квалитет и се предмет на иста безбедност и заштита како и податоците во електронската комуникациска мрежа;

2) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за заштита од случајно или незаконско уништување, случајно губење или изменување, или пак неовластено или незаконско чување обработка, пристап или откривање;

3) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за да се обезбеди дека до нив може да пристапат само овластени лица на операторот и

4) податоците со исклучок на оние до кои што било пристапено и биле зачувани се уништуваат по истекот на периодот за нивно задржување утврден во членот 175 став (3) од овој закон.

Видови на податоци што се задржуваат

Член 202

(1) Операторите се должни да ги задржуваат следниве видови на податоци:

А) податоци што се потребни за следење и идентификување на изворот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачкиот телефонски број и

- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- доделениот кориснички код за идентификација,

- корисничкиот код за идентификација и телефонскиот број доделен за било каква комуникација при пристап до јавната телефонска мрежа и

- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник кому му била доделена адреса за интернет-протокол (ИП), кориснички код за идентификација или телефонски број за време на комуникацијата;

Б) податоците што се потребни за идентификување на дестинацијата на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повиканите телефонски броеви и кога се работи за дополнителни услуги како што се проследување на повик или пренасочување на повик, бројот или броевите каде што се пренасочува повикот и

- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет:

- корисничкиот код за идентификација или телефонскиот број на примателот на телефонскиот повик преку интернет и

- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник и корисничкиот код за идентификација на примателот на телефонскиот повик преку интернет;

В) податоци што се потребни за идентификување на датумот, часот и на времетраењето на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, датумот и часот на почетокот и на крајот на комуникацијата;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- датумот и времето на пријавување и одјавување на пристапот до интернет врз основа на одредена временска зона, заедно со ИП-адресата, без разлика дали е динамичка или статичка, што е доделена од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги што го обезбедува пристапот до интернет и корисничкиот код за идентификација на претплатникот или на регистрираниот корисник и

- датумот и часот на пријавување и одјавување од услугата за електронска пошта или од телефонските услуги преку интернет, врз основа на одредена временска зона;

Г) податоци што се потребни за идентификување на типот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, телефонската услуга што е користена и

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет - интернет услугата што е користена;

Д) податоци што се потребни за идентификување на комуникациската опрема на корисникот или на онаа за која се смета дека е негова;

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна јавна електронска комуникациска мрежа, повикувачките и повикуваните телефонски броеви;

2) при обезбедување на телефонски услуги преку мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачките и повикуваните телефонски броеви,
- меѓународниот идентитет на мобилниот претплатник (IMSI) на повикувачката страна,
- меѓународниот идентитет на мобилниот уред (IMEI) на повикувачката страна,
- IMSI на повикуваната страна,
- IMEI на повикуваната страна и
- во случај на анонимна припејд-услуга, датумот и часот на почетното активирање на услугата и ознаката на локацијата (код на ќелија) од каде што била активирана услугата;

3) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- повикувачкиот телефонски број за dial-up пристап и
- дигиталната претплатничка линија (DSL) или друга крајна точка на иницијаторот на комуникацијата и

Г) податоци што се потребни за да се идентификува локацијата на мобилната комуникациска опрема:

1) ознаката за локацијата (код на ќелијата) на почетокот на комуникацијата и

2) податоците за идентификување на географската локација на ќелиите со упатување на нивните ознаки за локација (код на ќелијата) за временскиот период за кој се задржуваат податоците за комуникацијата.

(2) Под телефонска услуга од ставот (1) на овој член се сметаат повици (вклучувајќи говор, говорна пошта и конференциски и податочни повици), дополнителни услуги (вклучувајќи проследување на повик и пренасочување на повик) и испраќањето пораки и мултимедијални услуги (вклучувајќи ја услугата на кратки пораки, подобрени медиумски услуги и мултимедијални услуги).

(3) Податоците од ставот (1) на овој член ги вклучуваат и податоците кои се однесуваат на неуспешните обиди за повик. Оператор нема обврска да ги задржува податоците за повици кои не се воспоставени.

(4) Операторите не смеат да ги задржуваат податоците што ја откриваат содржината на комуникацијата.

(5) Операторите се должни да ги задржат податоците од ставови (1) и (3) на овој член за период од 12 месеци од датумот на извршената комуникација.

(6) Операторите се должни да ги задржуваат податоците за моменталната географска, физичка или логичка локација на терминалната опрема на своите претплатници, односно корисници независно од нивната комуникациска активност. Операторите ги задржуваат овие податоци за последните 72 часа.

Глава деветнаесетта

КАЗНЕНИ И ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Користење на радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции

Член 203

(1) Правно лице кое користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност и со тоа за себе стекнува имотна корист ќе се казни за кривично дело со парична казна од 100.000 до 30 милиони денари.

(2) Одговорното лице на правното лице или физичко лице за делото од ставот (1) на овој член ќе се казни со казна затвор од една до пет години.

(3) Покрај казната затвор од ставот (2) на овој член на одговорното лице или на физичкото лице за истото дело му се изрекува и привремена забрана за вршење одделна професија, дејност или должност во траење од една до три години.

Прекршоци

Член 204

(1) Глоба во износ од 7% до 10% од вкупниот годишен приход на правното лице, односно трговецот поединец (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, односно трговецот поединец започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговецот поединец, ако:

- 1) обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги без да достави известување нотификација до Агенцијата (член 61 став (4));
- 2) не одговори на барање за пристап или интерконекција, или не го склучи договорот за интерконекција или пристап во роковите утврдени во членот 79 став (4) од овој закон;
- 3) не задоволи барање за интерконекција или пристап на било која точка во неговата мрежа, каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата (член 79 став (5));
- 4) на Агенцијата не и ги достави склучените договори за интерконекција или пристап, согласно со членот 79 став (7) од овој закон;
- 5) не ги почитува наметнатите обврски согласно членот 80 од овој закон;
- 6) на оператор барател не му овозможи пристап, ко-локација и заедничко користење на неговата електронска комуникациска инфраструктура и придружни средства (член 81 став (2));
- 7) не постапува по регулаторните обврски наметнати од Агенцијата за големопродажните и малопродажните услуги кои ги нуди во роаминг (член 82- ставови (2) и (3));
- 8) не достави предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап согласно член 88 став (3) од овој закон;
- 9) не ја објави референтната понуда на својата веб страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата (член 88 став (5));
- 10) цените во одобрената референтна понуда не ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата (член 88 став (6));
- 11) отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договор за интерконекција или пристап (член 88 став (8));
- 12) не постапи по решението на Агенцијата да изврши измена на одобрената референтна понуда, односно да подготви и достави обновена и ажурирана референтна понуда (член 88 став (10));
- 13) не ја исполни обврската за недискриминација согласно членот 89 од овој закон;
- 14) не води посебно сметководство за активностите оповрзани со интерконекција или пристап (член 90 став (1));
- 15) на барање на Агенцијата не достави сметководствени податоци, согласно членот 90 став (3) од овој закон;

- 16) не ја исполни обврската за пристап и користење на изградена инфраструктура (член 91 став (1));
- 17) не ја исполни обврската за пристап и користење на специфични мрежни средства (член 92);
- 18) не ја исполни обврската за контрола на цени и сметководство на трошоци (член 93);
- 19) не ја исполни обврската да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект (член 95 став (1));
- 20) однапред и навремено не ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект, согласно со членот 96 став (1) од овој закон;
- 21) однапред и навремено не ја извести Агенцијата за намерата да извади од употреба делови од мрежата или да ги замени со нова инфраструктура (член 99 став (1));
- 22) не ги исполни обврските од членот 100 став (2) од овој закон;
- 23) не ги почитува мерките од членот 100 став (3) од овој закон;
- 24) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции што се издава во согласност со членовите 144, 145, 147 и 152 од овој закон (член 142 став (1));
- 25) правото за користење на радиофреквенции го пренесе или издаде на друго физичко или правно лице, без претходно добиена согласност од Агенцијата (член 158 став (1));
- 26) користи броеви и/или серии на броеви без добиено решение од Агенцијата (член 168 став (1));
- 27) користењето на броеви и/или серии на броеви не е во согласност со условите за користење на броеви и/или серии на броеви (член 172 став (1));
- 28) правото на користење на броеви и/или серии на броеви го пренесе на друг оператор или на правно или физичко лице, без добиена согласност од Агенцијата (член 173 став (1));
- 29) Операторите при набавката на мрежна опрема не ги имале предвид одредбите од член 191 и
- 30) пушти на пазарот или стави во употреба радиоопрема која користи радиофреквенциски опсежи што не се хармонизирани на ниво на Европската унија без согласност на Агенцијата (член 183 став (1)).

(2) Глоба во износ од 5000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 205

(1) Глоба во износ од 4% до 7% од вкупниот годишен приход на правното лице, односно трговецот поединец (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице, односно трговецот поединец започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговецот поединец, ако:

1) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се градат и одржуваат согласно со членот 65 од овој закон;

2) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се планираат, проектираат, градат или поставуваат на начин утврден во членот 67 од овој закон;

3) на Агенцијата не и достави писмено известување со геодетски елаборат за изведена состојба на инфраструктурен објект (член 70 став (5));

4) не достави информации во врска со реализацијата на пристапот (член 72 став (5));

5) не ги исполни барањата согласно членот 78 став (1);

6) не објави финансиски и ревизорски извештај согласно членот 78 став (3);

7)) не ја штити доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договор за интерконекција или пристап, согласно со членот 79 став (3) од овој закон;

8) не одговори на барањето за интерконекција или пристап во рок од 10 дена од денот на приемот на барањето (член 79 став (4));

9) на потрошувачите не им овозможи пристап по прифатлива цена до достапни услуги за широкопојасен пристап до интернет и услуги за говорна комуникација (член 101 став (1));

10) не обезбедува широкопојасен пристап до интернет со брзина на пристап потребна за користење на минималниот пакет на услуги (член 101 став (4));

11) не достави понуди со посебни тарифни опции или пакети (член 102 став (3));

12) не ги објави тарифните опции и пакети и истите не ги применува во согласност со начелото на недискриминација (член 102 став (5));

13) не преземе посебни мерки и не обезбеди соодветна поддршка на потрошувачите со инвалидитет (член 102 став (6));

14) писмено не ја извести Агенцијата за планираниот пренос на својата локална пристапна мрежа (член 104 став (1));

15) не обезбеди непречено обезбедување на универзалните услуги (член 106 став (1));

16) не ги утврди цените за обезбедување на универзалните услуги согласно членот 107 став (1);

17) не обезбеди можност за контрола на трошоци (член 107 став (2));

18) имателот на одобрението не го приспособи своето работење во рокот утврден во решението на Агенцијата (член 159 став (2));

19) не ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност или недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери (член 179 став (1));

20) условите и цените за дигитално емитување не ги објави на својата веб страница или не ги достави до Агенцијата (член 179 став (3));

21) до Агенцијата не достави писмено известување со детално образложение за планираните промени или писменото известување го достави во рок пократок од 60 дена од денот на планираната промена (член 179 став (4));

22) не склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитување во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија (член 179 став (5));

23) склучува договор за временски период пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил дозволата или во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот, истиот не го достави до Агенцијата (член 179 став (6));

24) не води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување (член 179 став (8));

25) не преземе соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управува со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите (член 186 ставови (1) и (2));

26) не усвои или не имплементира политика за безбедност (член 186 став (3));

27) на Агенцијата не и достави известување за нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите согласно со членот 186 став (4) од овој закон;

- 28) не ги информира претплатниците за значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, согласно со членот 186 став (6) од овој закон;
- 29) не постапи по барање на Агенцијата согласно со членот 186 став (8) од овој закон;
- 30) до Агенцијата и органот надлежен за заштита на личните податоци не им достави известување за нарушување на безбедноста на личните податоци, согласно со членот 192 став (1) од овој закон;
- 31) не го извести претплатникот или поединецот согласно со членот 192 став (2) од овој закон;
- 32) известувањето не е во согласност со членот 192 став (3) од овој закон;
- 33) не води регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци согласно со членот 192 став (6) од овој закон;
- 34) врши слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој облик на пресретнување или надзор над комуникациите без добиена согласност од корисниците согласно со членот 193 став (2) од овој закон;
- 35) чува информации или дава пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот, спротивно на членот 193 став (5) од овој закон;
- 36) не ги избрише или не ги направи анонимни податоците за комуникациски сообраќај согласно со членот 194 став (1) од овој закон;
- 37) обработува податоци за комуникациски сообраќај спротивно на членот 194 ставови (2) и (3) од овој закон;
- 38) дозволува пристап до обработката на податоците за комуникациски сообраќај на неовластени лица (член 194 став (5));
- 39) не ги обезбеди податоците за комуникациски сообраќај заради решавање на спорови (член 194 став (6));
- 40) податоците за комуникациски сообраќај не ги чува во Република Македонија (член 194 став (7));
- 41) ги обработува податоците за локација спротивно на членот 196 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;
- 42) дозволува пристап до податоците за локација на неовластени лица (член 196 став (4));

43) не ги задржува податоците за електронските комуникации согласно со членот 200 став (1) од овој закон;

44) податоците и сите други неопходни информации не им ги достави на надлежните органи согласно со членот 200 став (3) од овој закон;

45) на сопствен трошок не ги обезбеди сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците (член 200 став (4));

46) сите неопходни технички средства се поставени надвор од Република Северна Македонија (член 200 став (5));

47) не ги почитува начелата за безбедност на податоците утврдени во членот 201 од овој закон;

48) не ги задржува видовите на податоци утврдени во членот 202 ставови (1) и (3) од овој закон;

49) задржува податоци што ја открива содржината на комуникацијата (член 202 став (4)),

50) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 202 став (5) од овој закон,

52) не ги задржува видовите на податоци утврдени во членот 202 став (6) од овој закон и

53) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 202 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 4000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 206

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, односно трговец поединец, ако:

1) не ги исполни обврските согласно членовите 42, 44 и 45 од овој закон;;

2) на барање на Агенцијата не и ги достави информациите на ниво на деталност или во рокот утврден во барањето (член 57 став (4));

3) одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се врши на начин утврден во членот 65 став (3) од овој закон;

4) деловна или станбена зграда не е планирана или изградена на начин утврден во членот 65 од овој закон;

8) на оператор на јавна електронска комуникациска мрежа не му овозможи пристап до физичката инфраструктура под фер услови, рокови или цени (член 69 став (2));

5) во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање од кој било оператор, на истиот не му обезбеди пристап до минималните информации, или не го обезбеди пристапот под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови (член 70 став (4));

6) на оператор не му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура, во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање или не ги почитува начелата на пропорционалност, недискриминација или транспарентност (член 70 став (5));

7) на оператор не му ги стави на располагање минималните информации кои се однесуваат на тековни или планирани градежни работи, согласно со членот 70 став (6) од овој закон;

8) не ги обезбеди бараните информации, во рок од 60 дена од денот на приемот на писменото барање, не ги обезбеди под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови, или истите не и ги направи достапни на Агенцијата (член 70 став (7));

9) не овозможи пристап до точката за концентрација на зградата согласно со членот 72 став (1) од овој закон;

10) на Агенцијата не и достави информации за реализацијата на пристапот согласно со членот 72 став (5) од овој закон;

11) не ги исполни обврските за заедничко користење на иста локација (колокација) или заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства согласно со членот 81 ставови (1) и (2) од овој закон;

12) на Агенцијата не и достави информации во врска со планираните градежни работи согласно со членот 81 став (5) од овој закон;

13) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не се еднакви на целата територија на Република Македонија (член 102 став (2));

14) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не ги објави на својата веб страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста (член 102 став (6));

15) на своите претплатници не им обезбеди можност за контрола на трошоците согласно со членот 103 став (2) од овој закон;

- 16) на своите претплатници не им издаде детална сметка, согласно член 104 од овој закон;
- 17) не ги исполни параметрите за квалитет согласно со членот 106 став (1) од овој закон;
- 18) договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги не ги содржи податоците од членот 113 ставови (1), (2) и (4) од овој закон;
- 19) податоците ги користи за намени различни од оние утврдени во членот 113 став (6) од овој закон;
- 20) податоците не ги чува согласно со членот 113 став (7) од овој закон;
- 21) не води евиденција за сите воспоставени претплатнички односи согласно со членот 113 став (8) од овој закон;
- 22) не објавува транспарентни, соодветни или ажурирани информации, согласно со членот 114 ставови (1), (3) и (4) од овој закон;
- 23) јавно не објавува споредливи, соодветни или ажурирани информации за квалитетот на неговите услуги или за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со инвалидитет, или пред да ги објави овие информации не и ги достави на Агенцијата (член 117 ставови (1) и (2));
- 24) не обезбеди услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги (член 117 став (3));
- 25) не обезбеди определен минимален квалитет на услуга, согласно со задолжението од Агенцијата (член 117 став (4));
- 26) ги вклучил своите претплатници или објавил лични податоци на своите претплатници во телефонските именици и телефонските служби за информации без претходно добиена согласност за тоа (член 130 став (6));
- 27) не му обезбеди можност на претплатникот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци, или да ја отповика согласноста за негово вклучување во телефонски именици и телефонски служби за информации (член 130 став (7));
- 28) ги довел корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или невестинити информации или со прикривање на важни информации (член 131 став (1));
- 29) на почетокот на секој повик кон услугата со додадена вредност не обезбеди најава за цената на повикот или за почетокот на наплатата, или не овозможи прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот (член 131 став (2));

30) го ограничи пристапот и/или користењето на услуги и апликации спротивно на членот 132 од овој закон;

31) изврши привремено ограничување или прекин на пристап, спротивно на членот 133 од овој закон;

32) не обезбеди можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 135 ставови (1) и (2) од овој закон;

33) на телото надлежно за примање на повици кон единствениот европски број за итни повици “112“ не му ги достави, без надоместок, сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот “112“ (член 135 став (4));

34) со повиците кон бројот “112“ не постапува на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои се уште се користат во Република Македонија (член 135 став (5));

35) не овозможи воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот “116“ согласно со членот 136 од овој закон;

36) не работи во согласност со одобрението за користење на радиофреквенциите (член 142 став (1));

37) им доделува броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги без склучен договор или без да го почитува начелото на недискриминација (член 168 став (8)) и

38) за повиците кон службите за итни услуги не постапи во согласност со членот 176 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 2000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 207

(1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, односно трговецот поединец, ако:

- 1) не го плати годишниот надоместок за надзор на пазарот во рокот утврден во членот 32 став (5) од овој закон;
- 2) не ја плати пресметаната разлика согласно со членот 32 став (7) од овој закон;
- 3) не го плати годишниот надоместок за користење на радиофреквенциите согласно со членот 33 став (5) од овој закон;

- 4) не го плати годишниот надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви согласно со членот 34 став (6) од овој закон;
- 5) писмено не го извести барателот за одбивање на неговото барање или не ги наведе причините за тоа во рокот утврден во членот 69 став (3) од овој закон;
- 6) не задоволи разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи согласно со членот 71 став (1) од овој закон;
- 7) го ограничи пристапот до неговите услуги и/или го исклучи претплатникот или го раскине договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги спротивно на членот 102 од овој закон;
- 8) јавно не ги објави податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, или истите не и ги достави на Агенцијата (член 103 став (2));
- 9) не ги уплати средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга во рок или износ утврдени со одлука на Агенцијата (член 106 став (4));
- 10) склучува почетен договор на определено задолжително време подолго од 24 месеци или на претплатникот не му даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци (член 107 став (9));
- 11) не ги исполни техничките или функционалните барања согласно со членот 110 став (1) од овој закон;
- 12) не ги исполни дополнителните обврски на целата или на дел од територијата на Република Македонија согласно со членот 111 од овој закон;
- 13) не ги исполни сите оправдани барања за добивање на податоци за неговите претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации или телефонски именици согласно со членот 112 став (2) од овој закон;
- 14) на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги не им обезбеди пристап до телефонските служби за информации (член 112 став (3));
- 15) на своите претплатници не им овозможи преносливост на броеви согласно со членот 116 од овој закон;
- 16) не обезбеди започнување на повик до броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (2) од овој закон;
- 17) на корисниците на услуги од други држави не им обезбеди можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (4) од овој закон;
- 18) не го раскине договорот, без надоместок или не ги врати сите неоправдано наплатени парични средства согласно со членот 120 став (7) од овој закон;
- 19) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2));
- 20) не ја извести Агенцијата за која било промена на податоците утврдени во барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената (член 133 став (6));
- 21) јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги не се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран (член 158 став (1));
- 22) при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран не го задржуваат нивниот формат (член 158 став (2));
- 23) обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги не користат отворен АПИ (член 158 став (3));

- 24) обезбедувачите на современата дигитална телевизиска опрема користат отворен АПИ што не се во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации (член 158 став (4));
 - 25) на сите радиодифузери не им обезбеди под праведни, разумни или недискриминаторски услови, технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери (член 160 став (2));
 - 26) не води посебно сметководство за услугите со условен пристап, одделно од другите активности (член 160 став (3));
 - 27) на својата веб страница не го објави или не го ажурира видот и техничките спецификации на интерфејсот на својата јавна комуникациска мрежа (член 162 став (1));
 - 28) техничките спецификации не се во согласност со членот 162 став (2) од овој закон;
 - 29) не го информира претплатникот или корисникот согласно со членот 169 став (4) од овој закон;
 - 30) не ја отстрани можноста за спречување на претставувањето на идентификација на повикувачката линија согласно со членот 172 став (1) од овој закон;
 - 31) не ги чува дојдовните и појдовните повици на претплатникот согласно со членот 172 став (2) од овој закон;
 - 32) на претплатник не му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема (член 173) и
 - 33) дозволува користење на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви, без претходно добиена согласност од претплатникот (член 174 став (1)).
- (2) Глоба во износ од 1000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 208

- (1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- 1) не достави извештај за износот на вкупниот приход во рокот утврден во членот 32 став (3) од овој закон;
 - 2) не ја извести Агенцијата за промена на податоците согласно со членот 61 став (11) од овој закон;
 - 3) не ја извести Агенцијата за измена на предвидениот датум за почеток со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги согласно со членот 61 став (12) од овој закон;

- 4) не ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги согласно со членот 61 став (13) од овој закон;
- 5) не даде податоци за најмалку еден телефонски број што ќе биде објавен во целосниот телефонски именик (член 94 став (4));
- 6) до Агенцијата не достави податоци за остварените приходи согласно со членот 106 став (5) од овој закон;
- 7) не постапи по поднесен приговор од претплатник согласно со членот 113 став (3) од овој закон;
- 8) не одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот (член 113 став (4));
- 9) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 117 став (7) од овој закон;
- 10) на претплатник не му издаде потврда за извршената административна и/или техничка проверка или не му издаде потврда со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка (член 120 став (4));
- 11) во случај на поднесен приговор не постапи во согласност со членот 120 став (5) од овој закон;
- 12) без одлагање или без надоместок, повторно не започне или не го продолжи обезбедувањето на услугата (член 120 став (6));
- 13) на претплатник не му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот (член 120 став (8));
- 14) не ја извести Агенцијата за промена на податоците за носителот на одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената (член 142 став (2));
- 15) на Агенцијата не и ги достави склучените договори во рок од пет дена од денот на нивното склучување (член 151 став (9));
- 16) не ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците за имателот на правото на користење на броеви и/или серии на броеви во рок од 30 дена од денот на настанатата промена (член 152 став (2));
- 17) одбие поврзување на радиоопрема и/или телекомуникациска терминална опрема (член 164 став (1));

18) не ја извести Агенцијата дека го одбил поврзувањето на радиоопремата и/или телекомуникациската терминална опрема, дека ја исклучил или дека ја повлекол од употреба согласно со членот 164 ставови (2) и (3) од овој закон;

19) приклучи на јавна телекомуникациска мрежа радиоопрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производи, прописите донесени врз основа на него и овој закон (член 164 став (4));

20) на Агенцијата не и достави податоци согласно со членот 165 став (4) од овој закон;

21) на барање на Агенцијата не ја исклучи од јавната мобилна комуникациска мрежа, телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот (член 165 став (5));

22) на крајниот корисник кој го упатил повикот не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик (член 170 став (1));

23) на повиканиот претплатник, не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија, кај дојдовните повици (член 170 став (2));

24) на повиканиот претплатник не му овозможи на едноставен начин да ги одбие дојдовните повици согласно со членот 170 став (3)) од овој закон;

25) на повиканиот претплатник не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија (член 170 став (4));

26) не ја информира јавноста согласно со членот 170 став (6) од овој закон;

27) ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги спротивно на членот 174 став (2) од овој закон;

28) обезбедува небарани комуникации спротивно на членот 174 став (3) од овој закон и

29) испраќа електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни спротивно на забраната од членот 174 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице, односно на одговорното лице во трговецот поединец за прекршоците од ставот 1 на овој член.

Член 209

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице што не врши дејност, ако:

- 1) не достави нотификација до Агенцијата, пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги (член 60 став (1));
- 2) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112“ согласно со членот 117 став (7) од овој закон;
- 3) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции (член 129 став (1));
- 4) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2)) и
- 5) приклучи на јавна комуникациска мрежа радио или телекомуникациска терминална опрема, спротивно на одредбата од членот 164 став (4) од овој закон.

Прекршочни санкции

Член 210

(1) На правното лице за сторен прекршок од членовите 204, 205, 206, 207 и 208 од овој закон покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење на определена дејност во траење од шест месеци до три години, а може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

(2) На одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од членовите 204, 205, 206, 207 и 208 од овој закон, покрај глобата, ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година.

(3) На трговец поединец за сторен прекршок од членовите 204, 205, 206, 207 и 208 од овој закон, покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година, а може да му се изрече прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

(4) На физичко лице за сторен прекршок од членот 209 од овој закон покрај глобата, може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

Член 211

Одмерувањето на висината на глобата за правно лице, односно за трговецот поединец се врши согласно со Законот за прекршоците.

Глава дваесетта

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 212

Членовите на Комисијата на Агенцијата и директорот на Агенцијата именувани согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 , 23/13, 71/18 и 98/19) продолжуваат да ја вршат својата функција се до истекот на мандатот за кој биле именувани.

Член 213

Претседателот и членовите на Националната канцеларија за бродбенд компетентност - НКБК (Broadband Competence Office) именувани согласно со Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ бр. 39/14, 188/14, 44/15, 193/15, 11/18, 21/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19, 153/19 и 92/21) продолжуваат да ја вршат својата функција се до истекот на мандатот за кој биле именувани.

Член 214

- (1) Национален центар за одговор на компјутерски инциденти (MKD-CIRT) од членот 28 од овој закон ја врши својата функција до истекот на рокот од две години од денот на влегувањето во сила на Законот за безбедност на мрежни и инфосрмациски системи и дигитална трансформација на јавниот сектор во Република Северна Македонија.
- (2) Одредбите од членот 186 од овој закон ќе се применуваат до денот на влегувањето во сила на Законот за безбедност на мрежни и инфосрмациски системи и дигитална трансформација на јавниот сектор во Република Северна Македонија.

Член 215

Одобренијата за користење на радиофреквенции издадени пред влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да важат се до истекот на нивното времетраење.

Член 216

(1) Агенцијата ќе ги донесе прописите кои произлегуваат од овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат прописите донесени до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 217

Постојните даватели на универзална услуга и по влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ги обезбедуваат услугите опфатени со универзалната услуга во согласност со склучените договори за обезбедување на универзална услуга.

Член 218

Постапките за издавање на одобренија за користења на радиофреквенции и за преносување на правото за користење на радиофреквенции, започнати согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12, 23/13, 71/18 и 91/19) ќе продолжат согласно со овој закон.

Член 219

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/08, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12, 23/13, 71/18 и 91/19).

Член 220

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

